

372 52
% 435/ก
5 3

การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
เขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
นัยนา คณานุรักษ์

21 เม.ย 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2530
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177541

การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นัยนา คณานุรักษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2530

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะของนักเรียน โดยการเขียนภาพระบายสี การเลือกใช้ประเภทของสีและสี และงานสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 จากโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เขต กรุงเทพมหานคร จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบการเขียนภาพระบายสี ภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสีและสี และแบบทดสอบงานสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ไค-สแควร์ และ Z-test

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสีอยู่ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 3
2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีพัฒนาการทางการเขียนภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เขียนภาพโดยมีเนื้อหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชายชอบวาดภาพการต่อสู้ นักเรียนหญิงชอบวาดภาพทิวทัศน์
4. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความสามารถในการเลือกใช้ประเภทของสีและสีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชายเลือกใช้สีเมจิก ส่วนนักเรียนหญิงเลือกใช้ดินสอสี
5. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความสามารถในการเลือกใช้สีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชายเลือกใช้สีแดง สีน้ำเงิน สีน้ำตาล และสีเทา มากกว่านักเรียนหญิง ส่วนนักเรียนหญิงเลือกใช้สีชมพู สีฟ้า สีม่วง มากกว่านักเรียนชาย สีที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงใช้มากที่สุดคือ สีแดง ส่วนสีที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงใช้น้อยที่สุดคือ สีเทา

6. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความสามารถในการแสดงออกทาง
ศิลปะเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ งานสร้างสรรค์
ที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ทำคะแนนได้สูงสุดคือ การเขียนภาพ ส่วนงานสร้างสรรค์
ที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงทำคะแนนได้น้อยที่สุดคือ การเพิ่มและตัดทอนภาพ

A STUDY OF PRATHOM SUKSA II STUDENT'S ARTISTIC EXPRESSION
THROUGH DRAWING AND PAINTING IN THE DEMONSTRATION SCHOOL
UNDER THE MINISTRY OF THE UNIVERSITY AFFAIRS IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

NAIYANA KNARURAKSA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the master of Education degrees
at Srinakharinwirot University
September 1987

The purpose of this research were to study creative ability in artistic expression of the students through drawing and painting pictures type of colour and colour application and creative works. The sample consisted of 130 prathom sukka II students in the first semester of academic year 1987 in the demonstration school under the ministry of the university affairs in Bangkok. The instrument in collecting data were the drawing and painting people, animals and independent picture tests, the type of colour and colour application tests and the creative working tests. The statistic used in analysis of data were percentiles, means, the chi-square and z-test.

Major finding were as follows :

1. The boys and the girls had abilities in artistic expression through drawing and painting people, animals and independent pictures at the 3 rd. grade of artistic
2. The boys and the girls had the different drawing development statistical at .01 level of significant.
3. The boys and the girls had the different in the content of drawing statistic at .01 level of significant
4. The boys and the girls had the different ability in type of colour statistical at .01 level of significant. The boys choosed the majic colours and the girls choosed the colour pencils.

5. The boys and the girls had the different ability in colour application statistical at .01 level of significant. The boys choosed red blue brown and gray colours more than the girls. The girls choosed green, pink, sky-blue and violet colour more than the boys.

6. There was no significant different abilities in the artistic expression concerning in creative works of the boys and the girls.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอยได้พิจารณาปัญหานี้
จนบัดนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน

.....กรรมการ

คณะกรรมการสอย

.....ประธาน

.....กรรมการ

.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ตลอดเวลาของการทำปฏิญาณนิพนธ์ฉบับนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ และอาจารย์ชัชวาลย์ ช่อใสว ได้กรุณา
ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนสนับสนุนและให้กำลังใจ
ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้
ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำปฏิญาณนิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง
ไปด้วยดี

นัยนา คณานุรักษ์

สารบัญ

บทที่ ๑

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	คานิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	หลักสูตร	9
	ศิลปศึกษา	16
	ความหมายและความสำคัญของการแสดงออกทางศิลปะ	32
	การเขียนภาพระบายสี	33
	วัสดุที่ใช้ในการเขียนภาพระบายสี	41
	สี	43
	งานสร้างสรรค์ทางศิลปะ	51
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสี ...	57
	งานวิจัยต่างประเทศ	57
	งานวิจัยภายในประเทศ	58
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	61

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	62
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
	การจัดกระทำกับข้อมูล	69
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
	การวิเคราะห์ข้อมูล	71
5	สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	85
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	85
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	85
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	85
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	86
	การวิเคราะห์ข้อมูล	86
	สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล	87
	อภิปรายผล	88
	ขอเสนอแนะ	91
	บรรณานุกรม	92
	ภาคผนวก	97

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนโรงเรียนและนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง	63
2 เปรียบเทียบลักษณะการเขียนภาพคนของนักเรียน จำแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละ	72
3 เปรียบเทียบลักษณะการเขียนภาพสัตว์ของนักเรียน จำแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละ	73
4 เปรียบเทียบลักษณะการเขียนภาพอิสระของนักเรียน จำแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละ	74
5 พัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพคน จำแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละ	75
6 พัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพสัตว์ จำแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละ	76
7 พัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพอิสระ จำแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละ ...	77
8 เปรียบเทียบพัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ จำแนกตามเพศคิดเป็นร้อยละ	78
9 เปรียบเทียบการเลือกใช้ประเภทของสีระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ	80
10 เปรียบเทียบการเลือกใช้สีต่าง ๆ ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ	82
11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์โดยจำแนกตามเพศ	84

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา 2521	11
2 แผนภูมิโครงสร้างกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	14
3 แผนภูมิการวัดและประเมินผลวิชาศิลปศึกษา	23
4 แสดงกำหนดเรียกข้อดี	45
5 ทฤษฎีแม่สี่ประเภทต่าง ๆ	46
6 ทฤษฎีแม่สี่ประเภทต่าง ๆ	47
7 ทฤษฎีแม่สี่ประเภทต่าง ๆ	48
8 แผนภูมิการเปรียบเทียบพัฒนาการทางศิลปะในการเขียนภาพระหว่างนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง	79
9 แสดงการเปรียบเทียบการเลือกใช้สีประเภทต่าง ๆ ระหว่างนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง	81
10 แสดงการเปรียบเทียบการใช้สีต่าง ๆ ในการระบายภาพระหว่างนักเรียนชาย กับนักเรียนหญิง	83

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ศิลปศึกษา เป็นวิชาหนึ่งอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนา และสร้างวินัย มีจุดประสงค์ทั่วไปที่จะสร้างเสริม สุขภาพ และมีคุณลักษณะดีงาม เพื่อการดำรงชีพ และพัฒนาสังคม (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 92)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะเป็นหน่วยงานระดับนโยบาย เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ของชาติ ได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาศิลปะ พยายามอย่างยิ่งจะพัฒนาวิชานี้ให้เป็น ไปอย่างถูกต้องตามหลักการเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน อันจะ ทำให้เด็กไทย เป็นผู้มีลักษณะนิสัยที่ดีงามและเป็นพล เมืองที่มีคุณภาพ และได้วางรากฐาน ของวิชาศิลปะไว้อย่างเด่นชัด ซึ่งปรากฏในหลักสูตรการศึกษาาระดับต่าง ๆ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2529 : 10) โดยบรรจุไว้ในหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งมีการรวมจริยศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี และนาฏศิลป์ พลศึกษา และกิจกรรมสร้างนิสัย เข้าไว้ในกลุ่มเดียวกัน เพราะมีธรรมชาติเหมือนกัน คือเป็นวิชาที่สร้างนิสัยให้กับเด็ก โดยเฉพาะศิลปศึกษา เป็นวิชา ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดเป็นอิสระ และมีเอกลักษณ์เป็นของ ตนเอง มุ่งเน้นให้เด็กสามารถปฏิบัติได้ เพื่อให้เด็กได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ศิลปศึกษา เป็นวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้เด็กได้มีพฤติกรรมอันดีงามทางด้าน ศิลปะ เป็นวิชาสามัญที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยให้เด็กได้ทำกิจกรรม มีโอกาสสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาและได้สัมผัสกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้เด็ก ๆ จะได้มี ประสบการณ์ในด้านสุนทรียภาพ และการสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์และเทคนิคของการทำงาน จะเป็นการช่วยให้เด็กได้เจริญงอกงามในด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคล่องแคล่ว ในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้สัมพันธ์กับความคิดและการแสดงออก (วิรัตน์ พิชญ์ไพญญ์ 2521 : 12)

การสอนศิลปะ เป็นการสอนความเป็นมนุษย์ให้กับคน ธรรมชาติของมนุษย์ มีความโน้มเอียงไปในทางรักและความสวยงาม ถ้าสิ่งนี้ได้รับการพัฒนาอย่างดี และถูกต้อง จะมีอิทธิพลและส่งผลต่อบุคลิกภาพเมื่อเจริญเติบโตจะเป็นมนุษย์ที่มีความดีงาม ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2529 : 5) ทั้งแนวโน้มการจัดการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ซึ่งมีนโยบายที่จะเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร ในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ มุ่งเน้นจริยศึกษา คุณธรรม กำนियม ในด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ครอบครัว สังคมที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพในสภาพเศรษฐกิจ และสังคมไทยปัจจุบัน ดังนั้นในการพัฒนาการศึกษาในด้านคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมาช่วยในภาคปฏิบัติมิใช่เพื่อเรียนรู้ทฤษฎีแต่ต้องทำไปด้วย กระบวนการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องฝึกให้เด็กคิดเป็นหาเป็น และแก้ปัญหาเป็น ให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง ศิลปะเป็นวิชาที่มุ่งเน้นในด้านการปฏิบัติ เน้นความสำคัญของกระบวนการมากกว่าผลงานส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติจนเกิดศิลปะนิสัย ดังนั้นศิลปะจึงมีความสำคัญและจำเป็นมากต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

การสอนศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นให้เด็กเป็นศิลปิน แต่มุ่งเน้นพัฒนาการทางศิลปะที่มีอยู่ในตัวเด็กให้พัฒนาไปจนถึงขีดสุดจากการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ตามระดับอายุและขีดความสามารถในการสอนศิลปะจะต้องไม่คำนึงถึงผลสำเร็จของผลงาน แต่ควรคำนึงถึงกระบวนการทำงานที่จะนำไปสู่พัฒนาการทางด้านทัศนคติ อันได้แก่ ความรู้สึก อารมณ์ ความสนใจ คำนियม รสนิยมที่ดี อันเป็นเป้าหมายของศิลปะศึกษา (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2521 : 2)

ดังนั้น ศิลปะจึงเป็นวิชาที่จำเป็นต้องจัดไว้ในหลักสูตร เพราะเป็นวิชาที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ หลายประการ และการเรียนรู้เหล่านั้นจะช่วยพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และเจริญก้าวหน้า (นิรมล ศิริพนสาร 2525 : 34) อันตรงกับจุดหมายของหลักสูตรใหม่ที่ต้องการเน้นให้เด็กรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

ปัจจุบันนี้ การสอนศิลปะได้เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างกว้างขวาง เพื่อ
 สนองความต้องการของเด็กตามวัย ตามอารมณ์ และสติปัญญาของเด็กแต่ละคน (วิโรจน์
 ขาทอง 2517 : 5) แต่แม้ว่าสภาพการเรียนการสอนศิลปะในปัจจุบัน จะมีการพัฒนา
 มากขึ้นแล้วก็ตามก็ยังมีปัญหาต่าง ๆ อยู่ นั่นคือ นับตั้งแต่การจัดแผนการศึกษาของชาติในอดีต
 จนถึงแผนการปฏิบัติรูปการศึกษานี้ในปัจจุบัน ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปะก็ศึกษาตาม
 โรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทยส่วนมากมักจะไม่สามารถดำเนินการเรียนให้ประสบ
 ความสำเร็จ ดังความมุ่งหมายที่วางไว้นอกเหนือไปจากสาเหตุที่ขาดแคลนอุปกรณ์ต่าง ๆ
 ไปจนถึงเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย รวมทั้งปัญหาขาดแคลนครูศิลปะที่สามารถเข้าใจ
 จิตใจเด็ก ๆ แล้ว ความล้มเหลวของศิลปศึกษาในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป คือวิธีสอนเก่า ๆ
 และทัศนคติที่เดิมที่พยายามเน้นถึงความสำเร็จของผลงานศิลปะที่มีลักษณะสวย ๆ งาม ๆ
 แบบที่เหมือนจริง โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กแต่ละวัย (เล็ก อานันท์
 2523 : 7) เพราะเนื่องจากส่วนใหญ่ผู้สอนไม่มีพื้นฐานการศึกษากันศิลปะโดยตรง
 (ประเสริฐ ศิลรักษา 2529 : 1) มีการบรรจุครูที่ไม่มีวุฒิทางก้านศิลปะทำหน้าที่สอน
 วิชาศิลปะ และครูเหล่านี้ส่วนมากไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนศิลปะ (วิชัย
 วงษ์ใหญ่ 2529 : 12) ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะและประสบการณ์
 ทางก้านศิลปะ (ประเสริฐ ศิลรักษา 2529 : 1) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะทำให้
 การสอนของครูผิดไปจากจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาอย่างแท้จริง ครูไม่คำนึงถึง
 คุณค่าการแสดงออกทางศิลปะของเด็กที่มีผลต่อการพัฒนาทางก้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย
 และจิตใจ เพราะครูและแม่แต่ผู้ปกครองเองก็ไม่เข้าใจในสิ่งที่เด็กแสดงออกในความสามารถ
 ทางศิลปะของเด็ก เพราะขาดหลักเกณฑ์ที่จะจัดการเรียนการสอน ขาดหลักเกณฑ์ และเครื่องมือ
 ที่จะประเมินผลงานทางศิลปะของเด็ก ทำให้ไม่สามารถสนับสนุน และส่งเสริมให้เด็กได้ใช้
 ความสามารถอย่างอิสระ และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จากปัญหาดังกล่าว จึงควรจะมีการศึกษา
 ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก โดยเฉพาะในการเขียนภาพ
 ระบายสี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาศิลปศึกษา ซึ่งมีจุดประสงค์หลักในการสร้างเสริมศิลปนิสัย
 แต่เป็นพื้นฐานเสียสละที่การวิจัย เกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก ยังไม่มีใครทำการวิจัย

โดยเฉพาะกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมในการจัดการศึกษา เพราะเป็นวัยที่มีการสร้างสรรค์และมีความสามารถในการแสดงออกสูง จึงสมควรที่จะจัดการศึกษาทางด้านศิลปะ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะที่เด็กมีอยู่ให้มากที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีเกี่ยวกับลักษณะภาพ ประเภทของสี และสี ตลอดจนงานสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับการเลือกใช้ประเภทของสี และสี
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับลักษณะภาพประเภทของสี และสี และงานสร้างสรรค์ อันจะเป็นประโยชน์ดังนี้

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์สำหรับครู ผู้บริหารการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีมาตรฐานและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร

2. เป็นประโยชน์แก่ครูในการนำเครื่องมือไปใช้ให้ตรงกับระดับความสามารถ และพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. เป็นประโยชน์สำหรับครูและผู้อุปการะ ในการส่งเสริมให้นักเรียนที่มี ความสามารถพิเศษทางด้านศิลปะ โดยเฉพาะการเขียนภาพระบายสี ได้พัฒนาอย่างเต็ม ความสามารถและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 ของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร 3 แห่ง จำนวน 559 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 ของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร 3 แห่ง จำนวน 130 คน โดยได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ นักเรียนชายและนักเรียนหญิง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ลักษณะของภาพ

3.2.1.1 ภาพคน

3.2.1.2 ภาพสัตว์

3.2.1.3 ภาพอิสระ

3.2.2 ประเภทของสี และสี

3.2.3 งานสร้างสรรค์

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การแสดงออกทางศิลปะ หมายถึง กระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะของนักเรียน ที่แสดงออกมาจากจิตใจโดยผ่านการกระทำ
2. ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ หมายถึง ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะของนักเรียน โดยนำความคิดและความรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ แสดงออกมาเป็นผลงาน ในที่นี้หมายถึงความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสี
3. การเขียนภาพระบายสี หมายถึง การแสดงออกทางศิลปะ โดยการ ชีตเขียน ชูค ให้เป็นภาพแล้วระบายสีตามที่ต้องการ
4. ลักษณะภาพ หมายถึง ภาพที่นักเรียนเขียน และระบายสีตามหัวข้อที่ผู้วิจัยกำหนด แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ
 - 4.1 ภาพคน ได้แก่ ภาพคนที่พิจารณาในเรื่อง เพศ วัย และรูปร่าง ตามที่นักเรียนเขียน ระบายสี และตั้งชื่อภาพ
 - 4.2 ภาพสัตว์ ได้แก่ ภาพสัตว์ที่พิจารณาในเรื่องชนิดและรูปร่าง ตามที่นักเรียนเขียน ระบายสี และตั้งชื่อภาพ
 - 4.3 ภาพอิสระ ได้แก่ ภาพที่นักเรียนเขียนระบายสีตามความสนใจของตน โดยไม่กำหนดหัวข้อเรื่อง
5. พัฒนาการของศิลปะ หมายถึง ลำดับขั้นพัฒนาการทางการเขียนภาพระบายสีของของนักเรียนตามทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld) ซึ่งผู้วิจัยยึดเป็นหลักในการศึกษา มีลำดับขั้น ดังนี้
 - ขั้นที่ 1 ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุ 2 - 4 ปี เขียนภาพยังไม่เป็นระเบียบ ไม่มีรูปร่างที่แน่นอน การใช้สียังไม่มีความหมาย
 - ขั้นที่ 2 ขั้นการเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage) อายุ 4 - 7 ปี เริ่มเขียนภาพโดยใช้วงกลมเป็นสัญลักษณ์ ใช้เส้นแทนแขนขา ยังไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าตา ใช้สีตามอารมณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นการเขียนภาพได้คล้ายของจริง (Schematic Stage)

อายุ 7 - 9 ปี เขียนภาพโดยใช้เส้นเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์ เน้นส่วนที่ตนคิดว่าสำคัญและตัดส่วนที่คิดว่าไม่สำคัญออก แต่ยังใช้สีซ้ำกันอยู่

ขั้นที่ 4 ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง (The Drawing Realistic)

อายุ 9 - 11 ปี ภาพที่เขียนแสดงให้เห็นความแตกต่างในเรื่องเพศ โดยการเน้นที่เสื้อผ้า เครื่องแต่งตัว แต่ยังเขียนผิดความจริงเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ใช้สีตามความจริง และความรู้สึก

ขั้นที่ 5 ขั้นการใช้เหตุผล (The Stage of Reasoning)

หรือขั้นวาดภาพเหมือนของจริง (Pseudo Realistic) อายุ 11 - 12 ปี ภาพที่เขียนมีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริง มีการเคลื่อนไหว ใช้สีตามความเป็นจริงและความรู้สึก เอาใจใส่เรื่องแสงและเงา

6. ประเภทของสี และสี หมายถึง สีประเภทต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาให้นักเรียนเลือกใช้ มี 3 ชนิด คือ ดินสอสี สีเทียน และสีเมจิก และสีต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาให้นักเรียนเลือกใช้ในการระบายภาพมี 12 สี คือ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน สีเขียว สีส้ม สีม่วง สีชมพู สีฟ้า สีน้ำตาล สีดำ สีเทา และสีขาว

7. งานสร้างสรรค์ หมายถึง ผลงานทางศิลปะที่นักเรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมาได้ จากการผสมผสาน สติปัญญา ประสบการณ์ และจินตนาการ แล้วแสดงออกโดยการเขียนภาพระบายสี ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ 3 ชนิด คือ

7.1 การสลับตำแหน่งภาพ หมายถึง การนำรูปภาพ (รูปแบบ) หรือเส้นที่ผู้วิจัยกำหนดให้ มาทำการสลับที่จัดวางตำแหน่งใหม่ ให้เป็นภาพที่มีความหมาย

7.2 การเพิ่มและตัดทอนภาพ หมายถึง การนำรูปภาพที่ผู้วิจัยกำหนดให้ มาเพิ่มเติมส่วนประกอบอื่น ๆ หรือตัดทอนให้เป็นภาพใหม่ที่มีความหมาย

7.3 การเขียนภาพ หมายถึง ภาพที่นักเรียนเขียนตามหัวข้อที่ผู้วิจัยกำหนด โดยเขียนให้ได้มากที่สุดตามความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตร

- 1.1 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
- 1.2 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
- 1.3 เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
- 1.4 จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

2. ศิลปศึกษา

- 2.1 ความหมายของศิลปะ และศิลปศึกษา
- 2.2 ความสำคัญของวิชาศิลปศึกษา
- 2.3 จุดประสงค์ทั่วไปของวิชาศิลปศึกษา
- 2.4 จุดประสงค์เฉพาะของวิชาศิลปศึกษา
- 2.5 การวัดและประเมินผลวิชาศิลปศึกษา
- 2.6 หลักการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
- 2.7 ปัญหาและอุปสรรคการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

3. ความหมายและความสำคัญของการแสดงออกทางศิลปะ

4. การเขียนภาพระบายสี

- 4.1 ความหมายของการเขียนภาพระบายสี
- 4.2 ความสำคัญของการเขียนภาพระบายสี
- 4.3 พัฒนาการของการแสดงออกโดยการเขียนภาพ

5. วัสดุที่ใช้ในการเขียนภาพระบายสี
6. สี
 - 6.1 คุณสมบัติของสี
 - 6.2 ทฤษฎีสี
 - 6.3 จิตวิทยาในการใช้สี
 - 6.4 ประโยชน์ของสี
7. งานสร้างสรรค์
 - 7.1 ความหมายของการสร้างสรรค์ทางศิลปะ
 - 7.2 ความสำคัญของการสร้างสรรค์ทางศิลปะ
 - 7.3 ลักษณะของการสร้างสรรค์
 - 7.4 พัฒนาการทางการสร้างสรรค์ของเด็กในระดับประถมศึกษา
 - 7.5 กิจกรรมสร้างสรรค์ในการเขียนภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกโดยการเขียนภาพระบายสี

1. หลักสูตร

- 1.1 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 18 - 19)

ได้จัดการเรียนการสอน เป็นกลุ่มประสบการณ์ 5 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์

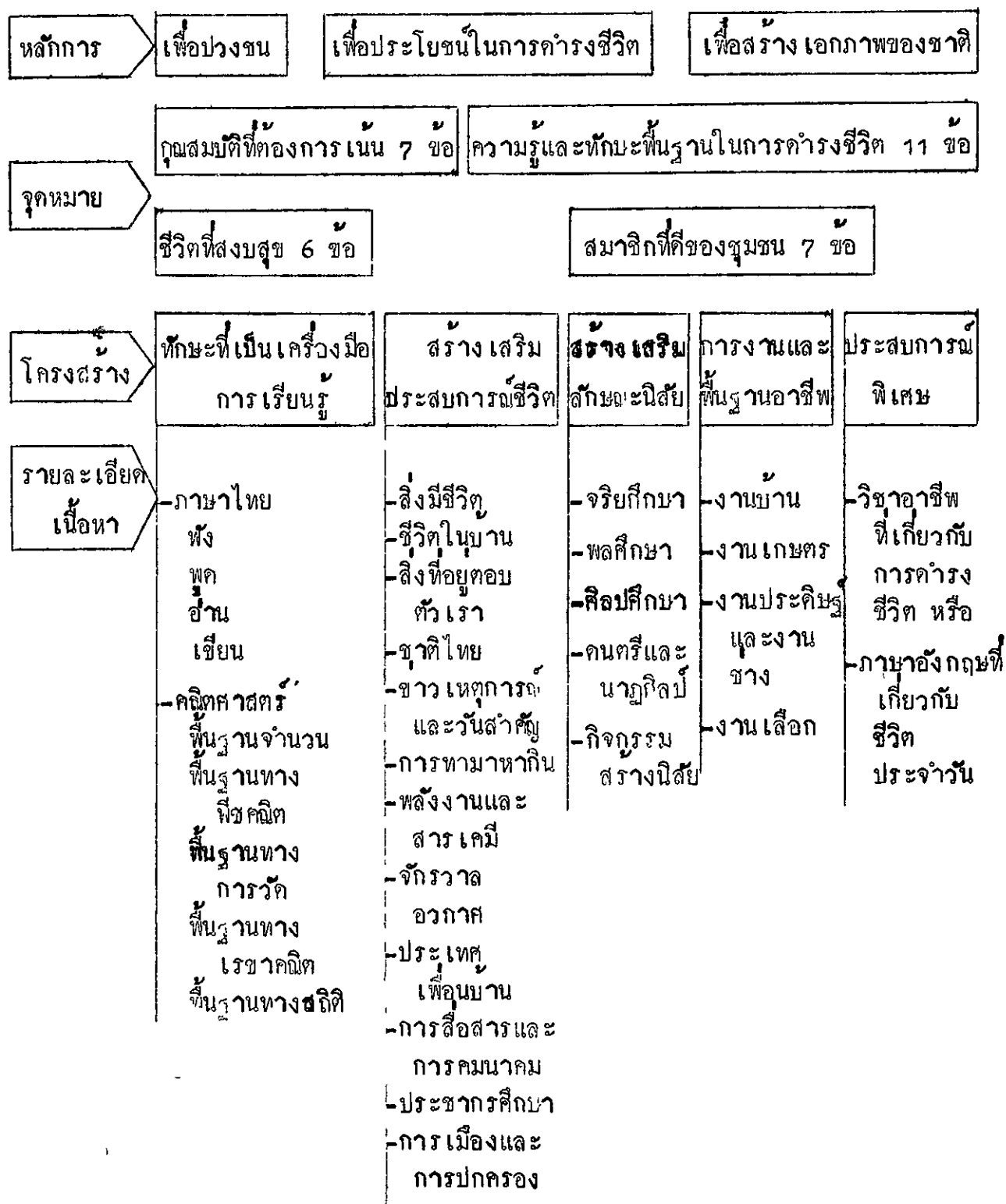
กับสิ่งแวดล้อม

2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องชีวิต

3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ได้แก่ จริยศึกษา ศิลปะศึกษา ทนตรี และนาฏศิลป์ พลศึกษา และกิจกรรมสร้างนิสัย

4. กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ได้แก่ งานบ้าน งานเกษตร
งานประดิษฐ์ และงานช่าง
5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ คือ วิชาเลือกกลุ่มการงานและพื้นฐาน
อาชีพ หรือภาษาอังกฤษ

1.2 โครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

1.3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 122) ได้กำหนดการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยไว้ดังนี้

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นกลุ่มที่มุ่งฝึกให้นักเรียนมีบุคลิกภาพท่าทาง อุดมคติ ค่านิยม เจตคติ มีพฤติกรรมในทางที่ดีที่พึงประสงค์ การจะสร้างเสริมลักษณะนิสัย ค่านิยม เจตคติ ให้แก่เด็กนั้น ใช่วิธีบอกให้ทำอย่างเดียวจะเกิดผลได้ยาก ต้องทำให้รู้เป็นตัวอย่าง และให้ปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นนิสัย กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยนี้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยของเด็กดังนี้ คือ

1. จริยศึกษา เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยตรงที่จะฝึกฝนอบรมเด็กให้เกิดลักษณะนิสัย คุณธรรม ซึ่งได้กำหนดไว้ในหลักสูตร 30 ข้อ คุณธรรมนั้น ๆ จะต้องอาศัยการสอนที่เน้นการปฏิบัติ การติดตาม ชี้แนะแก้ไขปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา จะต้องใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ อย่างเข้ามาสร้างและเสริมลักษณะนิสัย การทอ่งบนจกจำไม่จำเป็นนัก ให้ผ่อนคลายลง

2. ศิลปศึกษา เป็นกิจกรรมที่สร้างให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เห็นคุณค่าและรสนิยมนที่ดี นอกจากผลงานที่แสดงออกมาให้เห็นแล้ว ควรคำนึงถึงลักษณะนิสัยขณะที่เด็กเรียนหรือปฏิบัติกิจกรรม เช่น เด็กจะต้องทำอย่างมีระเบียบ ประณีต สะอาด สุขุม ฝึกให้รู้จักทำงานร่วมกันและมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

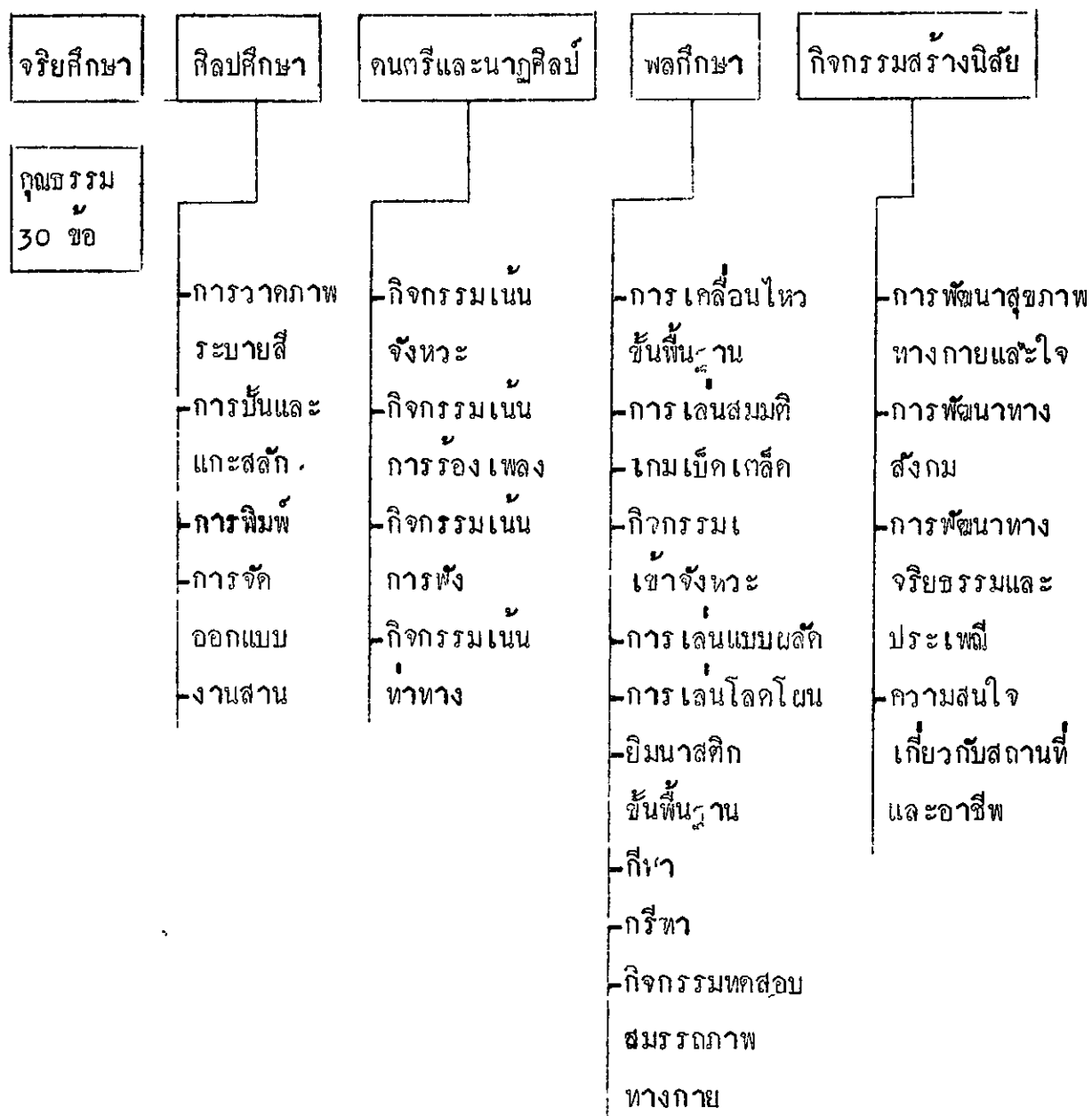
3. คนตรีและนาฏศิลป์ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีความชื่นชมในการเรียนคนตรี และนาฏศิลป์ กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยสร้างบุคลิกภาพ ท่าทาง ทรวดทรง ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ความพร้อมเพรียง ความสวยงาม การประสานงาน ตลอดจนฝึกความอดทน ความขยันหมั่นเพียร

4. พลศึกษา เป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กได้เป็นอย่างดี การที่เราพาเด็กลงไปกลางสนาม เด็กจะได้รับการฝึกลักษณะนิสัยตั้งแต่ออกจากห้องเรียน เช่น จะต้องเดินไปอย่างมีระเบียบวินัย ไม่เล่นไม่พูดเสียงดัง รู้จักเกรงใจห้องข้างเคียง ขณะเรียนพลศึกษาก็จะต้องอดทน เชื้อพ้ง ปฏิบัติตามกฎกติกา ไม่โกง

ไม่เอาเปรียบ ชื่อสัตย์ มีความเป็นธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสามัคคี ทุกคนปรับตัวร่วม
 เล่นกันได้ ฉะนั้นการสอนพลศึกษาไม่ใช่สอนให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง เท่านั้น ยังปลูกฝัง
 สร้างเสริมลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ไว้อีกมาก ขอให้ครูได้คำนึงในเรื่องนี้ แล้วช่วยกันปลูกฝัง
 ลักษณะนิสัยคุณธรรมที่ดีต่าง ๆ โดยสอนสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมพลศึกษา

5. กิจกรรมสร้างนิสัย เป็นกิจกรรมที่ฝึกนิสัยให้เป็นคนช่างสังเกต
 มีเหตุผล มีความละเอียดอ่อน สุขุมรอบคอบ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักการตัดสินใจที่ถูกต้อง
 ฉะนั้นกิจกรรมสร้างนิสัย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องฝึกโดยสอดแทรกไปกับกิจกรรมอื่น ๆ ได้
 นอกจากนี้โรงเรียนก็ยังสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในโรงเรียน โดยให้เข้าร่วมกิจกรรม
 ต่าง ๆ เหล่านั้นได้

1.4 โครงสร้างกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิโครงสร้างกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

1.5 เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 23 - 24)

ได้กำหนดเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยไว้ดังนี้

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หรือกลุ่มความดี ได้แก่ เนื้อหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนมีนิสัยที่ดี มีเรื่องสำคัญที่ต้องเรียนถึง 5 เรื่อง คือ

จริยศึกษา มีคุณธรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของบุคคลทั่วไป

รวม 30 ข้อ

ศิลปศึกษา มีการวาดภาพระบายสี การปั้น และแกะสลัก การพิมพ์ การจัดออกแบบ และงานสวน

พลศึกษา มีการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน การเล่นเกม เกมเบ็ดเตล็ด กิจกรรมเข้าจังหวะ การเล่นเกมพลัด การเล่นเกมโยน ยิมนาสติกขั้นพื้นฐาน กีฬา กรีฑา และกิจกรรมทดสอบสมรรถภาพทางกาย

ดนตรีและนาฏศิลป์ มีกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการร้องเพลง กิจกรรมเน้นการฟัง และกิจกรรมเน้นท่าทาง

กิจกรรมสร้างนิสัย มีการพัฒนาสุขภาพทางกายและใจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาทางจริยธรรมและประเพณี และความสนใจเกี่ยวกับอาชีพของชุมชน

1.6 จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 215) ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยไว้ดังนี้

1. ให้มีค่านิยม เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. ให้สามารถพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ และสังคม
3. ให้มีโอกาสได้แสดงออกตามความถนัด และความสามารถของบุคคล
4. ให้สามารถได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีวัฒนธรรม ตามวิถีทาง

ประชาธิปไตย

5. ให้สามารถพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประณีตและ

รสนิยมที่ดี

2. ศิลปศึกษา

2.1 ความหมายของศิลปะ และศิลปศึกษา

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 759) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า ศิลป, ศิลป์, ศิลปะ หมายถึง ฝีมือ, ฝีมือทางการช่าง, การแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นได้อย่างงดงาม และเกิดอารมณ์สะเพื่อนใจ

พระยาอนุมานราชชน (อนุมานราชชน 2515 : 21) ได้กล่าวถึง ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี ที่ได้ให้คำนิยามไว้ว่า ศิลปะ คืองานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือและด้วยความคิด

วิชัย วงษ์ใหญ่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2515 : 1) ได้รวบรวมความหมายของคำว่า ศิลปะไว้ดังนี้

ศิลปะ หมายความว่า งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือ และด้วยความคิด

ศิลปะ เป็นสิ่งงดงาม เป็นสิ่งที่ทำให้จิตใจเราสบายและเป็นสิ่งที่ทั่วโลกนิยม

ศิลปะ เป็นสิ่งสะท้อนชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์เรา

ศิลปะ คือฝีมือทางการช่าง และการแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นได้อย่างงดงามน่าพิงชม และเกิดอารมณ์สะเพื่อนใจ

ศิลปะ คือ ศิลปะโดยคุณค่าในตัวของมันเอง

นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์กบุตร (นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์กบุตร 2525 : 1 - 2) กล่าวว่า ศิลปะ คือสิ่งใหม่ที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดที่มีอยู่แล้ว ประกอบกับเหตุผล อารมณ์และความคิดริเริ่ม และสร้างขึ้นโดยมุ่งแสดงให้เห็นความงามน่าชม หรือน่าพอใจ

อารี สุทธิพันธ์ (อารี สุทธิพันธ์ 2515 : 187) เสนอความคิดในเรื่องความหมายของศิลปะไว้หลายประการ คือ

ศิลปะ คือการกระทำทุกอย่างที่มนุษย์ต้องการสร้างขึ้น เพื่อให้มีความงาม ความแปลกและมีประโยชน์ เท่าที่ความสามารถและแรงคลใจของมนุษย์จะแสดงให้ปรากฏไว้

ศิลปะ คือ ภาษาของเส้น รูปแบบ สี และส่วนประกอบต่าง ๆ ทางศิลปะซึ่งมนุษย์แสดงออกตามความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการ

ศิลปะ คือ พลังความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ในรูปแบบของสัญลักษณ์หรือรูปของภาษาที่ไม่ต้องพูด

ชวลิต กาบแก้ว และ สุภาวดี เหมทานนท์ (ชวลิต กาบแก้ว และ สุภาวดี- เหมทานนท์ 2525 : 196) ให้ความหมายว่า ศิลปะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยความพากเพียร แสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกสะท้อนใจทางด้านต่าง ๆ ทั้งผู้สร้างและผู้พบเห็น และงานที่สร้างขึ้นนั้นสนองความต้องการของตนและสังคม

วิโรจน์ ขาทอง และ ทานอง จันทิมา (วิโรจน์ ขาทอง และ ทานอง จันทิมา 2517 : 1) ได้รวบรวมคำนิยามของคำว่า ศิลปะ ไว้ดังนี้

ศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำให้เกิดอารมณ์ซาบซึ้งสะท้อนใจ

ศิลปะ คือ การแสดงออกของมนุษย์

ศิลปะ คือ การสร้างสรรค์ทางด้านความงาม

ศิลปะ คือ การเลียนแบบจากธรรมชาติ

ศิลปะ คือ สื่อติดต่อหรือภาษาชนิดหนึ่ง

ศิลปะ คือ วาหารของจิตใจ และพุทธิปัญญาของมนุษย์

หทัย ตันหยง (หทัย ตันหยง 2529 : 182) กล่าวว่า ศิลปะหมายถึง งานที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยสติปัญญาอย่างละเอียด ประณีต เป็นผลงานที่เกิดจากความพากเพียร และแนวคิดอันอิสระเสรี เพื่อสนองความต้องการทางจิตใจและอารมณ์ของผู้พบเห็น และยังสร้างสรรค์จริยธรรมอันดีงามให้แก่สังคม

จึงกล่าวได้ว่า ศิลปะนั้นก็คือ งานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อบ่มงอกในด้านความงาม เป็นประการสำคัญ โดยอาศัยการคัดแปลงจากธรรมชาติที่มีอยู่ เป็นงานที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยความพากเพียร แสดงออกทางอารมณ์อย่างอิสระเสรี และงานที่สร้างขึ้นนั้นสนองความต้องการทั้งของตนเองและสังคมด้วย

ความหมายของศิลปศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2529 : 84) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึง สิ่งต่อไปนี้

1. การให้การศึกษาด้านศิลปะกับเด็ก
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ

ของนักเรียน

3. มีความรู้และความคิดที่ดีต่อศิลปะ

เลิศ อานันท์ (เลิศ อานันท์ 2528 : 211) กล่าวว่า ศิลปศึกษา (Art Education) หมายถึงวิชาที่จัดการเรียนการสอนขึ้นภายในโรงเรียน และสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัย และทุกระดับความสามารถ ได้มีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระเสรี (Free Expression) ทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ความคิดจินตนาการ (Imagination) ตามความสนใจ และความถนัดทางธรรมชาติของเด็กแต่ละคน กิจกรรมทางศิลปะประกอบด้วย การเขียนภาพ ระบายสี การปั้น การแกะสลัก คนตรี และอื่น ๆ ราว

นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์กัญตร (นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์กัญตร 2525 : 2) ได้ให้ความหมายว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การศึกษาเรื่องของศิลปะ หรือการศึกษาเรื่องของการสร้างสิ่งใหม่ที่สวยงาม โดยต้องใช้ประสบการณ์รับรู้ เหตุผล อารมณ์ และความคิดริเริ่ม เป็นเครื่องช่วยในการสร้าง

สรุปได้ว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การให้การศึกษาด้านศิลปะกับเด็ก โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระเสรี ทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน เพื่อให้มีความรู้และความคิดที่ดีต่อศิลปะ

2.2 ความสำคัญของวิชาศิลปศึกษา

นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์กัญตร (นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์กัญตร 2525 : 341) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ศิลปศึกษา เป็นวิชาที่จำเป็นต้องจัดไว้ในหลักสูตร เพราะเป็น

วิชาที่ช่วยให้เด็กเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ หลายประการ และการเรียนรู้เหล่านั้นจะช่วยพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นเป็นผู้นำที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และเจริญก้าวหน้า

เลิศ อาภรณ์ (เลิศ อาภรณ์ 2523 : 88 - 93) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับกันว่า ทุกวิชามีความสำคัญเท่าเทียมกัน ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีบทบาทในทางด้านพัฒนาบุคลิกภาพและสังคมโดยมีความมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังความสำนึกในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสามารถดัดแปลงแก้ไขสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันให้ดีขึ้น คุณค่าที่แท้จริงของวิชาศิลปศึกษา ก็คือ การพัฒนาบุคลิกภาพและสังคมของเด็กทุกเพศทุกวัย เพราะว่าคนย่อมเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุด สำหรับการพัฒนาประเทศชาติ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

เรแกน (Ragan. 1966 : 432) กล่าวว่า ศิลปศึกษา เป็นวิชาที่สำคัญยิ่งวิชาหนึ่งสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา เพราะศิลปศึกษาไม่ใช่วิชาเฉพาะแต่เป็นวิชาซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่น ๆ และช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนภายในชั้นให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ศิลปศึกษาจะช่วยให้เด็กทุกคนมีโอกาสพัฒนาความสามารถส่วนบุคคลได้อย่างเต็มที่ และช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า วิชาศิลปศึกษา เป็นวิชาที่สำคัญยิ่งวิชาหนึ่งสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา เพราะการจัดการศึกษา คือการพัฒนามนุษย์ ซึ่งจะต้องกระทำให้เป็นกระบวนการที่ถูกต้อง และต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ วิชาศิลปศึกษาสามารถสนองเป้าหมายดังกล่าวได้ เช่นเดียวกับวิชาอื่น ๆ เป็นวิชาที่มีส่วนในการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นได้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาทั้งหลายได้เป็นอย่างดี ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าทัศนคติที่เคยมองเห็นว่าศิลปศึกษา เป็นวิชาที่ไม่มีความสำคัญนั้นได้เปลี่ยนแปลง ได้เริ่มยอมรับคุณค่าของวิชาศิลปศึกษา ว่าเป็นวิชาสามารถพัฒนาชีวิตมนุษย์ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขเช่นกัน

2.3 จุดประสงค์ทั่วไปของวิชาศิลปศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาศิลปศึกษาไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 279)

1. มีค่านิยม เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. พัฒนาทางร่างกาย จิตใจ และสังคม
3. มีโอกาสได้แสดงออกตามความถนัด ความสามารถของบุคคล
4. ได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีวัฒนธรรม ตามวิถีทางประชาธิปไตย
5. พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประณีต และรสนิยมที่ดี

จากจุดประสงค์ทั่วไปดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าศิลปศึกษา เป็นวิชาที่มุ่งสร้างเสริมความรู้ ความสามารถ ค่านิยม ลักษณะนิสัย และทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของเด็กต่อไป

2.4 จุดประสงค์เฉพาะของวิชาศิลปศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดประสงค์เฉพาะของวิชาศิลปศึกษาไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 324)

1. ให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ให้อุทิศใจและแสดงออกตามความถนัด และความสามารถของตน
3. ให้มีจิตใจสำนึกในคุณค่าและประโยชน์ของศิลปะธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

4. ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. ให้อยากนำศิลปะมาประยุกต์ให้เกิดคุณค่า และรสนิยมที่ดี

2.5 จุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด เนื้อหา และอัตราเวลาเรียนวิชาศิลปศึกษา ในระดับประถมศึกษาปีที่ 2

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 247 - 248) ได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด เนื้อหา และอัตราเวลาเรียนวิชาศิลปศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไว้ดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สนุกสนาน เพลิดเพลินในการแสดงออกอย่างอิสระ
2. สังเกตสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติที่ใกล้ตัว แล้วนำมาเขียนภาพระบายสีได้
3. แสดงออกตามรูปแบบที่ต้องการอย่างมั่นใจ
4. เขียนภาพและระบายสีตามเรื่องราว หรือนิทานได้
5. มีความเป็นระเบียบ รักสวยรักงาม และระมัดระวัง
6. จำแนกความแตกต่าง ระหว่างรูปทรง สองมิติและสามมิติได้

ความคิดรวบยอด

1. ศิลปะมีอยู่ทั่วไป ในชีวิตประจำวัน
2. การเรียนศิลปศึกษา ทำให้สนุกสนานและเพลิดเพลิน
3. ทุกคนสามารถเรียนศิลปศึกษาได้
4. ศิลปะ เป็นสื่อความเข้าใจระหว่างมนุษย์
5. การเคลื่อนไหวของวัสดุที่สร้างสรรค์ขึ้น เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง
6. การนำวัสดุมาจัดออกแบบ ช่วยให้เกิดความคิดในการออกแบบต่าง ๆ ได้

เนื้อหา

1. การวาดภาพระบายสี

- 1.1 การลากเส้นตามความเคลื่อนไหว และการรับรู้อย่างง่าย ๆ
- 1.2 การรู้จักบังคับมือในการระบายสีให้เป็นไปตามลีสี่าจังหวะ
- 1.3 การเขียนรูปและการระบายสี เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ จาก

ประสบการณ์ และนิทาน

2. การปั้น

- 2.1 การปั้นรูปทรงแบบง่าย ๆ เช่น ผลไม้ คน สัตว์ สิ่งของ โดยใช้ดินเหนียว ดินน้ำมัน กระจก หรือวัสดุอื่นที่เปลี่ยนแปลงรูปทรงได้
- 2.2 การสร้างรูปแบบอิสระ รูปแบบเรขาคณิต และรูปแบบธรรมชาติ

3. การพิมพ์

การพิมพ์ด้วยวัสดุต่าง ๆ โดยใช้ ผนัง ไม้ เชือก ฯลฯ เป็นแม่พิมพ์

4. งานจัดออกแบบและสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ

- 4.1 การพิมพ์ ตัด ฉีกกระดาษ เป็นรูปแบบสองมิติหรือสามมิติ เช่น การสร้างกล่องตอกลอง ทำกะบะทราย ฯลฯ
- 4.2 การสร้างภาพปะจากภาพถ่าย หนังสือพิมพ์ เศษวัสดุ และวัสดุอื่น ๆ
- 4.3 การสร้างภาพหมุน ภาพแขวน และสิ่งเคลื่อนไหว
- 4.4 การจัดออกแบบและสร้างสรรค์ เช่น จัดหิน จัดดอกไม้ จัดกะบะทราย ฯลฯ

อัตราเวลาเรียน

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 19) ได้กำหนดเวลาเรียนวิชาศิลปศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไว้เป็น 4 หน่วย แต่ละหน่วยได้จัดลำดับเรื่องตามเนื้อหา ตามกิจกรรมในหลักสูตร เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการเรียนการสอน ซึ่งได้จัดบูรณาการเข้าไปในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 98 คาบ โดยสอดคล้องไปในรูปกิจกรรมการเรียนเป็นส่วนใหญ่ แต่มีเนื้อหาและกิจกรรมบางส่วนที่ไม่ได้นำเข้าไปบูรณาการอีก 72 คาบ นั่นมีดังนี้

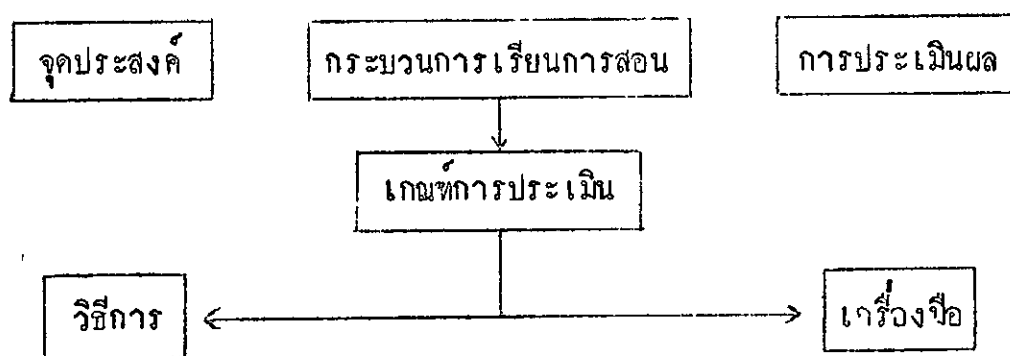
1. หน่วยที่ 1 เรื่อง การเขียนภาพระบายสี จำนวน 14 คาบ
2. หน่วยที่ 2 เรื่อง การปั้น จำนวน 30 คาบ
3. หน่วยที่ 3 เรื่อง การพิมพ์ จำนวน 24 คาบ
4. หน่วยที่ 4 เรื่อง งานจัดออกแบบและสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ จำนวน 4 คาบ

ในเนื้อหาแต่ละหน่วยได้กำหนดคาบเวลาเรียนไว้ เพื่อความเหมาะสมกับความยากง่ายของกิจกรรมเหล่านั้น ฉะนั้นผู้สอนควรได้ยึดหยุ่นในการแบ่งช่วงการเรียนการสอนให้พอเหมาะกับกิจกรรมเหล่านั้นด้วย

2.6 การวัดและประเมินผลวิชาศิลปะศึกษา

วิชัช วงษ์ใหญ่ (วิชัช วงษ์ใหญ่ ม.ป.ป. : เอกสารประกอบคำบรรยาย) ได้ให้เกณฑ์การประเมินผลวิชาศิลปะ เป็นขั้นตอนดังนี้

การประเมินผลวิชาศิลปะ

ความรู้ ↔ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์

กระบวนการทำงาน ↔ แบบสังเกตพฤติกรรม

การแสดงออก ↔ แบบสังเกตพฤติกรรม

ทักษะขั้นตอนการทำงาน ↔ แบบประเมินทักษะ แบบบันทึกขั้นตอนการทำงาน

คุณลักษณะทางศิลปะนิสัย ↔ แบบสังเกต แบบสอบถาม

แบบวัดทัศนคติ

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

ประกาศร นิยมธรรม (ประกาศร นิยมธรรม 2522 : 50 - 53)
กล่าวว่า การวัดผลการเรียนวิชาศิลปศึกษา หมายถึง การวัดระดับความเจริญงอกงามที่
เกิดขึ้นจากการเรียนและการประกอบกิจกรรมทางศิลปะของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้
ทราบว่า ตนเองมีความสามารถและมีความถนัดด้านใดบ้าง ควรแก้ไขปรับปรุงในด้านใดบ้าง
และครูก็สามารถหาทางแก้ไขปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปศึกษาที่สำคัญ คือ

การวัดพัฒนาการด้านต่าง ๆ

พัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียน การสอน วิชาศิลปศึกษา
แบ่งได้เป็น

1. พัฒนาการทางการสร้างสรรค์ สามารถคิดค้น แปลง แก่ปัญหา
ทำสิ่งต่าง ๆ ให้มีคุณค่ากว่าเดิมได้ นักเรียนแสดงออกโดยการวางแผนงาน ออกแบบ
วัดผลได้โดยการทดสอบ และการสังเกต
2. พัฒนาการทางสุนทรียภาพ สามารถรู้และเข้าใจในคุณค่าทางศิลปะ
อย่างมีหลักเกณฑ์ นักเรียนแสดงออกโดยสามารถเข้าใจและนิยมในศิลปะ วัดผลได้โดยการ
ทดสอบ การสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสำรวจ
3. พัฒนาการทางการเรียนรู้ สามารถสังเกต เข้าใจในงานศิลปะ
ถูกต้องตามหลักศิลปะ นักเรียนแสดงออกโดยการอธิบาย การให้เหตุผลในความงามอย่าง
ถูกต้อง การวัดความสามารถในด้านนี้ทำได้โดยการทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์
4. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา มีความสามารถในการด้านต่าง ๆ
สามารถจดจำได้ละเอียดถูกต้อง จดลวดเขียนแหลม การแสดงออกโดยการแก้ปัญหาได้คือ
การวัดผลโดยการสังเกต การทดสอบและการสัมภาษณ์
5. พัฒนาการทางด้านอารมณ์ มีความสามารถแสดงออกอย่างอิสระ
และควบคุมอารมณ์ได้ มีความมั่นใจในการทำงาน พัฒนาการทางด้านอารมณ์รวมถึงสุขภาพจิต
ความมั่นคงทางอารมณ์ และพัฒนาการทางบุคลิกภาพด้วย การแสดงออกโดยการทำงานได้อย่าง
สุชุม เป็นระเบียบ และควบคุมได้เหมาะสม การวัดทำได้โดยการสังเกต การสัมภาษณ์

6. พัฒนาการทางกาย มีความสามารถในการปฏิบัติทางศิลปะ ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ได้คล่องแคล่ว มั่นคง ไม่เป็นอันตราย มีความแน่นอน และแม่นยำในการทำงาน การแสดงออกโดยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว การวัดโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการทดสอบ

7. พัฒนาการทางค่านิยม มีความสามารถเข้าใจในสิ่งแวดล้อม เข้าใจความต้องการของผู้อื่น และสามารถเข้ากับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข การแสดงออกโดยการ ทำงาน การประสานงาน การคิดและการเข้าใจในผู้อื่น การวัดโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการทดสอบ

การวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ

พฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ช่วยให้ผู้รู้เข้าใจนักเรียนและสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

1. ในด้านความรู้ สามารถทราบและจำเรื่องราวของประสบการณ์ที่ได้รับรวมทั้งประสบการณ์ที่สับสนได้อย่างถูกต้อง แสดงออกโดยการระลึก ถ่ายทอด สามารถวัดได้โดยการทดสอบ การสัมภาษณ์ การสังเกต

2. ในด้านความเข้าใจ สามารถเข้าใจในคุณค่า และหลักการของศิลปะ จนประเมินผลงานของศิลปะนั้นได้ การแสดงออกโดยการอธิบาย การวัดโดยการทดสอบ การสังเกต และการสัมภาษณ์

3. ในด้านความคิดและการออกแบบ สามารถแก้ปัญหาในการออกแบบ การใช้เหตุผล และสรุปผลการตีความ การแสดงออกโดยการแก้ปัญหา และการออกแบบ สามารถวัดได้โดยการทดสอบ การสังเกต และการแสดงความคิดเห็น

4. ในด้านศิลปนิยม มีความรู้และเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของงานศิลปะ แสดงออกโดย การอธิบาย นิยาม สามารถวัดได้โดยการสัมภาษณ์ สังเกต การทดสอบ การจัดอันดับคุณภาพ และแผนภาพทาง ๆ

5. ในด้านทัศนคติและความสนใจ มีความเชื่อ ความนิยมและสนใจที่จะปฏิบัติตามความเชื่อ แสดงออกโดยการคิดตามความเชื่อ การร่วมในกิจกรรมอย่างสุขใจ สามารถวัดได้โดยการสังเกต และการจัดอันดับคุณภาพ

6. ในด้านทักษะและการนำไปใช้ มีความสามารถในการใช้วัสดุ และเครื่องมือได้ถูกต้องรวดเร็ว สามารถสร้างสร้งงานได้รวดเร็วและประหยัด แสดงออกโดยการปฏิบัติงาน การใช้วัสดุ เครื่องมือ การแก้ปัญหา และการนำไปใช้ วัสดุได้โดยการสังเกต และแบบทดสอบ

2.7 หลักการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ประเทิน มหาชนธ์ (ประเทิน มหาชนธ์ 2511 : 29 - 30)

ได้กล่าวถึงหลักการสอนศิลปศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. ศิลปะไม่ใช่การออกแบบ แต่เป็นงานที่ทุกคนสามารถถ่ายทอดแนวความคิดของตนออกมาในรูปของงานศิลปะ ในการสอนครูจึงต้องช่วยให้เด็กมีความคิดเสียก่อนว่าจะทำอะไร เพราะเด็กยังไม่รู้จักวางโครงการด้วยตนเอง ครูต้องช่วยจัดสิ่งเร้าให้เด็กสร้างงานออกมา
2. ศิลปะสำหรับเด็ก เป็นวิชาที่เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ดี และเรียนรู้ได้ตามความสามารถ ครูไม่ควรนำผลงานของเด็กแต่ละคนมาเปรียบเทียบกัน แต่ควรประเมินค่าผลงานทางศิลปะของเด็ก โดยคำนึงถึงความงอกงามของตัวเด็กเอง เป็นเกณฑ์
3. ศิลปะสำหรับเด็ก เป็นวิชาที่ครูทุกคนสอนได้ถ้าหากเข้าใจเด็ก และเข้าใจความมุ่งหมายของวิชาศิลปะ เพราะครูเป็นเพียงผู้เร้า และผู้แนะนำเท่านั้น
4. ศิลปะ สนองความต้องการของเด็กได้ โดยช่วยให้เด็กผ่อนคลาย ความตึงเครียดทางอารมณ์ ช่วยให้มีความคิดริเริ่ม และมีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนในทางสังคมนั้น ศิลปะช่วยให้เด็กรู้จักทำงานร่วมกัน รู้จักรับผิดชอบต่อกัน รู้จักการให้และการรับ
5. การประเมินค่าผลงานทางศิลปะนั้น ถือเอางานของแต่ละคนเป็นเกณฑ์ ไม่ยึดเอามาตรฐานของผู้ใหญ่หรือศิลปินเป็นเกณฑ์
6. ในการสอนศิลปะ ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ โดยการชมเชย ไม่ทำหนิตีเคียนเด็กต่อหน้าผู้อื่น และไม่ออกคำสั่งให้เด็กทำอย่างนั้น อย่างนี้
7. ในการแสดงออกทางศิลปะนั้น เด็กควรมีโอกาสได้ทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ทั้งนี้เป็นการช่วยให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ความสามารถออกมาให้เหมาะสมกับความถนัดของเขา

8. ในการสอนศิลปะ ควรให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

9. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกงาน และวัสดุที่เหมาะสมกับความต้องการของเขา

10. ผลงานทางศิลปะของเด็ก ควรแสดงไว้ให้ปรากฏแก่เด็กอื่น ๆ ด้วย เพราะเป็นการให้กำลังใจแก่เจ้าของงาน และเป็นการกระตุ้นให้เด็กอื่น ๆ ให้ความสนใจในศิลปะด้วย

วิโรจน์ ขาทอง และท่านอง จันทิมา (วิโรจน์ ขาทอง และ ท่านอง จันทิมา 2517 : 18 - 21) ได้กล่าวถึงหลัก หรือเทคนิควิธีการสอนศิลปะ ในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. สอนตามศูนย์สนใจ โดยยึดหลักประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกบทเรียนโดยเสรี การสอนวิธีนี้จะมีผลดีขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของเด็ก ประสบการณ์ที่ครูสร้างขึ้น และแรงจูงใจ

2. การสอนโดยการนำของครู การสอนวิธีนี้ เป็นการสอนที่ครูกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดงาน ลำดับชั้นของงาน วิธีการดำเนินงาน วัสดุ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ เหมาะสำหรับสอนวิชาที่เป็นทฤษฎีตายตัว เช่น การผสมสี การร่างภาพ การจัดภาพ เป็นต้น

3. การสอนโดยการออกแบบหรือสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีหลักการทำงาน แสดงออกจากความริเริ่ม จินตนาการของตนเอง

4. การสอนแบบบูรณาการ เด็กจะต้องรู้ทั้งแต่หลักสูตร บทเรียน วิธีสอน วิธีดำเนินงาน ผลงาน การประเมินผล การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง แล้วจึงสร้างสรรค์ผลงานของศิลปะ ด้านการวาดเขียนออกมา การสอนแบบนี้ต้องอาศัยครูที่มีความรู้ ความสามารถ และใช้เวลามาก

5. การสอนแบบศึกษาภาพจากศิลปิน หมายถึงการไปชมผลงานของศิลปิน คัดเลือกผลงานมาดู แล้วประชุมปรึกษา สังเกต เปรียบเทียบ วิเคราะห์คุณค่าของผลงาน

ว่ามีส่วนดี และข้อบกพร่องอย่างไร แล้วนำมาเป็นแบบฉบับ เพื่อปรับปรุงคัดแปลงงานของตนให้ดีขึ้น นิยมใช้กันมากในต่างประเทศ

6. การสอนศิลปะให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น โดยรวมบทเรียนวิชาอื่น มารวมเข้ากับบทเรียนทางศิลปะ โดยสอนวิชาการ แล้วทำภาพปฏิบัติเป็นกิจกรรมศิลปะศึกษา

ขวลิต คานแก้ว และ สุดาวดี เหมทานนท์ (ขวลิต คานแก้ว และ สุดาวดี เหมทานนท์ 2525 : 20 - 25) กล่าวถึงหลักในการสอนศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถมไว้ดังนี้

1. สอนให้เด็กเกิดการสร้างสรรค์ (Creative) หมายถึงการส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกตามความพอใจ และอย่างอิสระ โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความพร้อม หรือวุฒิภาวะของเด็ก ควรมีส่วนให้เด็กเลือกใช้ได้หลาย ๆ อย่าง เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ในแบบแปลก ๆ และเลือกเรื่องราว (Subject Matter) ที่กระตุ้นให้เด็กสนใจ เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในชีวิตจริงของเด็ก

2. สอนตามศูนย์สนใจของเด็ก (Interest) ในการสอนศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถม นั้น มีจุดมุ่งหมายที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคล มุ่งให้เด็กได้พัฒนาการในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัย และนำความรู้วิชาศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นครูจึงไม่ควรบังคับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกโดยเสรีและเป็นไปตามความสนใจของเด็กแต่ละคน

3. สอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ (Correlated) เป็นการสอนโดยการนำศิลปะศึกษาไปผสมผสานกับวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจเด็ก

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 137) ได้กล่าวถึงแนวการสอนศิลปะศึกษาว่า การสอนศิลปะศึกษาควรขึ้นตอบในการสอนดังนี้

1. การสอนแต่ละครั้ง ควรสอนเนื้อหาแต่ละเรื่องสลับกันไป ไม่ควรสอนเรื่องเดียวจบ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจเท่าที่ควร

2. ครูควรได้ให้เด็กมีประสบการณ์ในการวางแผน คาเป็นการ และหาอุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกับครู และหากจำเป็นครูอาจนำตัวอย่างงานที่สำเร็จรูปแล้ว

มาให้ดู พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการดำเนินงานนั้น ๆ ตลอดจนเสนอแนะวิธีการเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสมกับกิจกรรม

3. บางเรื่องครูอาจจำเป็นต้องสาธิตวิธีการ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการปฏิบัติเสียก่อน แล้วจึงให้ลงมือทำงาน
 4. ผู้สอนต้องอยู่กับเด็กตลอดเวลาเพื่อสังเกตการปฏิบัติงาน ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา และพยายามให้เด็กได้ทำงานตามความคิดอิสระของตนให้มากที่สุด เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์
 5. อธิบายผลงานของตน และเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการทำงานทุกครั้ง
 6. เก็บ ทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องใช้ และสถานที่ทุกครั้งหลังจากที่ทำงานเสร็จแล้ว เพื่อฝึกให้เด็กมีนิสัยรักความสะอาด และความเป็นระเบียบ
 7. จัดแสดงผลงานของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีความภูมิใจในผลงานของตนเอง และมีโอกาสพัฒนาการทำงานของตนด้วย
 8. เน้นการมอบหมายให้ทำเป็นกลุ่มมากกว่ารายบุคคล เพื่อให้เด็กได้รู้จักทำงานพร้อมกัน และมีโอกาสช่วยเหลือกัน
- อารี สุทธิพันธ์ และ วิรุณ ตั้งเจริญ (อารี สุทธิพันธ์ และ วิรุณ ตั้งเจริญ 2518 : ไม่มีเลขหน้า) ได้เสนอแนะถึงการดำเนินการสอนศิลปะไว้ว่า
1. เตรียมการสอนล่วงหน้าเพื่อสร้างความสนใจ
 2. เริ่มต้นสอนนักเรียนตามระดับความสามารถของนักเรียน
 3. จัดการเรียนการสอนให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
 4. พுகให้ชัดเจน และพยายามให้กำลังใจนักเรียนขณะทำงาน
 5. พยายามคิดค้นหากิจกรรมแปลก ๆ ใหม่ ๆ เสนอแนะนักเรียน
 6. อย่าหวังผลสำเร็จในงานของนักเรียนมากเกินไป
 7. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นกันเองมากที่สุด
 8. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความสังเกต เพื่อเพิ่มการรับรู้ด้านต่าง ๆ

มากที่สุด

9. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ระหว่างกัน

10. เลือกกิจกรรมให้เหมาะกับวัย และความสามารถของนักเรียน

11. พิจารณาลักษณะของ ห้องเรียนวิชาศิลปะคือสถานที่ทดลองวัสดุ
ความคิด และวิธีการต่าง ๆ ไม่ใช่ห้องสำหรับฟังบรรยายที่มีระเบียบตายตัว

12. พยายามสาธิตให้นักเรียนดูเกี่ยวกับวิธีการบางอย่างที่ยากซับซ้อน
สรุปได้ว่า หลักสำคัญในการสอนวิชาศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถม
คือ ผู้เรียนควรจะได้มีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระทางความคิดและการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริม
ให้พัฒนาการรอบตัว เช่น ทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม วิธีสอนควรคำนึงถึง
พื้นฐานความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล เพศ วัย วุฒิภาวะ ความถนัด
ตามธรรมชาติ นอกจากนี้การสอนควรเน้นให้เรียนรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา และสามารถนำความรู้
ไปคิดแปลงใช้ได้กับชีวิตจริง

อย่างไรก็ตาม การสอนศิลปะศึกษา จะสำเร็จสมดัง เป้าหมายหรือไม่นั้น
ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการ เรื่องการสอนของครูที่เป็นผู้สร้างบรรยากาศ และวิธีการให้ชัดเจน
จนได้เกิดความเพลิดเพลิน มีอิสระในการแสดงออก บดบังเจตคติ ลักษณะนิสัยที่ดีในการ
ทำงาน และทำให้เกิดสุนทรียภาพแก่ผู้เรียนศิลปะ โดยมีได้คำนึงถึงประโยชน์อันมาเป็นสำคัญ
นอกจากเป็นสิ่งจรรโลงใจเท่านั้น จึงประมาณได้ว่า การเรียนศิลปะนั้น เป็นการสร้าง
ความพึงพอใจให้แก่ตนเอง และผู้ดู เพราะศิลปะเป็นงาน เป็นผลงานที่ไม่มีผิด ไม่มีถูก ซึ่ง
ทั้งหมดนี้ครูเป็นผู้กำลังเหล่านี้ไว้ จึงควรจะช่วยกันในทางศิลปะให้สัมฤทธิ์ผลทั้งด้านประสิทธิภาพ
และประสิทธิผลตามหลักสูตรก็จะเป็นการดียิ่ง

2.8 ปัญหาและอุปสรรคในการสอนศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ประเสริฐ ศิลรรักษา (ประเสริฐ ศิลรรักษา 2529 : 1 - 5)

กล่าวว่า การเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีปัญหาดังนี้

1. ปัญหาอันเป็นผลกระทบที่เกิดจากตัวผู้สอน ได้แก่

1.1 ไม่มีพื้นฐานจากการศึกษาด้านศิลปะโดยตรงทำให้ขาด
ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะ และประสบการณ์ด้านศิลปะ

1.2 ✓ไม่สนใจไม่หาความรู้จากหลักสูตร และแผนการสอน

สอนตามความเคยชิน

1.3 ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่เห็นความสำคัญ

ของวิชาศิลปะ

1.4 ครูผู้สอนบางคนคิดว่าผู้ที่เรียนศิลปะได้ก็จะต้องเป็นผู้ที่มีพรสวรรค์เท่านั้น เพราะสาเหตุสืบเนื่องมาจากครูสอนศิลปะรุ่นเก่า มักสอนศิลปะเน้นมากกว่าสอนศิลปะศึกษา

2. ปัญหาอันเป็นผลกระทบมาจากการบริหาร ได้แก่

2.1 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิชาศิลปะศึกษา

2.2 มุ่งเน้นให้เด็กเก่งในด้านวิชาการ เพื่อหวังสร้างชื่อเสียง

ให้กับโรงเรียน

2.3 ไม่เห็นคุณค่าของวิชาศิลปะ คิดว่าวิชาศิลปะให้ใครสอนก็ได้

หรือไม่ต้องสอนก็ได้

3. ปัญหาอันเป็นผลกระทบบที่เกิดขึ้นจากผู้ปกครอง ได้แก่

3.1 ผู้ปกครองต้องการให้เด็กเก่งทางด้านวิชาการ เพื่อให้
เรียนต่อในระดับชั้นสูง ๆ เพื่อได้เข้าไปสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี ๆ

3.2 มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาศิลปะ เพราะคิดว่าสังคมยังไม่ยอมรับว่าเป็นอาชีพที่มีหลักฐานมั่นคง

4. ปัญหาอันเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากตัวนักเรียน ได้แก่

4.1 มีพื้นฐานทางทฤษฎีไม่ดี จึงคิดว่าศิลปะคือสิ่งที่ยาก

4.2 กิจกรรมที่ปฏิบัติมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะ

4.3 นักเรียนถูกบังคับก็ถูกกัน การแสดงความรู้สึกสร้างสรรค์
จากทางบ้าน ทำให้ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่ชอบวิชาศิลปะ เนื่องจากทางบ้าน
ไม่สนับสนุน

จึงกล่าวได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษานั้น เกิดจากสาเหตุสำคัญหลายประการ ได้แก่ ทรัพยากรผู้สอน ผู้บริหาร รวมไปถึง ผู้ปกครองและตัวนักเรียนเอง โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งมีปัญหาต่อการพัฒนาในด้าน การเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษาเป็นอย่างมาก แต่ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ดังกล่าวจะหมดไปได้ ถ้า ทุกฝ่ายมีความรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือกันในการที่จะขจัดปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว

3. ความหมายและความสำคัญของการแสดงออกทางศิลปะ

ประเทิน มหาพันธ์ (ประเทิน มหาพันธ์ 2511 : 2) ได้กล่าวถึงศิลปะ กับการแสดงออกไว้ว่า เป็นการกระทำที่สร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกด้วยการ เขียนภาพ การปั้น การเรียงความ การเขียนบทกลอน การขับร้อง ร่ายรำ การจัดดอกไม้ ตลอดจนการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องเล่นต่าง ๆ เหล่านี้จัดว่าเป็นการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทั้งสิ้น

เล็ก อานันท์ (เล็ก อานันท์ 2524 : 47) กล่าวว่า การแสดงออก ของเด็กอย่างอิสระเสรี เป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการของเด็ก ศิลปะในโลกของเด็ก ๆ คือ การแสดงออกที่สื่อ บริสุทธิ์ จริงใจ น่ารัก และไร้เดียงสา ผลงานของศิลปะเด็ก จึงมีคุณค่าเพราะเกิดจากการแสดงออกที่ปราศจากเล่ห์เหลี่ยมมารยา สาใดๆ

วิรุณ ตั้งเจริญ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526 : 25) ได้กล่าวถึงลักษณะของ การแสดงออกของเด็กไว้ดังนี้

1. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงการเติบโต
2. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะตัว
3. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงการติดต่อสื่อสาร
4. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึก

วิรุณ ตั้งเจริญ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526 : 47 - 48) ยังได้กล่าวว่า การแสดงออกมีผลต่ออนุคลิกภาพของเด็ก ซึ่งมีผลกระทบต่ออนุคลิกภาพภายในของเด็ก ทั้งในด้านการสะสมประสบการณ์ การเรียนรู้ และการลดความกังวลใจ เพราะการที่เด็กได้แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เด็กจะสามารถสะสมประสบการณ์ได้อย่างกว้างขวาง ได้เรียนรู้ทั้งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปะตามความพอใจ การฝึกปฏิบัติการทางศิลปะ จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเสริมอนุคลิกภาพอันดีงามให้กับเด็ก ซึ่งเป็นคุณสมบัติอันพึงประสงค์ ของสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า การแสดงออกทางศิลปะ เป็นกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานของเด็ก ที่แสดงออกมาจากจิตใจ โดยผ่านการกระทำ มีจุดประสงค์เพื่อ ให้น่าเกลียดนิสัยให้กับเด็ก เพื่อสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ดังนั้นการแสดงผลงานทางศิลปะของเด็ก จึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรคในทางที่ดีต่อไป

4. การเขียนภาพระบายสี

4.1 ความหมายของการเขียนภาพระบายสี

วิโรจน์ ขาทอง และ ทานอง จันทิมา (วิโรจน์ ขาทอง และ ทานอง จันทิมา 2525 : 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนภาพระบายสี มาจากคำ 2 คำ คือ การเขียนภาพ (Drawing) กับ คำว่า ระบายสี (Painting)

การเขียนภาพ หมายถึง ผู้เรียบจะเขียนด้วยอะไรก็ได้ อาจเป็นดินสอคำ ดินสอสี สีน้ำ สีชอล์ก สีเทียน ตลอดจนสิ่งอื่นที่สามารถทำให้เกิดเป็นรูปร่างขึ้นมา มีความหมายต่อผู้เขียน และผู้ดู เราถือว่าเป็นการเขียนภาพทั้งสิ้น

สำหรับคำว่า ระบายสี นั้น หมายถึงการระบายสีลงไปในภาพให้ทั่วบริเวณที่ต้องการ จะระบายสีโดยใช้วิธีใดก็ได้ จะใช้อุปกรณ์หรือไม่ใช้ก็ได้ถือว่าเป็นการระบายสีทั้งสิ้น

ชาวลิต คาบแก้ว และ สุภาวดี เหมทานนท์ (ชาวลิต คาบแก้ว และ สุภาวดี เหมทานนท์ 2525 : 136) กล่าวว่า การเขียนภาพระบายสี คือการ ชีต เขียน ชูค และระบายด้วยวัสดุต่าง ๆ ลงบนกระดาษ ผ้า ไม้ หรือวัสดุต่าง ๆ

4.2 ความสำคัญของการ์เขียนภาพระบายสี

เลิศ อานันท์ (เลิศ อานันท์ 2523 : 138) กล่าวว่า การเขียนภาพระบายสี เป็นส่วนหนึ่งของวิชาศิลปะศึกษา ที่จําจกัด้วยวัตถุประสงคัที่จะส่งเสริม ให้เด็กทุกเพศและวัย ได้มีโอกาสแสดงออกไปตามระดับความสามารถของแต่ละคน เพื่อ พัฒนาการทางสุขภาพจิตและกาย ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบ วินัย รู้จักรักบารวาสะอาด เรียบร้อย มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และกิลปวัตรของชาติ รวมทั้งพยายามจะปลูกฝังให้เด็กทุกระดับความสามารถได้ปรับปรุงตนเอง เพื่อบำ เสิญตนให้เป็น ประโยชน์ต่อสังคม รักความก้าวหน้า มีรสนิยมที่ดี

วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์ (วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์ 2524 : 1) ให้ความเห็น ว่า การเขียนภาพระบายสี เป็นการแสดงออกทางกิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่ง เกิดจากการสร้างสรรค์ โดยใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อแสดงความปรารถนาออกมาในรูปของจินตนาการ ซึ่งอาจเหมือนหรือ ไม่เหมือนธรรมชาติก็ได้

วิรุณ ตั้งเจริญ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526 : 17) กล่าวว่า ในการ สอนเขียนภาพระบายสีนั้นต้องส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ตั้งแต่ เบาว่าวัย และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การกระทำสิ่งใด อย่างใด อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ย่อมเท่ากับปลูกฝังพฤติกรรมให้กับเด็กโดยตรง พฤติกรรมสร้างสรรค์ในตัวเด็กจึง เป็น เป้าหมายหนึ่งที่มีคุณค่าต่อตัว เด็กและต่อชีวิตในสังคม

เนื่องจากการเขียนภาพระบายสี เป็นการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามนุษย์ให้เกิดกิลปนิสัย ดังนั้นจึงบรรจุไว้ใน หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 247) โดย แบ่งเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. การลากเส้นเป็นรูปแบบอย่างง่าย ๆ ด้วยวัสดุ และอุปกรณ์ต่าง ๆ
2. การลากเส้น เป็นรูปแบบไทยและแบบสากล
3. การเขียนภาพ และระบายสีเรื่องราว และเหตุการณ์ที่พบเห็น

ในชุมชน

4. การเขียนภาพประกอบนิทาน และภาพประกอบเรื่อง
5. การทดลองด้วยสีและเทคนิคต่าง ๆ
6. การออกแบบ ด้วยเส้นสีและรูปร่าง

4.3 พัฒนาการของการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพ

การแสดงออกของมนุษย์มีหลายด้าน นับตั้งแต่การแสดงท่าทางตลอดจน การขีดเขียนหนังสือ และเขียนภาพ การแสดงออกในแต่ละด้าน มีพัฒนาการมาเป็นขั้น ๆ นับตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสูงสุด สำหรับการเขียนภาพของเด็กนั้น เฮอร์ล็อก (Herlock. 1956 : 333 - 334) ได้สรุปการศึกษาทดลองของนักวิจัยหลายท่านเกี่ยวกับการวาดภาพของเด็กไว้ดังนี้

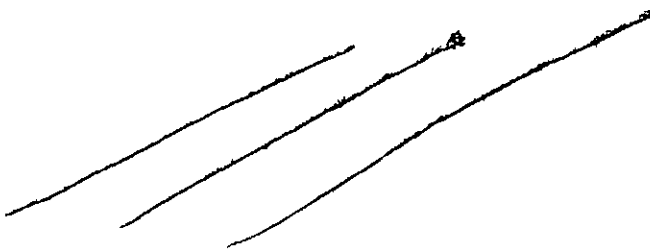
1. เด็กอายุประมาณ 6 ปี จะเขียนภาพแสดงความแตกต่างของเพศได้ เช่น ลักษณะนาม เสื้อผ้า หน้าตา
2. เด็กอายุระหว่าง 5 - 11 ปี วาดรูปเพศเกี่ยวกับตนเองมากกว่ารูปเพศตรงข้าม
3. เด็กอายุประมาณ 11 หรือ 12 ปี เด็กหญิง เริ่มเขียนรูปคนซึ่งเป็นเพศตรงข้าม
4. เด็กชาย เขียนรูปคนน้อยกว่าเด็กหญิง แต่เขียนตัวคนมีสัดส่วนถูกต้องกว่าเด็กหญิง
5. ในการเขียนรูปคน เด็กหญิง เขียนเครื่องประดับเพิ่มเติมมากกว่าเด็กชาย
6. เด็กชายชอบเขียนเรื่อง เครื่องจักรกลมากกว่าเด็กหญิง
7. เด็กหญิง เขียนหน้าคนแบบหน้าเต็มมากกว่าเด็กชาย แต่เด็กชายเขียนหน้าเต็มและหน้าด้านข้างเท่า ๆ กัน

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1957 : 33 - 39) ได้ทำการ
ศึกษาขั้นพัฒนาการของเด็กตะวันตก ด้วยการเก็บผลงานของเด็กในวัยต่าง ๆ มาศึกษาและ
วิเคราะห์แยกขั้นพัฒนาการทางศิลปะ และได้แบ่งชั้นไว้ดังนี้

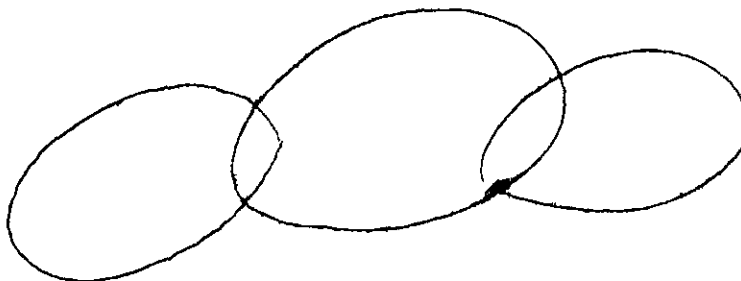
ขั้นที่ 1 ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) ในขั้นนี้ เด็กมีอายุ
ประมาณ 2 - 4 ขวบ เป็นเด็กวัยก่อนเข้าเรียน เด็กสนุกอยู่กับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ
ได้ถูกต้อง ในขั้นนี้ยังแบ่งออกเป็นชั้นย่อย ๆ ไว้ 4 ชั้น ดังนี้

1.1 Disordered Scribbling หมายถึง การขีดเขียนที่
ไม่เป็นระเบียบ การลากเส้นของเด็กจะยุ่งเหยิงสับสน โดยไม่คำนึงว่าเป็นรูปอะไรทั้งสิ้น
แสดงให้เห็นว่า การควบคุมทางกล้ามเนื้อของเด็กยังไม่เจริญพอ จึงไม่สามารถบังคับมือ
ให้เป็นไปตามต้องการได้

1.2 Longitudinal Scribbling หมายถึง ขั้นที่เด็ก
ขีดเขียนเส้นนอนยาว ๆ ได้ เป็นขั้นที่พัฒนามากกว่าขั้นที่ขีดเขียนไม่เป็นระเบียบ

1.3 Circular Scribbling หมายถึง ขั้นที่เด็กสามารถ
ขีดเขียนได้เป็นวงกลม เด็กเคลื่อนไหวได้ทั้งแขนแล้ว แสดงว่ากล้ามเนื้อเริ่มแข็งแรงขึ้น

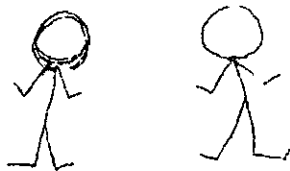
1.4 Naming Scribbling หมายถึง ข้าให้เด็กเขียนอะไรลงไปแล้ว ก็ให้ชื่อว่าสิ่งที่เด็กเขียนนั้นชื่ออะไร คืออะไร เด็กเริ่มใช้ความคิดกาในขณะเขียนภาพวัตถุ สัตว์ หรือคน สิ่งที่เด็กเขียนจะไม่เป็นภาพที่ถูกต้องหรือมีรูปร่างในสายตาของผู้ใหญ่เลย แต่มันจะมีความหมายสำหรับเด็ก เด็กจะพอใจสนุกสนานกับสิ่งที่เขาเขียนขึ้น
ขั้นนี้จะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อในการวาดภาพของเด็กต่อไป

ขั้นที่ 2 ขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage)

ขั้นนี้เด็กจะมีอายุประมาณ 4 - 7 ขวบ เป็นขั้นเริ่มต้นของการแสดงออกที่มีความหมาย ภาพสิ่งของสิ่งเดียวกันเด็กอาจจะเขียนได้หลาย ๆ แบบ ตัวอย่างเช่น ภาพคนที่เด็กเขียนวันหนึ่งอาจจะไม่เหมือนภาพที่เขียนในวันต่อ ๆ ไปก็ได้ ภาพที่เด็กเขียนมานั้น อาจจะไม่ครบถ้วนตามที่เขารู้ แสดงว่าในระยะนี้โลกที่เด็กเห็นหรือรู้แตกต่างจากโลกที่เด็กเขียนภาพ

ลักษณะที่เด็กเขียนภาพในขั้นนี้ อาจสังเกตได้จากส่วนประกอบ
ภายในภาพ 4 อย่าง เช่น

2.1 รูปภาพคนที่เขียน เด็กจะเขียนภาพคนโดยใช่วงกลมเป็นสัญลักษณ์ของหัว มีเส้นตรงยาว ๆ แทนแขน ขา ลำตัว ยังไม่มีรายละเอียดของดวงตา เกี่ยวกับหน้าตา มีแค่เส้นที่แทนสัญลักษณ์ของส่วนนั้น ๆ เท่านั้น

2.2 คูสีที่เด็กใช้ ในขั้นนี้การใช้สีของเด็กจะไม่เป็นไปตามสีธรรมชาติที่เด็กใช้เขียนภาพกับสีที่เด็กเห็นจริง ๆ จะไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะเด็กใช้สีตามอารมณ์ แล้วแต่ว่าสีไหนจะสะดุดตาเด็ก หรือเด็กชอบสีไหนเป็นพิเศษก็จะใช้สีนั้นซึ่งไม่จำเป็นจะสอดคล้องกับความเป็นจริง

2.3 ดูจากช่องว่างหรือช่องไฟในแผ่นกระดาษที่เด็กเขียน เด็กยังไม่เข้าใจว่า ควรจะเขียนรูปตรงไหนจึงจะเหมาะสม ขนาดเท่าใดจึงจะเหมาะสม แต่จะวาดลงไปโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ตรงไหนมีช่องว่าง เด็กจะเขียนสิ่งต่าง ๆ ลงไป

2.4 การออกแบบ ในขั้นนี้เด็กยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ
ดังนั้น ภาพที่เด็กเขียนจึงไม่มีอะไรแสดงถึงการออกแบบ

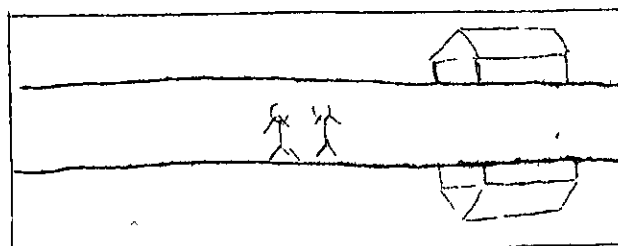
ขั้นที่ 3 ขั้นการเขียนภาพโคคลายของจริง (Schematic Stage)

เด็กจะมีอายุประมาณ 7 - 9 ขวบ เด็กจะเริ่มมีการวาดคร่าวๆ
 ทางรูปร่าง เด็กเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนเอง กับสิ่งแวดล้อมใดก็ตาม การเขียนภาพ
 จึงมีเส้นฐาน (Base Line) เพื่อเชื่อมสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กเขียน ตัวอย่างเช่น เมื่อ
 วาดรูปคนก็อาจจะทำพื้นดินให้คนยืนอยู่ หรือวาดรถยนต์ก็อาจจะทำถนนไว้ เป็นต้น

3.1 ภาพคน ในขั้นนี้เด็กจะเขียนภาพคนโดยใช้เส้นเรขาคณิต
รูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และเส้นตรง เป็นสัญลักษณ์ ส่วนไหนที่เด็กเห็นว่าสำคัญจะเน้นให้
ใหญ่กว่าส่วนอื่น ส่วนไหนที่ไม่สำคัญก็จะทิ้งไปคือ ๆ บางครั้งเด็กอาจจะเปลี่ยนแปลงลักษณะ
ไปจากความเป็นจริง เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของตนเอง เช่น เขียนแขน เขียนขา
ให้ใหญ่หรือยาวผิดปกติ เพื่อให้เห็นภาพแสดงความสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ที่ตนต้องการ
ให้เป็นไปได้

3.2 สีในขั้นนี้ เด็กจะใช้สีตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ
เป็นส่วนมาก เนื่องจากเด็กรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสีกับวัตถุ เด็กมักจะใช้สีซ้ำ ๆ กัน หรือ
ใช้สีไหนก็ใช้สีนั้นตลอดไป เช่น ใบไม้ เด็กจะใช้สีเขียว ท้องฟ้าจะใช้สีฟ้าหรือสีน้ำทะเล
เมื่อเด็กมีประสบการณ์หรือความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้นว่าเด็กเริ่มเข้าใจถึงใบไม้แก่ที่จะ
เปลี่ยนสี เด็กจะใช้สีเหลือง

3.3 ช่องไฟ เด็กเริ่มรู้จักวางส่วนต่าง ๆ ของภาพให้พอเหมาะกับ
หน้ากระดาษ ภาพที่เขียนมีเส้นฐาน 2 ชนิด มีทั้งชนิดนอน กับชนิดที่เฉียงหรือโค้ง เด็กจะ
เขียนภาพบนเส้นฐานและตั้งฉากกับเส้นฐานทั้งนั้น บางทีใช้เส้นฐานแบบ Folding Over
โดยเอาตัวเอง เป็นศูนย์กลางของภาพ

บางทีเด็กก็จะเขียนแบบ X-ray Picture ก็แสดงให้เห็นสิ่งของหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวของกัน เช่น ถ้าเด็กคิดถึงเครื่องใช้ในบ้าน ก็จะเขียนภาพบ้าน ที่มีโต๊ะ ตู้ เตียงนอน ฯลฯ แต่อาจจะเขียนสิ่งภายนอกบ้าน เช่น ประตู หน้าต่าง แต่เด็กนึกถึงสิ่งภายนอกก็จะลืมเขียนสิ่งที่มีอยู่ภายในบ้านเช่นเดียวกัน

3.4 การออกแบบ ในขั้นนี้เด็กยังไม่มีารออกแบบโดยตรง

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนของการเขียนภาพของจริง (The Drawing Realistic)

ในขั้นนี้เด็กจะมีอายุประมาณ 9 - 11 ขวบ เป็นขั้นเริ่มต้นที่เขียนอย่างของจริง เด็กในวัยนี้ชอบจับกลุ่มอยู่กันเป็นหมู่ในเพื่อนเพศเดียวกัน มีความต้องการที่จะอยู่ในสังคมอย่างอิสระ อยากแสดงออกหรือแสดงอะไรเป็นของตนเอง เด็กจึงไม่ค่อยสูงส่งกับทางบ้าน เด็กเข้าใจว่าความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชาย สำหรับเด็กหญิงส่วนใหญ่เขาจะเริ่มที่จะมีความสนใจในธรรมชาติที่สวยงามรอบ ๆ บ้าน และเอาใจใส่ในการแต่งกาย รักสวยรักงาม มีความสังเกต และความสนใจ แบบเสื้อ แบบผม เครื่องประดับ และอื่น ๆ

4.1 ภาพคน การเขียนภาพคน เด็กต้องการแสดงออกให้เห็นความแตกต่างในเรื่องเพศ โดยเน้นให้เห็นถึงเสื้อผ้า เครื่องแต่งตัว ผม และรายละเอียดต่าง ๆ เด็กพยายามใช้เส้นที่ใกล้เคียงความจริงกว่าเส้นเรขาคณิต แต่เนื่องจากเด็กยังไม่มีความคิดรวบยอด (Concept) ในสิ่งที่เด็กเห็นอย่างถูกต้อง ดังนั้นรูปคนที่เด็กเขียนอาจแข็งทื่อ เสื้อผ้าที่เด็กเขียนก็ไม่มีรอยพับหรือรอยบน หรือเคลื่อนไหวได้ตามความเป็นจริง

4.2 สี การใช้สีของเด็กตรงกับความจริงตามธรรมชาติ แต่บางครั้งก็ใช้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดที่ตนเองมีประสบการณ์เพิ่มเข้าไปด้วย เช่น เด็กจะใช้สีมอ ๆ ในการวาดภาพบ้านคนจน ๆ เป็นต้น

4.3 ข่องไฟ มีการเปลี่ยนแปลงจากการใช้เส้นฐาน เขียนพื้นดิน และท้องฟ้าคลุมลงมาถึงเส้นฐาน ภาพต้นไม้ อาคารบ้านเรือนต่าง ๆ ก็ยังต้องฟ้าไว้ แต่การจัดระยะระหว่างวัตถุให้สัมพันธ์กันยังทำได้ไม่ดี

4.4 การออกแบบ เริ่มมีการประดิษฐ์เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย โดยถ้าภาพที่วาดเป็นเด็กผู้หญิงก็จะเน้นให้เห็นผมยาว เครื่องแต่งกายมีหลากหลาย ภาพบ้าน อาคาร หรือโรงเรียนต่าง ๆ มีการตกแต่งในสถานที่นั้น ๆ

✓ ขั้นที่ 5 ขั้นวาดภาพเหมือนของจริง (Pseudo Realistic)

ขั้นนี้เด็กจะมีอายุประมาณ 11 - 12 ขวบ เป็นระยะที่เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ พัฒนาการในด้านสติปัญญาของเด็กเจริญพอที่จะรู้ปัญหาต่าง ๆ อย่างไรก็ตามความคิดคำนึงยังไม่เท่ากับผู้ใหญ่ จะเห็นว่าการกระทำเป็นอย่างเด็ก ๆ อยู่ เช่น เอาดินสอใส่เข้าไปในรูของไม้บรรทัด แล้วแกว่งให้เสียงกล้าย เครื่องบิน แสดงว่าเด็กมีความคิดคำนึงหรือจินตนาการโดยการสมมติสิ่งที่เล่นให้เป็นไปตามความคิดคำนึง ในวัยนี้เด็กจะมีความรู้สึกต่อประสบการณ์ทางการสร้างสรรค์ต่างกัน ซึ่งได้แบ่งเป็น 2 พวก คือ

1. พวกที่มีความรู้สึกตามสิ่งเร้าจักษุสัมผัส (Visually Minded) เด็กพวกนี้จะเป็นคนช่างสังเกต ชอบเขียนภาพที่ตนมองอยู่ข้างนอก เอาใจใส่เรื่องความแตกต่างของสีและเงา เด็กพวกนี้จะเขียนภาพคนได้ใกล้เคียงกับความจริง เช่น เสื้อผ้าที่สวมใส่ มีก๊ลิบ มีรอยย่น มีเงาตามท่าทางของผู้ใส่ซึ่งอยู่ในอิริยาบถต่าง ๆ กัน

สำหรับช่องไฟ เด็กเริ่มรู้จักเส้นระดับและแสดงระยะใกล้ไกล เช่น วัตถุโคอยู่ใกล้ก็จะเขียนให้เล็ก วัตถุโคที่อยู่ไกลก็จะเขียนให้ใหญ่ขึ้น ลักษณะของรูปที่เขียนมักจะเป็นสามมิติ

2. พวกที่ตีความหมายของสิ่งของต่าง ๆ ด้วยประสบการณ์ของตนเอง (Non - Visually Minded) พวกนี้จะใช้อารมณ์เข้ามาช่วยในการแสดงภาพต่าง ๆ เขียนภาพด้วยความรู้สึกของตนเอง ตลอดจนการใช้ตามอารมณ์ของตน เด็กพวกนี้เน้นส่วนสำคัญต่าง ๆ เกินความเป็นจริง ชอบออกแบบในแง่สวยงามมุ่งไปตามอารมณ์ เด็กพวกนี้จะเขียนรูปคนมีเสื้อผ้าย่นแสดงภาพที่มีการเคลื่อนไหวตามความคิดของตนเอง

สรุปได้ว่า เด็กย่อมมีความเจริญงอกงามในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพเป็นไปตามลำดับขั้น และพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวโดยสรุปดังนี้

5.1 ถ้ามีการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระเสรี โดยไม่มีการบังคับหรือเงื่อนไขใด ๆ รูปแบบภาพเขียนเด็กจะมีลักษณะเป็นไปตามความสัมพันธ์กับความรู้ ความสนใจ และประสบการณ์ของแต่ละคน ผลงานที่แสดงออกจะมีลักษณะที่ไม่ซ้ำกัน

5.2 รูปแบบภาพเขียนจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย โดยเริ่มจากลักษณะง่าย ๆ แบบสัญลักษณ์ แล้วจึงค่อยพัฒนาไปสู่รูปแบบที่มีรายละเอียดซับซ้อน และมีขนาดสัดส่วนถูกต้อง เหมือนจริง เมื่อเด็กเจริญวัยขึ้น

5.3 ภาพวาดเป็นเรื่องราวที่แสดงออกจากจิตใจ และความรู้สึกภายในมากกว่าวัตถุภายนอก

5. วัสดุที่ใช้ในการเขียนภาพระบายสี

นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์กนิษฐ (นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์กนิษฐ 2525 : 206 - 208) กล่าวว่า วัสดุหมายถึงสิ่งที่ใช้แล้วหมดเปลืองไป เช่น สี กระจก กาว ฯลฯ สำหรับวัสดุที่ใช้ในการเขียนภาพระบายสี มีดังนี้

1. สีที่เป็นแท่ง ได้แก่

1.1 สีเทียน (Wax Crayon) เหมาะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น เพราะจับถือได้สะดวก ไม่หักง่ายเกินไป และใช้ได้หลายวิธี

1.2 สีชอล์ก (Pastel) ราคาแพงกว่าสีเทียน ไม่เหมาะสำหรับเด็ก เพราะหักง่ายและมากสีเกินไป ใช้ในการระบายได้ดี และถ้าใช้กับกระดาษเปียกจะได้ภาพที่น่าสนใจ

1.3 สีถ่าน เหมาะสำหรับเด็กโต ใช้ในการเขียนภาพที่เน้นเรื่องแสงและเงา

1.4 สีเมจิก หรือปากกาสีกาลาด ให้สีสดเรียบเนียนเท่ากับ ใช้น้ำ แต่ไม่เหมาะสำหรับเขียนภาพที่ต้องการเน้นเรื่องแสงและเงา

2. สีที่ต้องผสมน้ำหรือเป็นน้ำ ได้แก่

2.1 สีฝุ่น หรือสีโปสเตอร์ผง ใช้ผสมน้ำน้อย ๆ อาจใช้ในการระบายสีธรรมชาติ หรือใช้ในการวาดภาพด้วยการละเลงสีแก่ ๆ กับแปรงเปียก (Fingerpainting)

2.2 สีคราม ราคาถูก ใช้แทนสีฝุ่นไว้ในกราวาดภาพ ด้วยการใช้ลง
แบ่ง เบี่ยง

2.3 สีโปสเตอร์น้ำ (Tempera) เป็นสีที่แพงกว่า สดใสกว่าสีฝุ่น
ใช้ง่าย ระบายได้รวดเร็ว เหมาะสำหรับเด็กโต ใช้ได้กับกระดาษทุกชนิด

2.4 สีน้ำ มีสีบางใส เหมาะสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป
ผสมกับน้ำ แล้วระบายภาพด้วยพู่กัน

3. กระดาษ กระดาษที่ใช้ในการเขียนภาพระบายสีได้แก่ กระดาษปรีฟ
กระดาษปอนด์ กระดาษวาดเขียน กระดาษการ์ด กระดาษเทา และกระดาษดำ

วิรุณ ตั้งเจริญ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2515 : 92 - 94) กล่าวถึง
สีที่ใช้ในการเขียนภาพประเภทอื่น ๆ ว่า

สีไม้ (Penal) บางครั้งเรียกสีดินสอ หรือดินสอสี มีลักษณะเป็นแท่ง
และมีไม้ดินสอชนิดอ่อน จึงสามารถแบ่งและสร้างน้ำหนักได้ดี การขีดเขียนก็สะดวกสบาย
กว่าไม้ชนิดแข็ง ขนาดของเส้นอยู่ที่ปลายดินสอ ส่วนมากไม่นิยมใช้แหลม

นอกจากนี้ ขวลิขิต คานแก้ว และ สุภาวดี เหมทานนท์ (ขวลิขิต
คานแก้ว และ สุภาวดี เหมทานนท์ 2525 : 137 - 138) กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้
ในการเขียนภาพระบายสี ได้แก่

1. กระดาษ ต้องเลือกกระดาษให้เหมาะสมกับวัสดุและเครื่องมือ
ที่ใช้เขียน เช่น สีเทียน ดินสอสี ดินสอดำ ถ่าน สีชอล์ก ควรใช้กระดาษเนื้อหยาบ เช่น
กระดาษโรเนียว ถ้าเขียนภาพระบายสีด้วยสีโปสเตอร์ สีน้ำ สีฝุ่น ก็ต้องเลือกกระดาษดี
เช่น กระดาษวาดเขียน เป็นต้น

2. แผ่นสำหรับรองเขียน ควรเป็นไม้ัดหนา 4 มิลลิเมตร กว้าง
1½ ฟุต ยาว 2 ฟุต

3. ขาหยั่ง

4. พู่กัน

5. ภาชนะผสมสี

6. ผ้ากันเปื้อน

7. สีแห้ง ไม้แก้ คินสอคำ คินสอสี สีเทียน สีชอล์ก สีเมจิก และ
ถ่านชาร์โคล

8. สีที่ผสมด้วยน้ำ ไม้แก้สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีฝุ่น สีพลาสติก และ
สีน้ำมัน

เลิศ อานันท์ (เลิศ อานันท์ 2523 : 201) กล่าวว่า
ธรรมชาติของสีโดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สีที่ผสมในตัวของมันเอง ไม้แก้ สีประเภทสีเทียน (Crayon)
สีชอล์ก (Pastel)

2. สีที่ผสมด้วยน้ำธรรมชาติ ไม้แก้ สีน้ำ (Water Colour)
สีโปสเตอร์ (Poster Colour) สีฝุ่น (Tempera) และสีเขียนผ้า

3. สีที่ผสมด้วยน้ำมัน ไม้แก้ สีน้ำมัน

6. สี

6.1 คุณสมบัติของสี

วิชัย วงษ์ใหญ่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2515 : 130) ได้กล่าวถึง
คุณสมบัติของสี (Physical Properties) ไว้ดังนี้

1. Hue คือชื่อของสีใน Spectrum เช่น แดง เหลือง
เขียว ฯลฯ เป็นต้น

2. Value คือความอ่อนแก่ของสี เช่น Value ของสีน้ำเงิน
คือ สีน้ำเงินอ่อน น้ำเงินแก่มาก น้ำเงินเข้ม Value ของสีอื่นก็เช่นเดียวกัน การใช้
Value ของสีใดถูกต้อง จะทำให้งานศิลปะนั้นงดงามมาก และละเอียดอ่อนยิ่งขึ้น

3. Intensity หรือ Chroma คือ ความชัด ความเข้ม
ความเด่นของสีมากหรือน้อย เช่นใช้สีแดงบริสุทธิ์ร่วมกับสีเทาเข้มเขียว เทาเข้มน้ำเงิน
สีแดงจะมี Intensity เป็นสีเด่น หรือมีความชัดเป็นสีที่เด่นชัดสีแวววาวอื่น ๆ การใช้
Intensity อย่างถูกต้องจะเป็นการเน้นให้เกิดศูนย์กลางแห่งความสนใจ ถึงจุด เกิด
จุดเด่น เป็นที่สะดุดตา

คุณสมบัติต่าง ๆ ของสีเหล่านี้ นำมาไว้มากไปการคิดผลงานทางศิลปะ เพื่อให้เกิดความกลมกลืน จุดเด่น หรือการเน้นให้เกิดความสนใจในความแตกต่าง

ณรงค์ ทองปาน (ณรงค์ ทองปาน 2526 : 85 - 86) กล่าวถึงเรื่องสีไว้ว่า

ในทางทัศนศิลป์ สีหมายถึงความเข้มของแสงที่ส่องไปกระทบวัตถุและสะท้อนเข้าสู่ตาเรา แต่สีที่นำมาเขียนภาพแตกต่างกันไปจากสีที่เป็นลำแสงโดยตรง เพราะเป็นวัตถุธาตุ เวลาใช้ต้องนำมาผสมขึ้นใหม่ โดยใช้แม่สี ซึ่งเป็นสีแท้ มีคุณสมบัติโดยเฉพาะ ไม่สามารถผสมด้วยสีต่าง ๆ ให้เป็นแม่สีได้ แต่แม่สีทั้งหลายถ้านำมาผสมกันจะเกิดสีใหม่ขึ้นเสมอ ผู้ที่ศึกษาเรื่องสี ได้แบ่งแม่สีออกเป็นกลุ่ม ๆ แตกต่างกันดังนี้

1. กลุ่มนักเคมี กำหนดแม่สีไว้ 3 สี โดยอาศัยคุณสมบัติทางเคมี การผลิต การย้อม การผสม คือ สีแดง สีเหลือง สีนํ้าเงิน
2. กลุ่มนักฟิสิกส์ กำหนดแม่สีไว้ 3 สี โดยอาศัยความยาวของคลื่นสี ความเข้มของสี คือ สีแดง สีเขียว สีม่วง
3. กลุ่มนักจิตวิทยา กำหนดแม่สีไว้ 4 สี โดยอาศัยอิทธิพลของสีที่มีต่อจิตใจ หรือความรู้สึกของมนุษย์ คือ สีแดง สีเหลือง สีนํ้าเงิน สีเขียว
4. กลุ่มศิลปิน กลุ่มนี้ศึกษาในเรื่องสีด้านอารมณ์ ความรู้สึก การผสมสี การย้อมสี กลุ่มนี้ถือได้ว่าเป็นผู้ใช้สีโดยตรง การกำหนดแม่สีของกลุ่มศิลปิน มี 2 ทฤษฎี คือ
 - 4.1 ทฤษฎีแปรง (Prang System) กำหนดแม่สีไว้ 3 สี คือ สีแดง สีเหลือง และสีนํ้าเงิน
 - 4.2 ทฤษฎีมันเชล (Munsell System) กำหนดแม่สีไว้ 5 สี คือ สีแดง สีเหลือง สีนํ้าเงิน สีเขียว และสีม่วง

6.2 ทฤษฎีสี

ประเสริฐ ศิลรัตน์ (ประเสริฐ ศิลรัตน์ 2525 : 65 - 70) กล่าวว่า เมื่อกล่าวถึงสีโดยทั่วไปแล้วย่อมเข้าใจและรู้ได้ทันทีว่า หมายความว่าถึงสิ่งใด เพราะมนุษย์เรามาตามปกติแล้ว ได้คลุกคลี พบเห็น หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับสีมาโดยตลอด ตั้งแต่วัยเด็กจนเติบโตใหญ่ จึงพูดได้ว่า หลีกหนีไปไม่พ้นเรื่องราวของสี นอกจากนั้นยังนำเอาสีมาเป็นองค์ประกอบของชีวิตอีกด้วย

ในวงการศิลปะที่เกี่ยวข้องกับสี ได้ทำการแยกลักษณะของสีออก และกำหนดเรียกชื่อเพื่อความเข้าใจร่วมกัน คือ

สี (Colour) ในภาษาอังกฤษ กำหนดเป็นชื่อที่ใช้เรียกโดยทั่วไป เป็นแบบสากล มีความหมายกว้างขวาง ไม่เฉพาะหรือกำหนดให้ชัดเจนลงไป

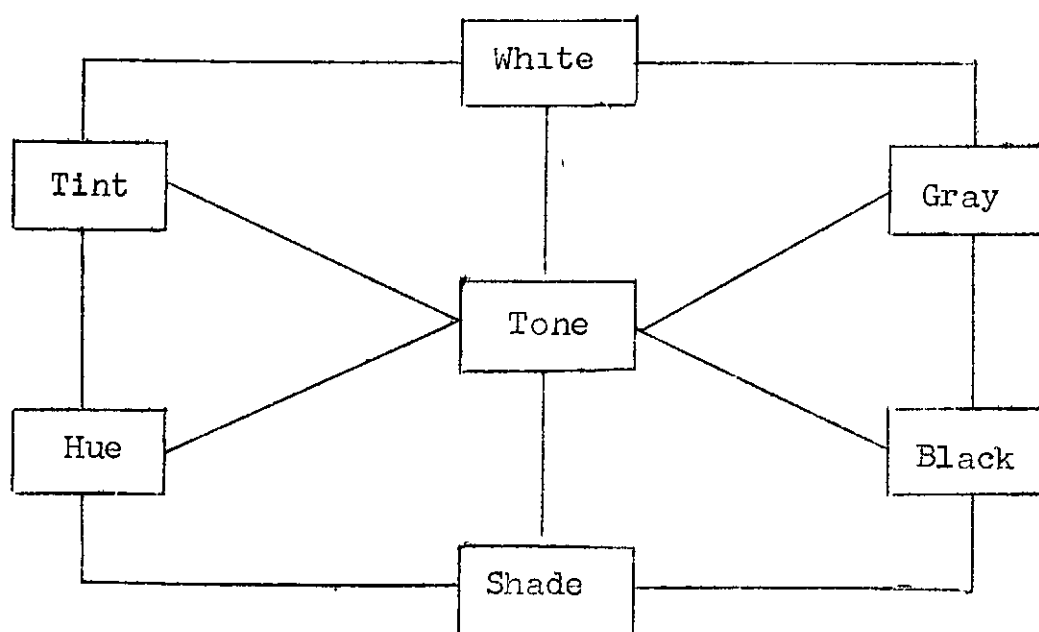
สีแท้ (Hue) เป็นคำที่ใช้เรียกสีที่แสดงลักษณะของสี สีแท้จึงเป็นสีที่ได้มาจากวงสีธรรมชาติ

สีอ่อนหรือสีจาง (Tint) ใช้เรียกสีที่แท้ที่ถูกผสมด้วยสีขาว อันได้แก่ สีเทา (Gray) สีชมพู (Pink) เป็นต้น

สีแก่ (Shade) ใช้เรียกสีแท้ที่ถูกผสมด้วยสีน้ำตาล เช่น สีน้ำตาล (Brown) สีเขียวมะกอก (Olive Green) เป็นต้น

สีคล้ำ (Tone) ใช้เรียกสีแท้ที่ผสมด้วยสีเทา หรือถูกผสมด้วยสีขาว ผสมคำ เช่น สีน้ำตาลอ่อน (Tan) เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ทั้ง Hue, Tint, Shade และ Tone ใช้เรียกความหมายสีเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันตรงลักษณะของสีที่เรียกนั้นใช้เรียกเฉพาะลงไป

ภาพประกอบ 4 กำหนดเรียกสี

แม่สี (Prinaries)

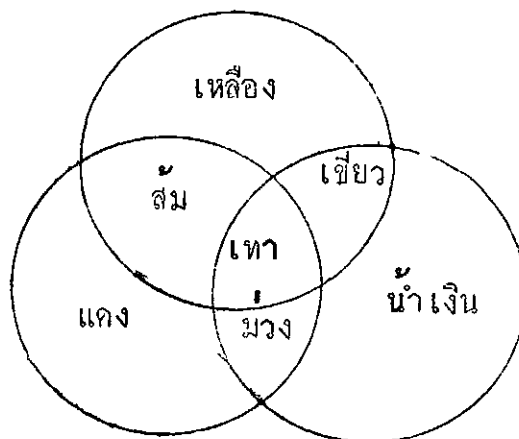
แม่สีต่าง ๆ ที่ยึดถือเป็นหลักอยู่โดยทั่วไป ได้แก่

1. แม่สีช่างเขียน (Artist)
2. แม่สีวิทยาศาสตร์ (Physicist)
3. แม่สีจิตวิทยา (Psychologist)

1. แม่สีช่างเขียน (Artist)

ได้แก่สีต่าง ๆ ที่เป็นวัตถุธาตุ นำมาผสมด้วยกาว น้ำ หรือน้ำมัน ตามกรรมวิธีแต่ละชนิดของช่างเขียน หรือช่างโดยทั่วไป และแม่สีของช่างเขียนนี้ใช้ได้ทั่วไป และได้กำหนดสีเหล่านี้ไว้เป็นแกน คือ

1. สีน้ำเงิน (Blue = Blussian Blue)
2. สีแดง (Red = Crimson Lake)
3. สีเหลือง (Yellow = Carbage Yellow)

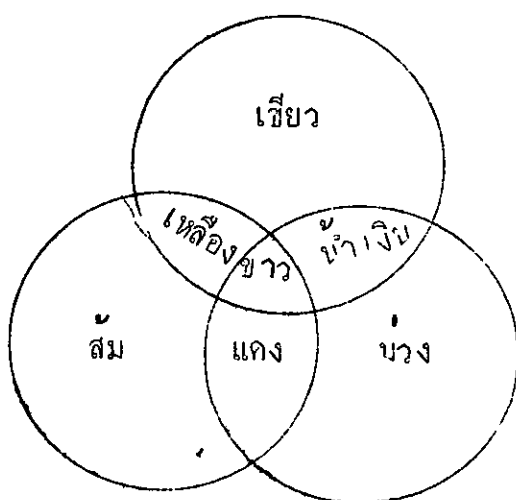

ภาพประกอบ 5 แสดงทฤษฎีแม่สีประเภทต่าง ๆ

2. แม่สีวิทยาศาสตร์ (Physicist)

เป็นสีที่เกิดจากแสงไฟฟ้า หรือแสงพิเศษ การทอแสงประสานกัน จะเห็นได้จากการทดสอบ โดยให้แสงผ่านแท่งแก้วสามเหลี่ยม (Prism) จะปรากฏเป็น สีสรุ้งขึ้น เรียกว่า Spectrum การกำหนดแม่สีจากแสงหรือแม่สีวิทยาศาสตร์ มีอยู่ 3 สีคือ

1. สีแดงเข้มหรือสีแดงส้ม (Red = Vermillon Red)
2. สีเขียวมรกต (Green = Emerald Green)
3. สีม่วง (Violet)

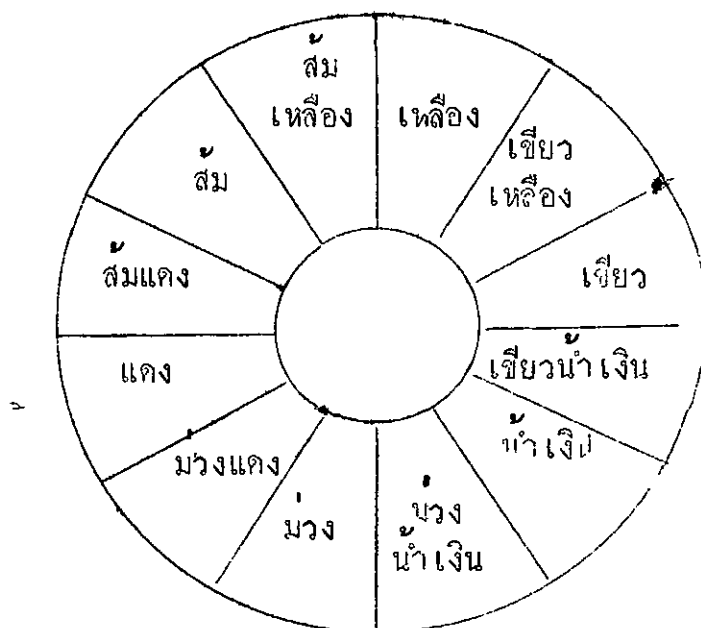
ภาพประกอบ 6 แสดงทฤษฎีแม่สีประเภทต่าง ๆ

3. แม่สีจิตวิทยา (Psychologist)

เป็นสีที่เกี่ยวกับความรู้สึกของสี เกิดผลในทางสัมผัสภายในโดย ไร้สายตาเป็นสื่อ คือ เมื่อเห็นก็จะเกิดความรู้สึกขึ้น แม่สีจิตวิทยามี

1. สีแดง (Red)
2. สีเหลือง (Yellow)
3. สีเขียว (Green)
4. สีนํ้าเงิน (Blue)

การผสมสี มีลักษณะเช่นเดียวกับการผสมสีของแม่สีข้างเขียน
จะต่างก็เพียงจุดประสงค์การนำไปใช้

ภาพประกอบ 7 แสดงทฤษฎีแม่สีประเภทต่าง ๆ

6.3 จิตวิทยาในการใช้สี

ณรงค์ ทองปาน (ณรงค์ ทองปาน 2526 : 87) กล่าวว่า
สีจัดเป็นสิ่งที่เราอย่างหนึ่งที่มีมนุษย์สามารถรับรู้ได้ทางจิตสัมผัส และก่อให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ
เช่น ตื่นเต้น กระวนกระวาย สดชื่น เกรี้ยวกราด เป็นต้น สีทุก ๆ สี จึงมีความหมายและ
ให้ความรู้สึกต่างกัน ดังนี้

สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญ ความไม่ปลอดภัย

สีเหลือง หมายถึง ความสดชื่น ความสดใส

สีม่วงแดง หมายถึง ความมั่นคง ความโอโดง

สีม่วง หมายถึง ความเยือกเย็น ความสงบ

สีน้ำเงิน หมายถึง ความฉงน ความเกรี้ยวโศก ความสงบ

สีเขียว หมายถึง ความสดชื่น ความเยือกเย็น

สีคำ	หมายถึง การบดสีร่าเริง ความมีค
สีขาว	หมายถึง ความบริสุทธิ์ ไร้เดียงสา
สีเทา	หมายถึง ความสุขุม ความสง่างาม
สีแดง	ให้ความรู้สึกตื่นเต้น
สีน้ำเงิน	ให้ความรู้สึกเยือกเย็นสงบ
สีเทาปนเขียว	ให้ความรู้สึกขร่า
สีชมพู	ให้ความรู้สึกนุ่มนวล
สีเขียว	ให้ความรู้สึกปลอดอกภัย
สีเขียวปนเหลือง	ให้ความรู้สึกเป็นหนุ่มเป็นสาว

สีอุ่น (Warm Tone) คือ สีที่กระตุ้นประสาทตา เกิดความกระปรี้กระเปร่า และอบอุ่น ได้แก่ สีแดง สีม่วงแดง สีส้ม สีส้มแดง และสีม่วง สีอุ่น เหมาะที่จะนำมาเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก โดยเฉพาะหนังสือสำหรับเด็กที่ปีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย สนุกสนาน นิทานที่ตื่นเต้น

สีเย็น (Cold Tone) คือ สีที่ให้ความรู้สึกเย็นตา สงบ ลดความตื่นเต้น ได้แก่ สีน้ำเงิน สีม่วงน้ำเงิน สีเขียว สีเขียวน้ำเงิน และสีเขียวปนเหลือง สีเย็น ๆ เมื่อนำมาเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กจะรู้สึกจิตใจดี เรียบเกินไป จึงไม่ควรใช้มากนัก

เบอริวรี (เจนจิตต์ กุลชลบุตร 2499 : 300 - 400 อ้างอิงมาจาก Berrin. n.d.) ผู้ชำนาญเรื่องสีของอเมริกา ให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสีไว้ว่า สีแดง กับสีส้มก่อให้เกิดความตื่นเต้น สีน้ำเงินกับสีม่วง ให้ความรู้สึกสงบ สีเขียวกับเขียวเหลือง ให้ความรู้สึกปานกลาง สีเหลือง ให้ความรู้สึกร่าเริง

เค็ทซุน (เจนจิตต์ กุลชลบุตร 2499 : 300 - 400 อ้างอิงมาจาก Ketchun. n.d.) ให้ความหมายในเรื่องสีไว้ว่า

สีคำ	ให้ความรู้สึกหุดหุด เสร้าใจ ทางานได้น้อยกว่าปกติ
สีแดง	ทำให้ปวดหัว เป็นโรคประสาท
สีน้ำเงิน	สงบเยือกเย็น เอาจานเอาการ

สีเขียวนำเพิ่มความมีชีวิตชีวา ความสุข นำโรคเส้นประสาทไคตี้

สีเหลือง นำความมีชีวิตชีวา ทำให้สมองมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชวลิต คายแก้ว และ สุภาวดี เหมทานนท์ (ชวลิต คายแก้ว และ สุภาวดี
 เหมทานนท์ 2525 : 217 - 218) กล่าวถึงอิทธิพลของสีที่มีต่อความรู้สึกต่าง ๆ ดังนี้

ขนาด สีอ่อน ทำให้รู้สึกใหญ่ขึ้น

สีเข้ม ทำให้รู้สึกเล็กลง

น้ำหนัก สีอ่อน สีเย็น ทำให้รู้สึกเบา

สีเข้ม สีร้อน ทำให้รู้สึกหนัก

ความแข็งแรง สีร้อน ทำให้เกิดความรู้สึกแข็งแรงขึ้น

สีเย็น ทำให้รู้สึกแข็งแรงน้อยลง

อุณหภูมิ สีร้อน ทำให้รู้สึกอบอุ่น ไม่สบายใจ

สีเย็น ทำให้รู้สึกเย็นสบายใจ

ความสะอาด สีอ่อน เช่น สีขาว สีฟ้า สีเขียวอ่อน สีน้ำเงินอ่อน

สีเขียวนำ นิยมใช้ในเครื่องป้อนที่รักษาความสะอาด

6.4 ประโยชน์ของสี

ฮาร์เบอร์และเฮร์เซนสัน (Harber and Hershenson.

1973 : 60) กล่าวว่า สีมีความสำคัญครอบคลุมประสบการณ์การรับรู้ในโลกทัศน์ สีไม่เพียง
 แต่ก่อให้เกิดผลต่อความสามารถของมนุษย์ในการเก็บความแตกต่างของวัตถุเท่านั้น สียัง
 ก่อให้เกิดผลในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความชอบ และความสวยงามอีกด้วย เราสามารถ
 อธิบายถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้อย่างรวดเร็ว เมื่ออ้างถึงสีของสิ่งนั้น ปีศาจจ้าวอยู่ไกลมาสำหรับ
 ประสบการณ์อันเกี่ยวกับสีของคนเราทำให้เข้าใจในสิ่งที่พู่กันยากกว่าที่จะอธิบายในลักษณะ
 หรือความรู้สึกอื่น

เทอร์นบูลล์ และ เบิร์ด (Turnbull and Baird. 1968 :

276 - 277) กล่าวว่า การใช้สีที่ถูกต้องจะก่อให้เกิดผลต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำให้เกิดความตั้งใจและสนใจ เป็นวัตถุประสงค์หลักในการใช้สี
2. ก่อให้เกิดผลทางจิตวิทยา การเพิ่มสีเข้าไปในสีจะมีผลต่อ

อารมณ์ของผู้

3. ทำให้จำได้ง่าย เมื่อเราอธิบายถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใด เรามักอ้างถึงสีของสิ่งนั้น เพราะสีทำให้สามารถระลึกได้ง่าย

4. สร้างบรรยากาศที่งดงาม การใช้สีที่ถูกถ่วงจะทำให้เกิดความสบายตาและความพอใจต่อผู้

7. งานสร้างสรรค์ทางศิลปะ

7.1 ความหมายและการสร้างสรรค์ทางศิลปะ

ประเทิน มหาชนธ์ (ประเทิน มหาชนธ์ 2511 : 81 - 82) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ คือแนวความคิด หรือแนวการกระทำที่แสดงสิ่งใหม่ ๆ ออกมาโดยไม่ซ้ำกับแนวความคิด หรือแนวการกระทำเก่า ๆ ที่เคยผ่านมาแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ต้องเป็นไปในทางที่ถูกที่ควร เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

วิรุณ ตั้งเจริญ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526 : 51) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ คือ การแสดงออกที่มีอิสระ และมีลักษณะเฉพาะตัว รวบรวมทั้งสมรรถภาพในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตด้วย ถ้าเป็นการสร้างสรรค์ผลงาน ก็ย่อมเป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือการสร้างสิ่งใหม่ ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางที่ดีกว่า

ดังนั้น จึงสามารถจะสรุปความหมายได้ว่า งานสร้างสรรค์เป็นการแสดงลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นผลจากสติปัญญาอันสูงส่ง เปิดเผยถึงประสบการณ์ประสาทสัมผัสด้านสุนทรียภาพ อิศรภาพในการคิดและปฏิบัติ พลังในการสร้าง และแก้ปัญหาที่ยั่งยืนได้อย่างเชื่อมั่นในตนเอง

สำหรับคำว่า การสร้างสรรค์ กับความคิดสร้างสรรค์นั้น อารีรังสินันท์ (อารี รังสินันท์ ม.ป.ป. : 4) กล่าวว่า การสร้างสรรค์นั้นเป็นผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์ งานสร้างสรรค์นั้น เป็นงานที่เกิดจากหยาดเหงื่อถึง 90 %

แต่เป็นแรงคลใจเพียง 10 % เท่านั้น เพราะฉะนั้น งานสร้างสรรค์จึงต้องเป็นงานที่อาศัย
ความอดสาเห บากนั้น ขยันหมั่นเพียร และทำงานหนักอย่างยิ่ง

ส่วนในด้านความคิดสร้างสรรค์นั้น วิจัย วงษ์ใหญ่ (วิจัย วงษ์ใหญ่
2523 : 4) ให้ความหมายไว้ว่า คือความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้ง
นอกเหนือไปจากลำดับขั้นของการคิดอย่างปกติ เป็นลักษณะภายในของบุคคลที่จะเกิดหลายแง่
หลายมุม ประสมประสานกันจนได้ผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์

อารี รังสินันท์ (อารี รังสินันท์ ม.ป.ป. : 41 - 42) ให้นิยาม
ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดจินตนาการประยุกต์ ที่สามารถนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์
ค้นพบใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยี เป็นความคิดในลักษณะที่คนอื่นคาดคิดไม่ถึง หรือมองข้าม
เป็นความคิดหลากหลาย คิดให้กว้างไกล เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ อาจเกิดจากการคิด
ผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างความคิดใหม่ ๆ กับประสบการณ์เดิม ให้เกิดสิ่งใหม่ที่แก้ปัญหา
และเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

กิลฟอร์ด (Guilford. 1950 : 444) ให้ความเห็นว่า
ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมอง เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายทิศทาง
หรือเป็นความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking)

ทอเรนซ์ (Torrance. 1962 : 67) ได้ให้ความหมายไว้ว่า
หมายถึงความรู้สึกรวบรวมปัญหาหรือข้อบกพร่องหรือสิ่งที่ขาดหายไป แล้วรวบรวมความคิด
ทั้ง เป็นสมมติฐาน ทดสอบสมมติฐาน แล้วเผยแพร่ผลที่ได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การสร้างสรรค์นั้นเป็นผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์
เป็นการแสดงลักษณะเฉพาะตัว และเป็นการกระทำที่มีต้นคิดริเริ่มแปลกและใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิม
และนำไปเพื่อความคิด ความถูกต้อง เป็นสำคัญ ส่วนความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นลักษณะ
ของความคิดชนิดหนึ่ง ที่บุคคลนำเอาความคิดแบบมีเหตุผลมาผสมผสานกับความคิดแบบเพื่อฝัน
เกิดเป็นความคิดใหม่ที่ไม่เคยมีใครคิดมาก่อน

7.2 ความสำคัญของการสร้างสรรค์ทางศิลปะ

วิรุณ ตั้งเจริญ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526 : 48) กล่าวว่า การสร้างสรรค์นั้น เป็นผลมาจากการแสดงออกทางศิลปะโดยตรง ผู้ที่ฝึกความคิดสร้างสรรค์ย่อมไม่ยุติการสร้างสรรคไว้เพียงการปฏิบัติงานศิลปะเท่านั้น เขายอมขยายไปสู่การทำงานด้านอื่น ๆ ด้วย เมื่อวัยเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีการสร้างสรรค์ จนกลายเป็นบุคลิกนิสัย การสร้างสรรค์ก็คงติดตัวสืบไป และการสร้างสรรค์ศิลปะ นอกจากจะได้สร้างเสริมความรู้สึกรักใคร่ที่กว้างแล้ว ยังมีผลต่อลักษณะนิสัยที่สัมพันธ์กับธรรมชาติของศิลปะ เช่น ลักษณะนิสัยสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก รสนิยม จินตนาการ ฯลฯ การสร้างสรรค์ทางศิลปะ จึงไม่ใช่การเรียนรู้อย่างเดียว เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานศิลปะเท่านั้น

ลินเดอร์แมน (Linderman. 1977 : 25) กล่าวถึงการสร้างสรรค์ทางศิลปะของเด็กไว้ว่า

1. การสร้างสรรค์ศิลปะเป็นการช่วยพัฒนาทักษะ โดยใช่วิสัยคุณูปกรณ์ทางศิลปะ ผ่านการทดลองค้นคว้า การขยายถ่ายเทและการปฏิบัติงาน
 2. การสร้างสรรค์ศิลปะ ช่วยให้เกิดการซาบซึ้งต่อการทำงาน ของศิลปิน ผลงานศิลปะและสิ่งต่าง ๆ ที่มีความประณีตงดงาม
 3. การสร้างสรรค์ศิลปะอย่างต่อเนื่อง และช่วยวิถีทางที่มีเสรีภาพ ย่อมสร้างเสริมให้เด็กกลายเป็นบุคคลที่มีลักษณะนิสัยสร้างสรรค์
 4. การสร้างสรรค์ศิลปะจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจ และการปฏิบัติ ที่ยืดหยุ่นเหมาะสมและมีความเชื่อมั่นในการทำงาน
 5. การสร้างสรรค์ศิลปะของเด็ก จะกระตุ้นให้เด็กเป็นคนที่มีความคิดต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างชัดเจนหรือเป็นรูปธรรม และมีความกล้าหาญที่แน่นอน
- จึงสรุปได้ว่า การสร้างสรรค์ทางศิลปะ ถ้าได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ก็จะเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดอย่างต่อเนื่องเช่นกัน และการกระทำสิ่งใดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ย่อมเท่ากับเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมโดยตรง พฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ จึงเป็นเป้าหมายที่มีคุณค่าต่อตนเอง ต่อชีวิตในสังคมสืบไป

7.3 ลักษณะของการสร้างสรรค์

เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาว่า อย่างไรที่เป็นการสร้างสรรค์นั้น ประเทิน มหาชนธ์ (ประเทิน มหาชนธ์ 2511 : 79 - 84) กล่าวว่า การสร้างสรรค์นั้น มีลักษณะที่ควรพิจารณาคงนี้ คือ แนวความคิดที่แปลก ความเข้าใจจิต ความช่างประดิษฐ์ ความช่างทดลอง ความวิเศษเหนือสิ่งอื่น ความคิดริเริ่ม ความสดใส ความใหม่ ความเปลี่ยนแปลง

เด็กที่มีความงอกงามทางการสร้างสรรค์นั้น จะเกิดสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นเอง สร้างแนวความคิดขึ้นในมโนภาพของตนเองได้ นอกจากนี้ยังพร้อมที่จะคัดแปลง แนวความคิด ของผู้อื่น เพื่อนำมาสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นด้วยตนเอง ทั้งยังสามารถตีความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอีกด้วย ทั้งนี้เด็กต้องมุ่งหมายของเขาเองเป็นหลักสำคัญ เด็กที่มีความงอกงามทางการสร้างสรรค์จะมีความรู้สึกเป็นอิสระ รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความเชื่อมั่นในตนเองมาก มีความสามารถที่จะตอบสนองต่อปฏิกิริยาภายนอกได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน การที่ครูหรือผู้ปกครองจะทราบได้ว่า เด็กคนใดมีการสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เด็กที่มีการสร้างสรรค์มักห่างเหินเพื่อน เนื่องจากมักจะมีความคิดและการกระทำที่แตกต่างจากผู้อื่น
2. เด็กที่มีการสร้างสรรค์ส่วนมากจะไขว่คว้าอะไรก็ไม่หมดทุกอย่าง เพราะเขาจะพยายามศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เขาสนใจให้กว้างขวางออกไป
3. เด็กที่มีการสร้างสรรค์ จะมีความรู้สึกในเรื่องการแบ่งพชรรุนแรงกว่าเด็กอื่น
4. เด็กที่มีการสร้างสรรค์จะมีวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. เด็กที่มีการสร้างสรรค์ชอบทำงานยาก ๆ เพื่อหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ
6. เด็กที่มีการสร้างสรรค์ชอบทำงานที่ต้องเผชิญภัย
7. เด็กที่มีการสร้างสรรค์ทำอะไรอย่างมีความมุ่งมั่น
8. เด็กที่มีการสร้างสรรค์เมื่อทำกิจกรรมแล้วไม่ค่อยอยากหยุด

เพราะเด็กมีอิสระในการคิด

9. เด็กที่มีการสร้างสรรค์ จะมีทัศนคตินิยมแตกต่างจากเด็กอื่น

10. เด็กที่มีการสร้างสรรค์ จะมีความเป็นตัวของตัวเอง

จึงกล่าวได้ว่า ลักษณะของการสร้างสรรค์นั้น จะต้อง เป็นการกระทำ ที่มีทัศนคติซึ่งแปลกและใหม่ โดยที่เป็นความคิดที่เป็นไปเพื่อที่ดีและความถูกต้อง เป็นพิเศษ โดยเฉพาะเด็กที่มีการสร้างสรรค์นั้น เป็นเด็กที่มีอิสระในการคิดและมีวิธีการเรียนรู้และ รู้จักที่จะศึกษาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ให้กว้างขวาง ซึ่งถ้าผู้ใหญ่เข้าใจ สามารถแนะแนวทาง ให้ถูกต้องแล้ว เด็กเหล่านั้นก็จะเป็นเด็กที่มีคุณภาพเป็นอย่างยิ่ง

7.4 พัฒนาการการสร้างสรรค์ของเด็กในระดับประถมศึกษา

เด็กในระดับประถมศึกษา หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 6 ปี ถึง 12 ปี ในเรื่องนี้ ประเทิน มหาชนธ์ (ประเทิน มหาชนธ์ 2511 : 89 - 91) กล่าวว่า เด็ก ที่มีอายุระหว่าง 6 ปี ถึง 8 ปี จัดว่ากำลังมีความงอกงามในทางจินตนาการมากกว่าเด็กที่มีอายุ 9 ปี ถึง 11 ปี และจินตนาการของเด็กจะเริ่มพัฒนาขึ้นอีกอย่างรวดเร็ว เมื่อเด็ก อายุระหว่าง 12 ปี ถึง 13 ปี

สำหรับพัฒนาการทางสร้างสรรค์ของเด็กนั้น จะเริ่มลดลงเมื่อเด็ก มีอายุ 9 ปี ถึง 11 ปี ซึ่งในเรื่องของพัฒนาการทางการสร้างสรรค์ของเด็กวัยนี้ พอจำแนก ได้คือ

อายุ 6 ปี ถึง 8 ปี

สมรรถภาพทางการสร้างสรรค์ของเด็กวัยนี้ จะเกี่ยวข้องกับความเป็นจริงเสียเป็นส่วนใหญ่ เด็กวัยนี้ส่วนใหญ่ใช้การวาดเขียนเป็นเครื่องมือในการแสดงออก อย่างสร้างสรรค์ และการวาดของเขา ก็เป็นไปตามความรู้สึกนึกคิดของเขาตนเอง เป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กในวัยนี้กำลังอยู่ในวัยที่ชอบทำอะไรตามความรู้สึกนึกคิดของเขาเอง และไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ไต่ถามหรือเข้าไปช่วยเหลือเขาโดยตรง

อายุ 8 ปี ถึง 10 ปี

เด็กในวัยนี้ จะมีสมรรถภาพทางการสร้างสรรค์สูงขึ้น รู้จักหาทาง ที่ใช้ความสามารถพิเศษของเขาในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น และต้องการที่จะ

แสดงความสามารถของเขาออกมาให้ปรากฏ เด็กต้องการใช้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ตนเพิ่งได้เรียนรู้มา ซึ่งผู้ใหญ่จึงควรหาโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความปรารถนาของเขา

อายุ 10 ปี ถึง 12 ปี

เด็กที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 12 ปีนี้ กำลังอยู่ในวัยที่ชอบสำรวจ ทั้งเด็กชายและเด็กหญิง ชอบอ่านหนังสือ และชอบเล่นสมมติต่าง ๆ การอ่านของเด็กในวัยนี้ จัดว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุด ช่วงเวลาที่เด็กใช้ในการอ่านและคิด จะขยายให้นานออกไปกว่าเดิม ความสามารถทางดนตรีและศิลปะพัฒนาขึ้นรวดเร็วมากในระยะนี้ และโดยเหตุที่กำลังอยู่ในวัยที่ชอบทำกิจกรรมทุกอย่าง จึงเป็นโอกาสให้เด็กสามารถค้นคว้าความถนัดพิเศษของเขาจากกิจกรรมนั้น ๆ ได้ นอกจากนั้น เด็กในวัยนี้ชอบนำเอาแนวความคิดและความถนัดของเขาออกมาทดลองใช้ หากได้รับการส่งเสริมการแสดงออกของเขาได้ถูกต้องแล้ว ความถนัดทางศิลปะและการสร้างสรรค์ของเด็กจะพัฒนาไปได้เต็มที่

จึงสรุปได้ว่าพัฒนาการทางการสร้างสรรค์ของเด็กนั้น แตกต่างจากพัฒนาการในด้านอื่น ๆ จึงจำเป็นที่ครู ผู้ปกครอง จะต้องทำความเข้าใจถึงลักษณะของพัฒนาการทางการสร้างสรรค์ ในระดับอายุต่าง ๆ ให้ลึกซึ้ง จึงจะสามารถส่งเสริมให้เด็กพัฒนาไปได้เต็มที่ตามระดับนั้น ๆ

7.5 กิจกรรมสร้างสรรค์ในการเขียนภาพ

อารี รังสินันท์ ได้กล่าวถึงกิจกรรมสร้างสรรค์ในการเขียนภาพไว้ดังนี้ (อารี รังสินันท์ ม.ป.ป. : 161 - 162)

1. การเขียนภาพ หมายถึง การเขียนภาพในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การเขียนภาพตามใจชอบ หมายถึง การให้โอกาสเด็กได้มีอิสระในการเลือกวาดสิ่งที่เด็กพอใจ และสามารถวาดได้ ซึ่งส่วนมากเด็กในวัยก่อนเรียนมักจะวาดรูปคน บ้าน สัตว์ ทุ่งนา หรือภาพที่เด็กประทับใจ

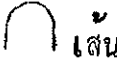
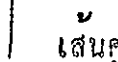
1.2 การเขียนภาพจากประสบการณ์ หมายถึง การให้เด็กเลือกเขียนภาพจากประสบการณ์ที่เด็กได้ไปเพียวตามที่ต่าง ๆ หรือสิ่งที่เด็กได้รับ เช่น ทะเล สวนสัตว์ ของขวัญวันเกิด สัตว์เลี้ยง ของเล่น เป็นต้น

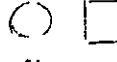
1.3 การเขียนภาพจากการฟังนิทาน หมายถึง การให้เด็กเขียนภาพจากนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง หรือเทปนิทาน ซึ่ง เด็กจะแสดงทั้งความรู้สึกนึกคิดทางค่านิยมปัญหา และความรู้สึกทางค่านิจใจถ่ายทอดออกมาเป็นภาพได้

1.4 การเขียนภาพจากเสียงเพลง หมายถึง การให้เด็กได้ฟังเพลง แล้วเขียนภาพตามความนึกคิดของเด็ก เป็นภาพที่ประทับใจจากการฟังเพลง

1.5 การเขียนภาพจากการแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การให้เด็กเขียนภาพจากการที่เด็กได้แสดงบทบาทสมมติไปแล้ว ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ

1.6 การเขียนภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด หมายถึง การที่เด็กเพิ่มเติมเสริมต่อให้เป็นภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดมาให้ ซึ่งสิ่งเร้าอาจแบ่งเป็น

เช่น เส้น เส้น | และอื่น ๆ ( ) เป็นต้น

ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่ไม่สมบูรณ์ เช่น

การต่อเติมในลักษณะดังกล่าว เป็นกิจกรรมการสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมในด้านความคิดสร้างสรรค์ได้ดี เพราะเป็นการส่งเสริมความคิดที่แปลก และเป็นความคิดที่อิสระ เป็นการเริ่มต้นในการกล่าคิด ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจแก่เด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสี

1. งานวิจัยต่างประเทศ

แมคลีน (Maclean. 1930 : 196 - 199) ได้ทำการศึกษาทดลองเปรียบเทียบคุณค่าทางการศึกษาของภาพสีกับภาพขาวดำ สรุปผลได้ว่า ภาพสีกับภาพขาวดำมีคุณค่าทางการศึกษาแตกต่างกันบางประการ สีช่วยให้เห็นการเปรียบเทียบ สีสว่างตาให้เห็นภาพลึก และมีระยะใกล้ไกล กลุ่มตัวอย่างชอบสีอุ่น และสีของแสงอาทิตย์มากกว่า

รูดิซิลล์ (Rudisill. 1952 : 444 - 451) สรุปผลการวิจัยได้ว่า ภาพที่ระบายสีจะช่วยให้มองเห็นเป็นจริง เป็นจังสมบูรณ์ขึ้น สีช่วยให้ภาพมีสัดส่วน มีความเหมือนจริง มีชีวิตชีวา เพิ่มความประทับใจ เด็ก ๆ ชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำและภาพที่

มีเนื้อหาเหมือนกัน เกือบ ๆ จะชอบภาพที่ได้สัดส่วน ภาพที่เหมือนจริง หรือภาพที่เหมือนชีวิตจริง ไม่ว่าภาพนั้นจะระบายสี หรือไม่ระบายสี ความเหมือนจริงมีความสำคัญกว่าการระบายสี รูทิจิลด์ มีความรู้สึกว่า ความเหมือนจริงมีคุณค่าทางการศึกษามากที่สุด

2. งานวิจัยภายในประเทศ

ภัทธา สุคนธรทรัพย์ (ภัทธา สุคนธรทรัพย์ 2505 : ใบบัญเลขหน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พัฒนาการทางศิลปะของเด็กไทยชั้นประถมศึกษาในภาคตอนต้น ของโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" โดยมีความมุ่งหมายในการค้นคว้า คือ

2.1 เพื่อศึกษาว่า เด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้นของไทยที่ได้รับการสอนศิลปะตามแนวใหม่มาตั้งแต่ต้น จะอยู่ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะในขั้นใด เมื่ออายุประมาณเท่าใด

2.2 เด็กที่มีพัฒนาการทางศิลปะชั้นเดียวกัน เขียนภาพหรือปั้นแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

2.3 เด็กที่มีพัฒนาการทางการเขียนภาพอยู่ในขั้นหนึ่ง จะมีพัฒนาการทางการปั้นอยู่ในขั้นเดียวกันหรือไม่

2.4 ในระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายแต่ละวัย เพศไหนชอบวาดและปั้นอะไรมาก

2.5 ในระหว่างเด็กหญิงและชายทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่างนี้ เพศไหนชอบวาดและปั้นอะไรมากที่สุด

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำกัดขอบเขตเฉพาะการสังเกตออกทางศิลปะของเด็ก โรงเรียนสาธิต แผนกประถม วิทยาลัยการศึกษาระธานมิตร โดยศึกษาจากการเขียนภาพและการปั้นของเด็กเท่านั้น

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเด็กตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อย่างละ 4 ชั้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาการวาดภาพคน การใช้ช่องไฟ และการใช้สีจากภาพที่เด็กวาด โดยใช้หลักเกณฑ์ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld)

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้คือ

1. เด็กจะมีพัฒนาการทางศิลปะอยู่ในชั้นต่าง ๆ ตามระดับอายุดังนี้
 - 5 - 6 ขวบ จนถึง 7 ขวบ อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 2 หรือขั้นต้น ของการเขียนภาพให้มีความหมาย
 - 7 - 8 ขวบ จนถึง 10 ขวบ อยู่ในขั้นที่ 3 หรือขั้นเขียนรูป โค้ดคล้ายของจริง
 - 9 - 11 ขวบ อยู่ในขั้นที่ 4 หรือ เริ่มต้นของการเขียนภาพอย่างของจริง
 - 11 ขวบ เป็นวัยที่มีความโน้มอยู่ในระยะต้นของขั้น พัฒนาการขั้นที่ 5 หรือขั้นการใช้เหตุผล
 - สำหรับขั้นที่ 1 เด็กทุกคนในกลุ่มตัวอย่าง มีพัฒนาการพหุขั้นนี้หมดทุกคน
 2. เด็กที่อยู่ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นนี้ เกี่ยวข้องกับ เขียนภาพแสดงลักษณะรูปคน การใช้ของไฟ การใช้สี และการออกแบบแตกต่างกันไปอย่างสำคัญ เด็กอายุมากจะเขียนภาพมีลักษณะใกล้เคียงลักษณะของภาพในขั้นพัฒนาการขั้นต่อไปมากขึ้น
 3. เด็กส่วนมากมีพัฒนาการทางการเขียนภาพอยู่ในขั้นนี้ เกี่ยวข้องกับการปั้น
 4. เด็กทุกวัย ชอบวาดภาพบ้านและถนน แคว้น 9 - 10 ขวบ วาดภาพทิวทัศน์เพิ่มขึ้น 10 - 11 ขวบ วาดจากนวนิยายหรือเรื่องยาว และภาพสัตว์เพิ่มขึ้น ส่วนเด็กผู้ชายทุกวัย ชอบวาดฉากรบ แต่บางวัยมีการวาดจากสิ่งอื่น ๆ รองลงไปจากฉากรบ คือ 5 ขวบ วาดจากนิยาย หรือ เรื่องราว 9 ขวบ วาดจากการต่อสู้ 10 ขวบ วาดทิวทัศน์และบ้าน 11 ขวบ วาดจากท้องทะเล
 5. เด็กหญิงส่วนมากของกลุ่มตัวอย่าง วาดภาพบ้านและถนนมากที่สุด และปั้นภาชนะที่ใช้ในบ้านมากที่สุด แต่เด็กชายส่วนมากวาดฉากรบมากที่สุด
- สันตัก ศัพทพันธ์ (สันตัก ศัพทพันธ์ 2526 : ไม่ปีเลขหน้า) ได้ทำการสำรวจความสามารถในการอ่านภาพของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต แผนกประถม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อต้องการหาว่า

1. เด็กในระดัับอายุต่างกัน (ซึ่งได้แก่เด็กเรียนชั้น ป. 1 - ป. 4) นี้ เมื่อให้เลือกภาพที่มีความหมายเหมือนกัน แต่เขียนด้วยลักษณะต่าง ๆ กัน (ตามหลักพัฒนาการทางศิลปะ) เด็กจะเลือกภาพลักษณะใดลักษณะหนึ่งเหมือนกันหมด หรือต่างกัน
2. ถ้าต่างกัน เด็กที่เลือกภาพแต่ละลักษณะนั้น มีระดับอายุเท่าใดกับเท่าใด ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างข้อทดสอบเอง โดยอาศัยภาพวาดของเด็กในชั้นการระดับต่าง ๆ กัน เป็นแนวสร้างภาพเป็นแบบทดสอบ จำนวน 20 ชุด ชุดหนึ่งประกอบด้วยภาพ 4 ภาพ ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกัน แต่วาดภาพให้ีสัญณะต่าง ๆ กัน ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบนี้ทดสอบเด็ก เพื่อดูว่าเด็กวัยต่าง ๆ กันนั้น เลือกภาพความหมายเดียวกันแต่มีภาพหลายลักษณะ รวมทั้งลักษณะที่ตนเขียนขึ้นด้วยว่า เด็กจะชอบภาพใดมากที่สุด จะชอบภาพลักษณะเดียวกับที่ตนเขียน หรือชอบลักษณะอื่น เพื่อสอบถามว่า เด็กจะดูภาพและเข้าใจความหมายเฉพาะภาพแบบที่ตนเขียน หรือดูภาพลักษณะอื่นด้วยคามเข้าใจด้วย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเฉพาะทางด้าน Space Concept เท่านั้น แบบทดสอบประกอบด้วยภาพที่แสดง Concept ของ Space ด้วยวิธีต่าง ๆ ตามลำดับขั้นในการพัฒนาการของเด็ก คือ ภาพแบบ Base Line, Felding Over, Over Lapping และ Perspective ผลจากการวิจัยปรากฏว่า เด็กทุกระดับอายุสามารถอ่านภาพ Perspective ด้วยความเข้าใจ เกือบทุกคน ทั้งที่พัฒนาการในการวาดภาพของตนยังไม่ถึงขั้นนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเคยชิน จากการวิจัยนี้ จึงสรุปได้ว่า ภาพเขียนสำหรับเด็กที่แสดงออกทางค่าน Space Concept แม้ว่าจะวาดแบบมี Perspective หรือแสดงความตื้นลึกหนาบางเพียงใด เด็กก็สามารถเข้าใจได้ ไม่จำเป็นต้องวาดตามขั้นพัฒนาการของเด็กเท่านั้น

ไอบิสัน (จันทร์เพ็ญ ไทยประยูร 2510 : 8 อ้างอิงมาจาก Ibison. 1951) ได้ทำการศึกษาจากเด็ก Grade 2 ได้ผลว่า เด็กเห็นว่าสีจะมีประโยชน์อยู่บ้าง เพราะเด็ก ๆ ชอบสี และชอบสีเข้มมากกว่าสีอ่อน สีที่นักเรียนเสนอแนะให้นำมาระบายภาพประกอบของการสอนนั้น สีเข้ม สีสด และสะดุดตา ผู้เสนอแนะมากกว่าสีอ่อน เรียงลำดับสีที่มีจำนวนผู้เสนอแนะจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สีเหลืองคอกกระพรวณ สีน้ำเงินสด สีเขียวสด

สีแดงเลือดหมู สีแสด สีม่วงบานเย็น สีม่วง สีฟ้า สีเขียวแก่ สีดำ สีขาว สีชมพูปนแห้ง
สีน้ำตาล สีเทา สีไขไก่ สีทองอ่อน สีเหลืองขาว ×

อรรษา แสงอัสนีย์ (อรรษา แสงอัสนีย์ 2515 : 61 - 62) ได้ศึกษา
ขั้นพัฒนาการทางศิลปะ กับเด็กประถมศึกษา โดยยึดหลักเกณฑ์พัฒนาการทางศิลปะ ที่
โลเวนเฟลด์ ทำการวิจัยค้นคว้าไว้เป็นเกณฑ์พบว่า ลักษณะการวาดภาพคนของนักเรียน
ทุกกลุ่มอายุ พัฒนาขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 1 ไปแล้ว นักเรียนที่พัฒนาถึงขั้นพัฒนาการ
ทางศิลปะขั้นที่ 2 มีรวมทั้งสิ้น ร้อยละ 81.25 โดยพบว่า ลักษณะการวาดภาพคนของ
นักเรียนที่อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 2 แบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. เขียนวงกลมแทนศีรษะ มีเส้นยาวแทนลำตัว แขน ขา ไม่แสดงเพศ
2. ลักษณะคล้ายกับลักษณะที่ 1 แต่แสดงเพศด้วยกระโปรงหรือกางเกง
3. มีเส้นอื่น ๆ เพิ่มเกิน นอกจากเส้นยาว ๆ ที่แทนลำตัว แขน ขา

แต่ไม่แสดงเพศ

4. ใช้เส้นเรขาคณิต และเส้นอื่น ๆ ปนกัน แสดงเพศด้วยนม กระโปรง
กางเกง

นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่มีพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3
จะวาดภาพคนหน้าตรงมากที่สุด ส่วนพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 4 จะวาดภาพหน้าตรง และ
หน้าข้างปนกัน และไม่มีนักเรียนในกลุ่มอายุใดที่พัฒนาการถึงขั้นที่ 5 ซึ่งเป็นขั้นสุดท้าย

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ
โดยการเขียนภาพระบายสี เกี่ยวกับลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ แตกต่างกัน
2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ
โดยการเขียนภาพระบายสี เกี่ยวกับการเลือกใช้ประเภทของสีและสี แตกต่างกัน
3. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ
โดยการเขียนภาพระบายสี เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 559 คน ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน คือ

- 1.1 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 1.2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แผนกประถม
- 1.3 โรงเรียนสาธิต แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มจากห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 13 ห้องเรียน มาโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน ได้จำนวน 3 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 จำนวน 130 คน

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียนและนักเรียน ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวน ห้อง ทั้งหมด	จำนวน ห้อง ที่สุ่ม	จำนวนนักเรียนที่ เป็นกลุ่มตัวอย่าง		
				ชาย	หญิง	รวม
1	ประณาสาธิต มทว. ประสานมิตร	4	1	25	27	52
2	สาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5	1	20	19	39
3	สาธิต แห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	4	1	20	19	39
รวม		13	3	65	65	130

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบการเขียนภาพระบายสี จำนวน 3 ฉบับ คือ
 - 1.1 แบบทดสอบการเขียนภาพคน
 - 1.2 แบบทดสอบการเขียนภาพสัตว์
 - 1.3 แบบทดสอบการเขียนภาพอิสระ
2. แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี และสี จำนวน 2 ฉบับ คือ
 - 2.1 แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี
 - 2.2 แบบทดสอบการเลือกใช้สี
3. แบบทดสอบงานสร้างสรรค์ในการเขียนภาพระบายสี จำนวน 3 ฉบับ คือ
 - 3.1 แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพ
 - 3.2 แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพ
 - 3.3 แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ

1. แบบทดสอบการเขียนภาพ ระบายสี

แบบทดสอบการเขียนภาพระบายสี เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตาม
ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ คือ

- 1.1 แบบทดสอบการเขียนภาพคน
- 1.2 แบบทดสอบการเขียนภาพสัตว์
- 1.3 แบบทดสอบการเขียนภาพอิสระ

ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ มีดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาพัฒนาการทางศิลปะ โดยเฉพาะการเขียนภาพระบายสีของนักเรียน ความทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสี
2. ศึกษาแนวทางการตรวจลักษณะภาพที่นักเรียนเขียน ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย และศึกษาจากเกณฑ์ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์
3. สร้างแบบทดสอบการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ และเกณฑ์ในการตรวจแบบทดสอบ

4. นำแบบทดสอบการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ และเกณฑ์ในการตรวจไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องของแบบทดสอบ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบทดสอบได้แก่นักวิชาการ ครูผู้สอนศิลปศึกษา และศิลปิน

5. นำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสาธิต ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาเวลาที่เหมาะสมในการทำแบบทดสอบแต่ละฉบับ ได้เวลาที่เหมาะสมในการทำแบบทดสอบฉบับละ 60 นาที

6. นำผลที่ได้จากการทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบแต่ละฉบับในเรื่อง คำสั่ง เวลา และวิธีดำเนินการสอบ เพื่อให้เหมาะสม

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการเขียนภาพระบายสี

แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1

พิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. ลักษณะภาพคน ภาพคนที่นักเรียนเขียนเป็นชายหรือหญิง เด็ก ผู้ใหญ่ หรือคนชรา และนักเรียนตั้งชื่อภาพว่าอะไร
2. ลักษณะภาพสัตว์ ภาพสัตว์ที่นักเรียนเขียน เป็นสัตว์ประเภทสัตว์เลี้ยง สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ หรือสัตว์เลื้อยคลาน
3. ลักษณะภาพอิสระ ภาพอิสระที่นักเรียนเขียน เป็นภาพอะไร มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว เรื่องในสังคม เรื่องอาชีพ หรือเรื่องธรรมชาติ

ตอนที่ 2

พิจารณาว่าภาพที่นักเรียนเขียนอยู่ในพัฒนาการทางศิลปะขั้นใด โดยประเมินจากลำดับขั้นพัฒนาการทางการเขียนภาพ ตามทฤษฎี ของ โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1970 : 89 - 221) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) ได้ 1 คะแนน
- ขั้นที่ 2 ขั้นการเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage) ได้ 2 คะแนน
- ขั้นที่ 3 ขั้นการเขียนภาพได้คล้ายของจริง (Schematic Stage) ได้ 3 คะแนน
- ขั้นที่ 4 ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง (The Drawing Realistic) ได้ 4 คะแนน
- ขั้นที่ 5 ขั้นใช้เหตุผล (The Stage of Reasoning) หรือขั้นวาดภาพเหมือนของจริง (Pseude Realistic) ได้ 5 คะแนน

2. แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี และสี

แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี และสีนี้ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตัวแปรที่ต่องศึกษา มีจำนวน 2 ฉบับ คือ

2.1 แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี

2.2 แบบทดสอบการใช้สี

มีขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้ประเภทของสี และสี ในการเขียนภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. สร้างแบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี และแบบทดสอบการเลือกใช้สี และเกณฑ์ในการตรวจแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ
3. นำแบบทดสอบและเกณฑ์ในการตรวจไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ตรวจแก้ไข และพิจารณาภาพที่เหมาะสมสำหรับการทดสอบ
4. นำแบบทดสอบที่ได้รับการแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสาธิตที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อหาเวลาที่เหมาะสมในการทำแบบทดสอบแต่ละฉบับ ได้เวลาที่เหมาะสมในการทำแบบทดสอบฉบับละ 40 นาที
5. นำผลที่ได้จากการทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบในแต่ละฉบับในเรื่องคำสั่ง เวลา และวิธีดำเนินการทดสอบ เพื่อให้เหมาะสมต่อไป

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการใช้ประเภทของสีและสี

พิจารณาจาก

1. ในครั้งที่ 1 นักเรียนเลือกใช้สีประเภทใดและใช้สีอะไร
2. ในครั้งที่ 2 นักเรียนเลือกใช้สีประเภทใดและใช้สีอะไร
3. ในครั้งที่ 3 นักเรียนเลือกใช้สีประเภทใดและใช้สีอะไร
4. ในการทดสอบทั้ง 3 ครั้ง นักเรียนใช้สีประเภทใดมากที่สุด และใช้สีอะไรมากที่สุด

3. แบบทดสอบงานสร้างสรรค์

แบบทดสอบชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ ตามตัวแปรที่ศึกษา คือ

3.1 แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพ

3.2 แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพ

3.3 แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ

ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพระบายสี

2. สร้างแบบทดสอบงานสร้างสรรค์ทั้ง 3 ฉบับ และกำหนดเกณฑ์ในการ

ทริวจแบบทดสอบ

3. นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน ตรวจสอบทั้ง 3 ฉบับ เพื่อแก้ไขปรับปรุง

4. นำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสาธิต ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาเวลาที่เหมาะสมในการทำแบบทดสอบแต่ละฉบับ ได้เวลาที่เหมาะสมในการทำแบบทดสอบ ฉบับละ 60 นาที

5. ทดลองครั้งที่ 2 กับนักเรียนกลุ่มเดิม เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยวิธีสอบซ้ำ โดยใช้สูตร Person Product Coefficient Correlation ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.82

6. นำผลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงและแก้ไขแบบทดสอบงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ ในเรื่องคำสั่ง เวลา เกณฑ์ในการตรวจ และวิธีดำเนินการทดสอบให้เหมาะสมต่อไป

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ

1. แบบทดสอบงานสร้างสรรค์ในการสลับตำแหน่งภาพให้คะแนนดังนี้

1.1 นำภาพหรือเส้นมาจัดวาง แล้วเขียนเป็นภาพใหม่ที่มีความหมาย

ได้ 1 คะแนน

1.2 ระบายสีภาพนั้น ได้ 1 คะแนน

2. แบบทดสอบงานสร้างสรรค์ โดยการเพิ่มตัดทอนภาพ

2.1 เพิ่มเก็มีส่วนประกอบอื่น ๆ หรือตัดทอนภาพที่กำหนดจนเกิดภาพใหม่ที่มีความหมาย ได้ 1 คะแนน

2.2 ระบายสีภาพนั้น ได้ 1 คะแนน

3. แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ

3.1 ภาพแจกันที่นักเรียนเขียนมีลักษณะไม่ซ้ำกันเลย ได้ 2 คะแนน

3.2 ถ้าเขียนภาพแจกันมีลักษณะซ้ำกับลักษณะเดิม ไม่ได้คะแนน

3.3 ถ้าเขียนภาพแจกันมีลักษณะซ้ำกับลักษณะเดิม แต่มีรายละเอียดต่างออกไปจากภาพแจกันใบแรก ได้ 2 คะแนน แต่ภาพแจกันใบต่อไปได้เพียง 1 คะแนน

3.4 ระบายสีภาพแจกัน ได้ 1 คะแนน

3.5 ภาพที่เขียนลงในรูปสี่เหลี่ยม ถ้ามีความหมาย ได้ 1 คะแนน

3.6 ระบายสีภาพที่เขียนในรูปสี่เหลี่ยมได้ 1 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน และนัดหมาย วัน เวลา เพื่อนำแบบทดสอบไปดำเนินการสอบ

2. จัดเตรียมแบบทดสอบ และวัสดุที่ใช้ในการสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่ทำทดสอบ

3. วางแผนดำเนินการทดสอบโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยซึ่งได้รับการชี้แจงให้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและวิธีการในการดำเนินการทดสอบเป็นผู้ดำเนินการทดสอบ

4. จัดเตรียมสถานที่และสร้างบรรยากาศในการสอบให้เกิดความเป็นกันเองกับผู้เข้าสอบที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5. อธิบายถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์จากการทำแบบทดสอบแก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

6. อธิบายถึงวิธีการทำแบบทดสอบแก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจชัดเจน
ก่อนลงมือทำแบบทดสอบ
7. รวบรวมแบบทดสอบเพื่อตรวจความเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในแบบทดสอบแต่ละฉบับต่อไป
8. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดสอบ โรงเรียนละ 12 ชั่วโมง

การจัดกระทำกับข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่กลุ่มตัวอย่างนำมาวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. นำแบบทดสอบมาแยกออกตามตัวแปรที่องค์การศึกษา
2. ตรวจแบบทดสอบแต่ละฉบับตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. หากความถี่ของแต่ละตัวแปรที่ศึกษาแล้วนำมาหาค่าร้อยละ
4. ตรวจสอบสมมติฐานโดยใช้สูตร χ^2
5. ทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สูตร

t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละในแต่ละตัวแปรที่ศึกษา
2. ทดสอบค่าความแตกต่างของความถี่ของข้อมูลในแต่ละตัวแปรที่ศึกษา

โดยใช้สูตร ไค-สแควร์

$$\chi^2 = \frac{\sum (O - E)^2}{E}$$

เมื่อ χ^2 แทน ค่า ไค-สแควร์

O แทน ค่าความถี่ที่ได้จากการทดสอบ

E แทน ค่าความถี่ที่คาดหวัง

3. หาคะแนนเฉลี่ยในแต่ละตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{f}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

f แทน ความถี่

$\sum fX$ แทน ผลรวมทั้งหมดของความถี่คูณคะแนน

$\sum f$ แทน ผลรวมทั้งหมดของความถี่ซึ่งมีค่าเท่ากับจำนวนข้อมูลทั้งหมด

4. ทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนชาย

$\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนหญิง

S_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มนักเรียนชาย

S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มนักเรียนหญิง

n_1 แทน ขนาดของกลุ่มนักเรียนชาย

n_2 แทน ขนาดของกลุ่มนักเรียนหญิง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงลักษณะการ เขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระของนักเรียน

ตอนที่ 2 พัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการ เขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ

จำแนกตามเพศ

ตอนที่ 3 การเลือกประเภทของสี และการเลือกใช้สีต่าง ๆ ระหว่างนักเรียนชาย กับนักเรียนหญิง

ตอนที่ 4 ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ ของนักเรียนจำแนกตามเพศ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

X^2 แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่าง

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

Z แทน ค่าสถิติที่ใช้ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย

F แทน ระดับความเชื่อมั่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ลักษณะการ เขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระของนักเรียน

เพื่อศึกษาลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระที่นักเรียนเขียนนั้น เป็นภาพเกี่ยวกับอะไร โดยคิดเป็นร้อยละ และทดสอบความแตกต่างระหว่างภาพที่นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง เขียน โดยใช้ X^2 -test ดังผลที่แสดงไว้ในตาราง 2 - 4

ตาราง 2 เปรียบเทียบลักษณะการเขียนภาพคนของนักเรียน จำแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละ

ลักษณะภาพคน	ชาย		หญิง		รวม		χ^2
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. เนตชาย	32	49	9	14	41	31.50	54.14
2. เพศหญิง	8	13	37	57	45	35.00	
3. เด็ก	10	15	11	17	21	16.00	
4. ผู้ใหญ่	15	23	8	12	23	17.50	
5. คนชรา	-	-	-	-	-	-	
รวม	65	100	65	100	130	100	

ค่า χ^2 จากตาราง df = 4 ที่ $\alpha .01 = 13.28$

จากตาราง 2 ได้ค่า $\chi^2 = 54.14$

ค่า χ^2 คำนวณมากกว่าค่าตาราง แสดงว่า ลักษณะการเขียนภาพของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ลักษณะภาพที่นักเรียนเขียนนั้น จะเน้นในเรื่องเพศอย่างชัดเจน โดยที่นักเรียนชายจะเขียนภาพคนผู้ชายในระดับสูงสุด คือ ร้อยละ 49 ภาพที่เขียนได้แก่ภาพบิดาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนนักเรียนหญิงนั้นก็เขียนภาพคนผู้หญิงอยู่ในระดับสูงสุด ร้อยละ 57 ภาพที่เขียนก็จะ เป็นภาพบุคคลที่ใกล้ชิด ได้แก่ มารดา ป้า น้า เป็นต้น

ตาราง 3 เปรียบเทียบลักษณะการเขียนภาพสัตว์ของนักเรียน จำแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละ

ลักษณะภาพสัตว์	ชาย		หญิง		รวม		χ^2
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. สัตว์บก	32	49	33	51	65	50.00	62.22
2. สัตว์น้ำ	17	26	16	24	33	25.00	
3. สัตว์ปีก	6	9	5	8	11	8.50	
4. สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ	10	16	11	17	21	16.50	
5. สัตว์เลื้อยคลาน	-	-	-	-	-	-	
รวม	65	100	65	100	130	100	

ค่า χ^2 จากตาราง $df = 4$ ที่ $\alpha .01 = 13.21$

จากตาราง 3 ได้ค่า $\chi^2 = 62.22$

ค่า χ^2 คำนวณมากกว่าค่าตาราง แสดงว่า ลักษณะการเขียนภาพสัตว์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ลักษณะภาพที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เขียนมากที่สุดคือ สัตว์บก ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ภาพสัตว์น้ำ ร้อยละ 25.00 และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ร้อยละ 16.50 ตามลำดับ ส่วนภาพสัตว์ที่นักเรียนเขียนน้อยที่สุด คือ ภาพสัตว์ปีก ร้อยละ 8.50 ส่วนภาพสัตว์ที่นักเรียนไม่เขียนเลย คือภาพสัตว์เลื้อยคลาน ภาพสัตว์บกที่นักเรียนเขียนนั้น นักเรียนชายเขียนภาพช้าง ยีราฟ เป็นส่วนใหญ่ ส่วนนักเรียนหญิงจะเขียนภาพกระต่ายมากที่สุด

ตาราง 4 เปรียบเทียบลักษณะการเขียนภาพอิสระของนักเรียน จากแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละ

ลักษณะภาพอิสระ	ชาย		หญิง		รวม		χ^2
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. เรื่องส่วนตัว	6	9	7	11	13	10.00	112.04
2. เรื่องในสังคม	30	46	15	23	45	34.50	
3. เรื่องอาชีพ	8	12	5	8	13	10.00	
4. เรื่องของธรรมชาติ	21	33	38	58	59	45.50	
รวม	65	100	65	100	130	100	

ค่า χ^2 จากตาราง df = 3 ที่ $\alpha .05 = 7.82$
 จากตาราง 4 ได้ค่า $\chi^2 = 112.04$

ค่า χ^2 คำนวณมากกว่าค่าตาราง แสดงว่า ลักษณะการเขียนภาพอิสระของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ลักษณะภาพอิสระที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเขียนกัน กล่าวได้ว่า ลักษณะภาพอิสระที่นักเรียนชายเขียนมากที่สุดคือเรื่องในสังคม ร้อยละ 46 โดดเด่นภาพการเก็บกวาดขยะ งานวันเกิด น้ำท่วม และการจราจรในท้องถนน ส่วนนักเรียนหญิงจะเขียนภาพเกี่ยวกับธรรมชาติมากที่สุดร้อยละ 58 ภาพที่เขียนส่วนใหญ่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับ ชายทะเล สวนดอกไม้ พืช และภูเขา กล่าวโดยสรุปแล้ว ลักษณะภาพอิสระที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเขียนมากที่สุด คือ ภาพเกี่ยวกับธรรมชาติ ร้อยละ 45.50 รองลงมาคือ ภาพที่เกี่ยวกับเรื่องในสังคม ร้อยละ 34.50 ส่วนเรื่องส่วนตัวและเรื่องอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 10 เท่า ๆ กัน

ตอนที่ 2 พัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ เพื่อศึกษาว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระอยู่ในพัฒนาการทางศิลปะขั้นใดบ้าง ตามเกณฑ์พัฒนาการทางการเขียนภาพของ โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld, 1970 : 89 - 221) ดังผลที่ได้แสดงไว้ในตาราง 5 - 8

ตาราง 5 พัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพคน จำแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละ

เพศ	พัฒนาการทางศิลปะ									
	ขั้นที่ 1		ขั้นที่ 2		ขั้นที่ 3		ขั้นที่ 4		ขั้นที่ 5	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย (65)	1	1	14	22	39	60	11	17	-	-
หญิง (65)	-	-	9	14	34	52	22	34	-	-
รวม (130)	1	.50	23	18	73	56	33	25.50	-	-

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางศิลปะโดยการเขียนภาพคนอยู่ในขั้นที่ 2 ถึงขั้นที่ 4 กล่าวโดยสรุป คือ

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 1 ร้อยละ .50

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 2 ร้อยละ 18

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 3 ร้อยละ 56

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 4 ร้อยละ 25.50

ตาราง 6 พัฒนาการชั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพสัตว์ จำนวนตามเพศ คิดเป็นร้อยละ

เพศ	พัฒนาการทางศิลปะ									
	ขั้นที่ 1		ขั้นที่ 2		ขั้นที่ 3		ขั้นที่ 4		ขั้นที่ 5	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย (65)	1	1	15	23	40	62	9	14	-	-
หญิง (65)	3	5	24	37	32	49	6	9	-	-
รวม (130)	4	3	39	30	72	56	15	11	-	-

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีพัฒนาการทางศิลปะโดยการเขียนภาพสัตว์ อยู่ในขั้นที่ 1 กับขั้นที่ 4 โดยสรุปรวม ดังนี้

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 1 ร้อยละ 3.00

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 2 ร้อยละ 30.00

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 3 ร้อยละ 56.00

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 4 ร้อยละ 11.00

ตาราง 7 พัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพอิสระ จำแนกตามเพศเกิดเป็นร้อยละ

เพศ	พัฒนาการทางศิลปะ									
	ขั้นที่ 1		ขั้นที่ 2		ขั้นที่ 3		ขั้นที่ 4		ขั้นที่ 5	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย (65)	-	-	38	59	23	35	4	6	-	-
หญิง (65)	-	-	24	37	26	40	15	23	-	-
รวม (130)	-	-	62	48	49	38	19	14	-	-

จากการาง 7 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ โดยการเขียนภาพอิสระ ผ่านพัฒนาการในขั้นที่ 1 ไปแล้ว นักเรียนชายและนักเรียนหญิงทั้งหมด จะมีพัฒนาการทางศิลปะอยู่ในขั้นที่ 2 ถึงขั้นที่ 4 โดยสรุปรวมดังนี้

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 2 ร้อยละ 48

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 3 ร้อยละ 38

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 4 ร้อยละ 14

จากข้อสรุปดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ โดยการเขียนภาพส่วนใหญ่อยู่ในขั้นที่ 3 คือร้อยละ 49.50 ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์พัฒนาการทางศิลปะ ของ โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1957 : 229) ซึ่งลักษณะการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ ในขั้นที่ 3 นี้ คือขั้นการเขียนภาพได้คล้ายของจริง นั่นคือนักเรียนทั้งชายและหญิงรู้จักใช้หลัก เรขาคณิตรูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และเส้นตรง เป็นสัญลักษณ์ เน้นส่วนที่คิดว่าสำคัญ และทักส่วนที่คิดว่าไม่สำคัญออกและใช้สีตามความเป็นจริง

ตาราง 8 เปรียบเทียบพัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ จำแนกตามเพศคิดเป็นร้อยละ

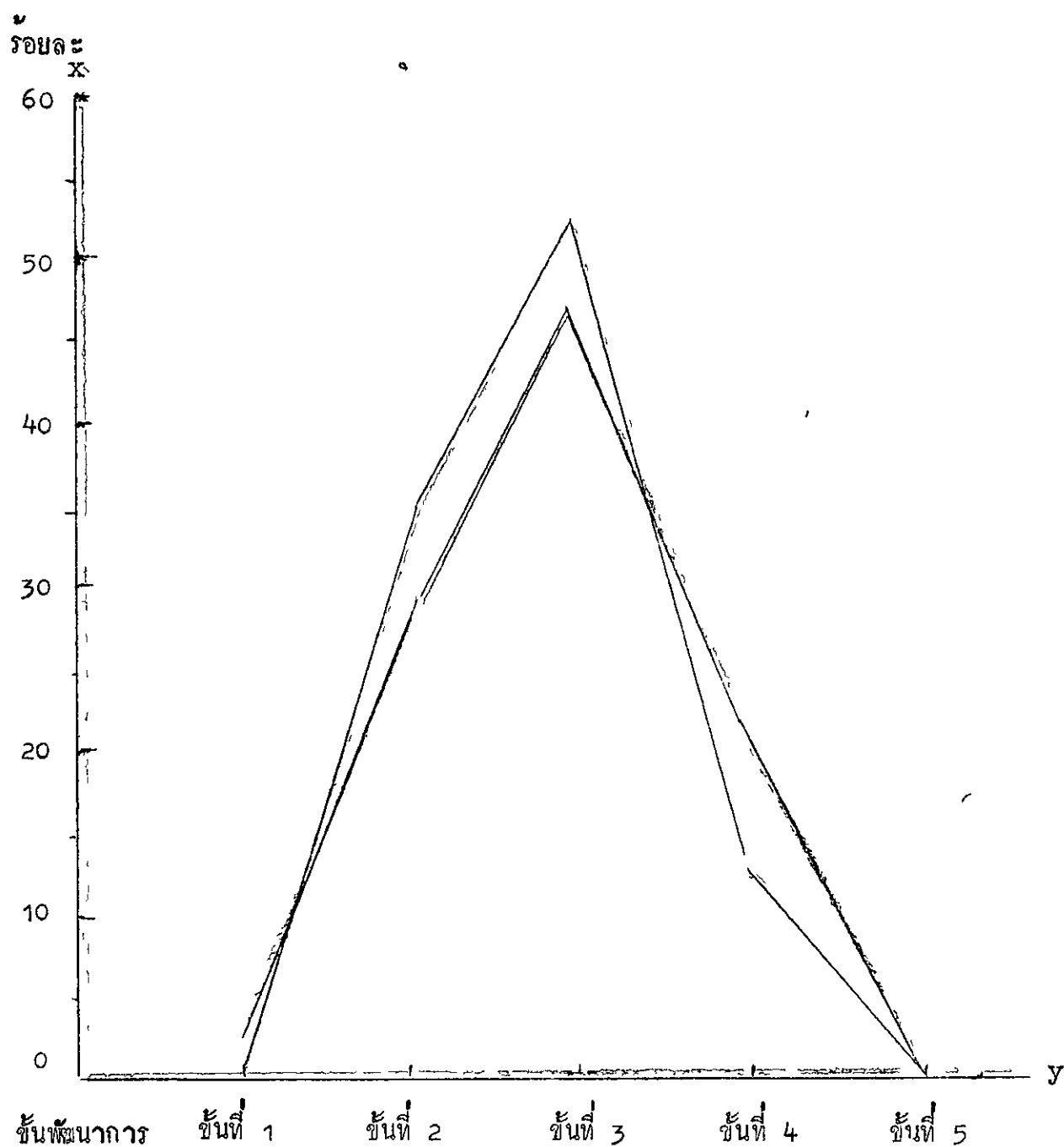
พัฒนาการทางศิลปะในการเขียนภาพ	เพศ		รวม	ร้อยละ	χ^2
	ชาย ร้อยละ	หญิง ร้อยละ			
ขั้นที่ 1 ขั้นขีดเขียน	1	2	3	1.50	135.73
ขั้นที่ 2 ขั้นการเขียนภาพให้มีความหมาย	35	29	64	32.00	
ขั้นที่ 3 ขั้นการเขียนภาพได้คล้ายของจริง	52	47	99	49.50	
ขั้นที่ 4 ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง	12	22	34	17.00	
ขั้นที่ 5 ขั้นการใช้เหตุผล	-	-	-	-	
รวม	100	100	200	100	

ค่า χ^2 จากตาราง $df = 4$ ที่ $\alpha .01 = 13.28$
 จากตาราง 8 ได้ค่า $\chi^2 = 135.73$

ค่า χ^2 คำนวณมากกว่าค่าตาราง แสดงว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีพัฒนาการทางการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กล่าวสรุปได้ว่า พัฒนาการทางศิลปะโดยการเขียนภาพของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีดังนี้

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 1 ร้อยละ 1.50
 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 2 ร้อยละ 32.00
 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 3 ร้อยละ 49.50
 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 4 ร้อยละ 17.00

ทางศิลปะ

- พัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ ภาพอิสระ ของนักเรียนชาย
- พัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ ภาพอิสระ ของนักเรียนหญิง

ภาพประกอบ 8 แผนภูมิเปรียบเทียบพัฒนาการทางศิลปะในการเขียนภาพระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ตอนที่ 3 การเลือกใช้ประเภทของสีต่าง ๆ ในการระบายภาพของนักเรียน เพื่อศึกษาว่านักเรียนและนักเรียนหญิง เลือกใช้สีประเภทใดมากที่สุด และชอบใช้สีอะไร ในการระบายภาพที่กำหนดให้แล้วหากำร้อยละ และเปรียบเทียบความแตกต่างในการเลือกใช้ประเภทของสี และสี ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยใช้ χ^2 ถึงผลที่ได้แสดงไว้ในตาราง 9 - 10

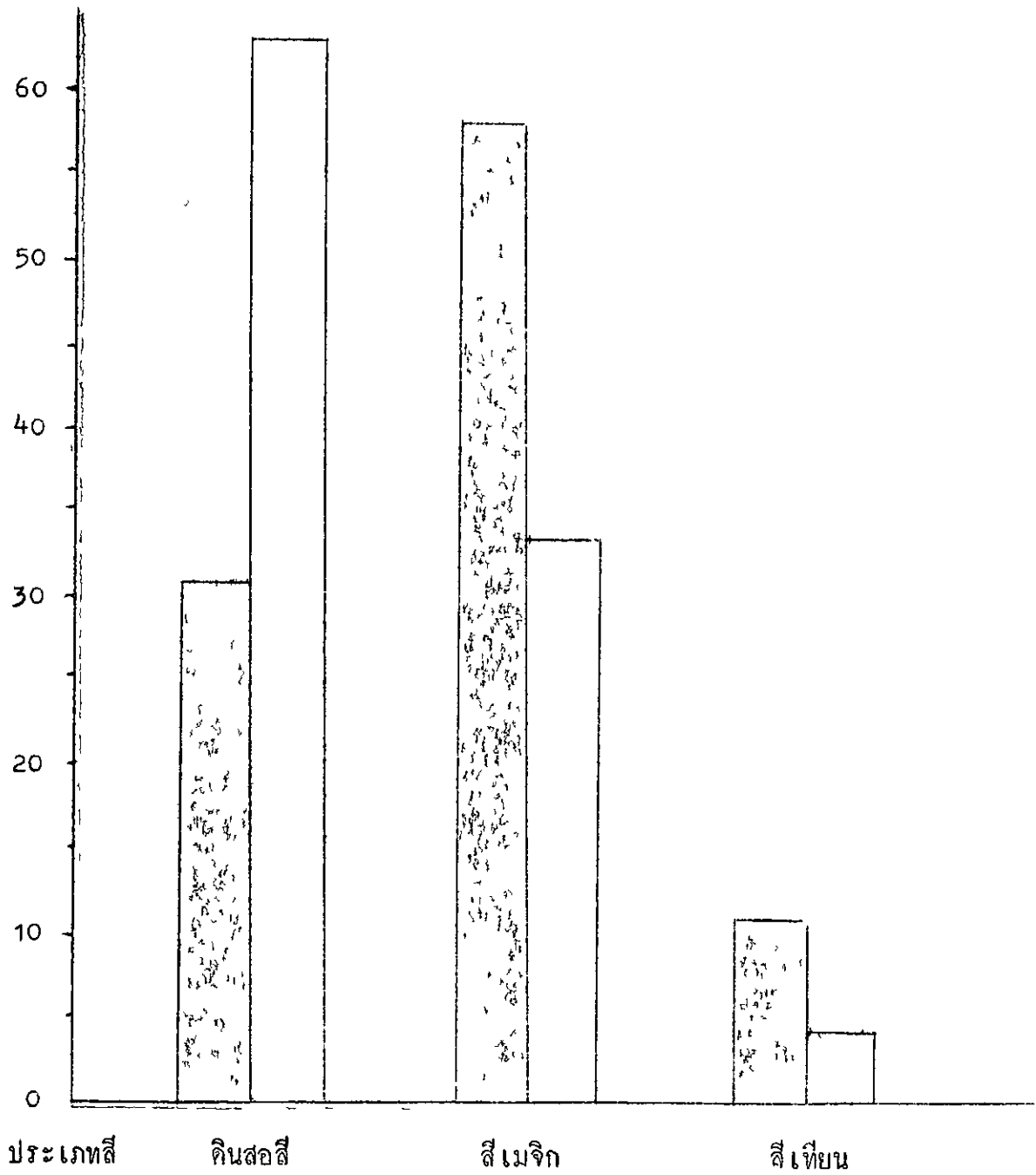
ตาราง 9 เปรียบเทียบการเลือกใช้ประเภทของสี ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ

ประเภทของสี	เพศ		รวม	ร้อยละ	χ^2
	ชาย ร้อยละ	หญิง ร้อยละ			
1. กีนสอสี	31	63	94	47.00	60.12
2. สี เมจิก	58	33	91	45.50	
3. สี เทียน	11	4	15	7.50	
รวม	100	100	200	100	

ค่า χ^2 จากตาราง $df = 2$ ที่ $\alpha .01 = 13.34$

จากตาราง 9 ได้ค่า $\chi^2 = 60.12$

ค่า χ^2 มากกว่าค่าตาราง แสดงว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิง เลือกใช้สีทั้ง 3 ประเภท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

- ☐ การเลือกใช้ประเภทของสีของนักเรียนชาย
☐ การเลือกใช้ประเภทของสีของนักเรียนหญิง

ภาพประกอบ 9 แสดงการเปรียบเทียบการเลือกใช้สีประเภทต่าง ๆ ระหว่างนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง

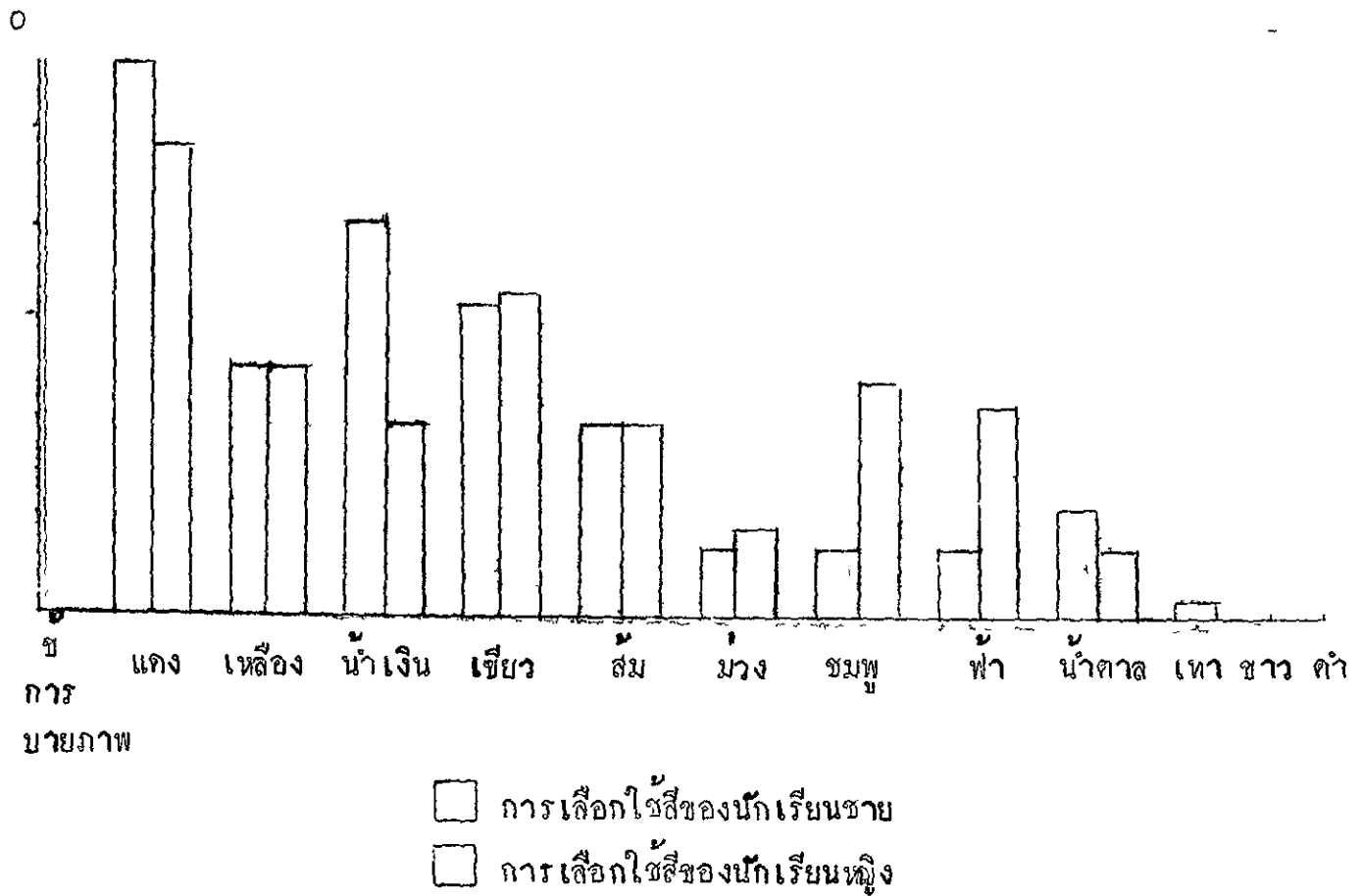
ตาราง 10 เปรียบเทียบการเลือกใช้สีต่าง ๆ ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
คิดเป็นร้อยละ

สีที่เลือกใช้	เพศ		รวม	ร้อยละ	χ^2
	ชาย ร้อยละ	หญิง ร้อยละ			
1. สีแดง	28	24	52	26.00	127.48
2. สีเหลือง	13	13	26	13.00	
3. สีน้ำเงิน	20	9	29	14.50	
4. สีเขียว	15	16	31	15.50	
5. สีส้ม	9	9	18	9.00	
6. สีม่วง	3	4	7	3.50	
7. สีชมพู	3	12	15	7.50	
8. สีฟ้า	3	10	13	6.50	
9. สีน้ำตาล	5	3	8	4.00	
10. สีเทา	1	-	1	0.50	
11. สีขาว	-	-	-	-	
12. สีดำ	-	-	-	-	
รวม	100	100	200	100	

ค่า χ^2 จากตาราง $df = 11$ ที่ $\alpha = .01 = 21.20$
จากตาราง 10 ได้ค่า $\chi^2 = 127.48$

ค่า χ^2 มากกว่าค่าตาราง แสดงว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง
เลือกใช้สีทั้ง 12 สี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ร้อยละการเลือกใช้สี

ภาพประกอบ 10 แสดงการเปรียบเทียบการใช้สีต่าง ๆ ในการระบายภาพระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง

ตอนที่ 4 ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะเกี่ยวกับการสร้างสรรค์
ของนักเรียน

เพื่อศึกษาว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์งานทางศิลปะโดยการ
เขียนภาพระบายสีมากน้อยเพียงใด กำหนดแบบทดสอบให้นักเรียนทั้งหมด 3 ชุด ชุดละ
20 คะแนน แล้วนำมาหาคะแนนเฉลี่ย และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยใช้ Z-test ดังผลที่ได้แสดงไว้ในตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์โดยจำแนก
ตามเพศ

งานสร้างสรรค์ทางศิลปะ	ชาย (65)		หญิง (65)		Z
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การสลับตำแหน่งภาพ	12.60	16.52	12.30	16.09	0.19
2. การเพิ่มและตัดทอนภาพ	10.75	12.92	11.93	13.42	0.06
3. การเขียนภาพ	12.92	16.98	12.50	16.32	-1.37
	36.27	46.42	36.73	45.83	-1.12

$$P < .05$$

จากตาราง 13 แสดงว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการ
แสดงออกทางศิลปะเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
งานสร้างสรรค์ที่นักเรียนได้คะแนนมากที่สุด คือ การเขียนภาพ โดยนักเรียนชายมี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนหญิง ส่วนงานสร้างสรรค์ที่นักเรียนได้คะแนนน้อยที่สุดคือ
การเพิ่มและตัดทอนภาพ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับการเลือกใช้ประเภทของสีและสี
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 3 โรงเรียน เป็นนักเรียนชาย 65 คน นักเรียนหญิง 65 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 130 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประกอบด้วย แบบทดสอบการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสี ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบทดสอบการเขียนภาพระบายสี จำนวน 3 ฉบับ เป็นแบบทดสอบพัฒนาการทางการเขียนภาพ ได้แก่แบบทดสอบการเขียนภาพคน แบบทดสอบการเขียนภาพสัตว์ และแบบทดสอบการเขียนภาพอิสระ

ชุดที่ 2 แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี และสี จำนวน 6 ฉบับ เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับ ความต้องการในการเลือกใช้ประเภทของสี และสีที่นักเรียนชอบได้แก่ แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี 3 ฉบับ และแบบทดสอบเกี่ยวกับการเลือกใช้สี 3 ฉบับ

ชุดที่ 3 แบบทดสอบงานสร้างสรรค์ในการเขียนภาพระบายสี จำนวน 3 ฉบับ เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนได้แก่ แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพ แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพ และแบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบทุกชุดไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามวัน เวลา ที่กำหนดไว้ แล้วรวบรวมแบบทดสอบดังกล่าว มาตรวจสอบเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบทดสอบชุดที่ 1 ได้ให้คะแนนตามลำดับขั้นพัฒนาการทางศิลปะ โดยกำหนดคะแนนจาก 1 ถึง 5 ตามลำดับ แล้วนำไปหาค่าร้อยละ แล้วทดสอบสมมติฐานโดยใช้ ไค-สแควร์
2. แบบทดสอบชุดที่ 2 ใช้วิธีหาความถี่ในแต่ละข้อย่อย แล้วหาค่าร้อยละ และเปรียบเทียบความแตกต่างในการเลือกใช้ประเภทของสี และสี ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยใช้ ไค-สแควร์
3. แบบทดสอบชุดที่ 3 ได้นำคะแนนของแต่ละข้อย่อยตามความสามารถของนักเรียน นำไปหาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของงานสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง โดยใช้สถิติ Z -test

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่สนใจวิชาศิลปะศึกษามาก สืบเนื่องจากการแสดงออกและความสนใจในระหว่างการทำแบบทดสอบ

2. การแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 3 คือ ขั้นการเขียนภาพได้คล้ายของจริง ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ Victor Lowenfeld

3. การเปรียบเทียบการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะภาพคน ภาพสัตว์และภาพอิสระ โดยจำแนกตามเพศ

3.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางการเขียนภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเขียนภาพโดยมีเนื้อหา และเรื่องราวต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกใช้ประเภทของสีและสี เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

4.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เลือกใช้ประเภทของสีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สีประเภทที่นักเรียนชายใช้มากคือ สีเมจิก สีประเภทที่นักเรียนหญิงใช้มากคือ กินสอสี

4.2 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เลือกใช้สีในการระบายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สีที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกใช้มากคือ สีแดง ส่วนสีที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกใช้น้อยที่สุด คือ สีเทา

5. การแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามเพศ ปรากฏว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถ

ในการแสดงออกทางศิลปะเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่าง ไม่นับสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานสร้างสรรค์ที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ทำคะแนนได้สูงที่สุดคือ งานสร้างสรรค์โดยการ เขียนภาพ ส่วนงานสร้างสรรค์ที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ทำคะแนนได้น้อยที่สุดคือ งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเพ้นและตัดทอนภาพ

อภิปรายผล

1. การแสดงออกทางศิลปะโดยการ เขียนภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ ภาพอิสระ จากการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีพัฒนาการทางการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ อยู่ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 3 คือ ขั้นการเขียนภาพคล้ายของจริง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1957 : 33 - 39) ได้กล่าวไว้ และตรงกับงานวิจัยของ ภัทธา สุคนชทรัพย์ (ภัทธา สุคนชทรัพย์ 2505 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ที่พบว่า เด็กอายุ 7 - 8 ปี จะมีพัฒนาการทางการเขียนภาพอยู่ในขั้นที่ 3 คือ ขั้นการเขียนภาพคล้ายของจริง แต่ก็มีบางส่วนที่เขียนภาพอยู่ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะ ขั้นที่ 2 ซึ่งอาจเป็นเพราะช่วงอายุของเด็กบางคนอยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 2 และบางส่วนอยู่ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 4 ซึ่งอาจเป็นเพราะความสามารถพิเศษของนักเรียนที่แสดงออกได้สูง ในด้านศิลปะ

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ โดยจำแนกตามเพศ จากการวิจัยพบว่า

2.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีพัฒนาการทางการเขียนภาพแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับการสรุปการศึกษาค้นคว้าของนักวิจัยหลายท่านของ เฮิร์ลล็อก (Herlock. 1956 : 333 - 334) ว่า เด็กอายุระหว่าง 5 - 11 ปี จะวาดรูปเพศเดียวกันตนมากกว่ารูปเพศตรงข้าม นอกจากนั้น เด็กชายจะเขียนรูปคนน้อยกว่าเด็กหญิง แต่เขียนตัวคนมีสัดส่วนถูกต้องกว่าเด็กหญิง และในการเขียนรูปคน เด็กหญิงจะเขียนเครื่องประดับเพิ่มเติมมากกว่าเด็กชาย

2.2 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เขียนภาพคนโดยมีเนื้อหาและเรื่องราวต่าง ๆ แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยของ เฮอร์ล็อก (Herlock. 1956 : 333 - 334) ว่า เด็กชายนั้นชอบเขียนภาพเกี่ยวกับเครื่องจักรกล แต่เด็กหญิง ชอบเขียนภาพบ้าน นอกจากนั้น จากงานวิจัยของภัทรา สุนทรทรัพย์ (ภัทรา สุนทรทรัพย์ 2505 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) และอชชา แสงอัสนีย์ (อชชา แสงอัสนีย์ 2515 : 61 - 62) พบว่า เด็กหญิงชอบเขียนภาพเกี่ยวกับภาพคน ภาพบ้าน แต่เด็กชายชอบเขียนภาพเกี่ยวกับการต่อสู้ ฉากรบ ซึ่งตรงกับผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ นั่นคือ นักเรียนหญิงชอบเขียนภาพคน และภาพเกี่ยวกับธรรมชาติ ทิวทัศน์ มากที่สุด ส่วนนักเรียนชายชอบเขียนภาพเกี่ยวกับการต่อสู้มากที่สุด

3. การแสดงออกทางศิลปะโดยการ เขียนภาพระบายสีของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง เกี่ยวกับการเลือกใช้ประเภทของสีและสี เปรียบ เทียบระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง จากการวิจัยพบว่า

3.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เลือกใช้ประเภทของสีทั้ง 3 ชนิด แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ นักเรียนชาย เลือกใช้สีเบจิกและสีเทียนมากกว่านักเรียนหญิง ส่วนนักเรียนหญิง เลือกใช้ดินสอสีมากกว่าเด็กชาย การที่นักเรียนชายใช้สีเมจิก และสีเทียนมากกว่านักเรียนหญิงนั้น นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์คุณทร (นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์คุณทร 2525 : 206 - 208) กล่าวว่า สีเมจิกเป็นสีที่ระบายง่าย ให้สีสดชัดเจน ส่วนสีเทียนนั้นเป็นสีที่จับถือได้สะดวกใช้หักง่ายเกินไป และใช้ได้หลายวิธี ซึ่งเหมาะกับนิสัยของนักเรียนชาย ส่วนดินสอสีนั้น นักเรียนหญิงชอบใช้มากที่สุดนั้น วิรุณ ทังเจริญ (วิรุณ ทังเจริญ 2515 : 92 - 94) กล่าวถึงการใช้สีว่า ดินสอสีนั้น เป็นสีที่ระบายได้สวยงาม ชัดเขียนได้สะดวกสบาย และใช้ความประณีต ซึ่งตรงกับนิสัยของนักเรียนหญิงที่มีความประณีต ตั้งใจมากกว่านักเรียนชาย จึงใช้ดินสอสีมากที่สุด

3.2 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกใช้สีทั้ง 12 สี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นักเรียนชายเลือกใช้สีแดง สีน้ำเงิน สีเขียว สีเหลือง สีส้ม สีน้ำตาล สีฟ้า สีม่วง สีชมพู และสีเทา ตามลำดับ ส่วนนักเรียนหญิงเลือกใช้สีแดง สีเขียว สีเหลือง สีฟ้า สีชมพู สีส้ม สีน้ำเงิน สีม่วง และสีน้ำตาล มากกว่านักเรียนชาย แต่โดยสรุปทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง เลือกใช้สีแดงมากที่สุด ส่วนสีที่ใช้น้อยที่สุดคือ สีดำ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ เบอริน (เจตจิตต์ กุลพลบุตร 2499 : 300 - 400 อ้างอิงมาจาก Berrin. n.d.) ซึ่งให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสีว่า สีแดงนั้น เป็นสีที่ก่อให้เกิดความตื่นเต้น ส่วน ณรงค์ ทองปาน (ณรงค์ ทองปาน 2526 : 87) กล่าวว่า สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญ ให้ความรู้สึกตื่นเต้น เป็นสีที่กระตุ้นประสาทรับรู้ เกิดความกระปรี้กระเปร่า ซึ่งตรงกับวัยของนักเรียนที่อายุประมาณ 8 - 9 ปี ที่ต้องการความสดชื่น ความตื่นเต้น ดังงานของ อิบิส (จันทร์เพ็ญ ไชยประยูร 2510 : 8 อ้างอิงมาจาก Ibism. 1951) ซึ่งศึกษาว่า เด็กเกรค 2 นั้น ชอบสีสดใส สะดุดตา เช่น สีแดง

4. การแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสีเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามเพศ จากการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา แยมสรวล (อัจฉรา แยมสรวล 2518 : 48 - 52) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์วิชาวาดภาพกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง โดยเฉพาะในการต่อเติมภาพที่หาได้รวดเร็ว และถูกต้องสวยงาม ดังที่ อารี รังสิพันธ์ (อารี รังสิพันธ์ ม.ป.ป. : 161 - 162) กล่าวว่า การต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าเป็นการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดี เพราะเป็นการส่งเสริมความคิดที่แปลกและเป็นความคิดที่อิสระ เป็นการเริ่มต้นในการกล้าคิด นอกจากนั้น ประเทิน มหาชนธ์ (ประเทิน มหาชนธ์ 2511 : 89 - 91) กล่าวว่า เด็กที่มีอายุระหว่าง 6 ปี ถึง 8 ปี จัดว่ากำลังมีความงอกงามในทางขั้นพัฒนาการมากกว่า เด็กในวัยอื่น ๆ เด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่

ใช้การวาดเขียนเป็นเครื่องมือในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และการวาดภาพของเขาก็เป็นไปตามความรู้สึกนึกคิดของเขา เป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กในวัยนี้ กำลังอยู่ในวัยที่ชอบทำอะไรตามความนึกคิดของเขาเอง ซึ่งตรงกับลักษณะของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ศึกษาพิเศษ และครูผู้สอน ในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาให้เหมาะสมกับพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนในแต่ละระดับ
2. ควรได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในระดับชั้นอื่น ๆ ให้มีความต่อเนื่อง และครบทุกระดับชั้น
3. การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกเฉพาะโรงเรียนสาธิต ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เท่านั้น ดังนั้นจึงน่าจะได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ อีกด้วย
4. ควรนำตัวแปรอื่นมาศึกษา เช่น ผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีผลต่อความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะหรือไม่ หรือนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีผลต่อความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะแตกต่างกันอย่างไร เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิร

บรรณานุกรม

- จรัส จันทนสุนทร ศิลปะศึกษาประถม กิจกาณูจน์ 2505, 170 หน้า
- จันทร์เพ็ญ ไทยประยูร การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่ได้จากการสอบโดยใช้ภาพสี
และข้อความ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510, 127 หน้า
- อัคสาเนา
- เจนจิตต์ กุศลบุตร "สี่แดงแสงดี" ศูนย์ศึกษา หน้า 300 - 400 ฉบับที่ 28
 พฤษภาคม 2499
- ชลอ พงษ์สามารถ ศิลปะสำหรับครูมัธยม เจริญวิทย์การพิมพ์ 2526, 151 หน้า
- *ชวลิต คามแก้ว วิธีสอนศิลปะศึกษา ภาคทฤษฎีและแนวปฏิบัติตามหลักสูตรประถมศึกษา
พ.ศ. 2521 โอเคียนสโตร์ 2525, 252 หน้า
- ณรงค์ ทองปาน การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก ชวนพิมพ์ 2526, 173 หน้า
- นิรมล ศีรณสาร สวัสดิบุตร ศิลปะศึกษากับครูประถม ศีรณสาร กรุงเทพฯ 2526,
 257 หน้า
- บงอร ภูวภิรมย์ขวัญ สถิติประยุกต์ทางการศึกษา ทวีกิจการพิมพ์ กรุงเทพฯ 2523,
 200 หน้า
- ประเพิน มหาจันทร์ การสอนศิลปะในชั้นประถม ม.ป.ท. 2511, 111 หน้า
- ประภัสร นิยมธรรม ศิลปะเด็กเชิงจิตวิทยา ม.ป.ท. 2522, 53 หน้า
- ประเสริฐ กิลาตนา คู่มือการสอนศิลปะศึกษาชั้น ป. 2 โอเคียนสโตร์ 2529,
 97 หน้า
- ภัทรา สุกครทรัพย์ พัฒนาการทางศิลปะของเด็กไทยในชั้นประถมศึกษาตอนต้นของ
โรงเรียนประถมสาธิตแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนคร ปริญญาโท ค.ม. วิทยาลัย
 วิชาการศึกษา ประสานมิตร 2505, อัคสาเนา
- ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 นนทบุรี 2525,
 1053 หน้า

- ✧ เล็ก อานันท์ ศิลปะในโรงเรียน กราฟิกอาร์ต 2523, 236 หน้า
 ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา กีฬาพรการพิมพ์
 กรุงเทพฯ 2528, 314 หน้า
- วิชัย วงษ์ใหญ่ "ศิลปะเด็กสภาพปัจจุบันและอนาคต" วิทยากรย หน้า 8 - 14
 ฉบับที่ 4 เมษายน 2525
- _____ การสอนศิลปะให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ นิทรรศการภาพเขียนเด็กไทย
 ทั่วประเทศ สถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน กรุงเทพฯ 2521 ไม่มีเลขหน้า
- _____ พัฒนาหลักสูตรและการสอน รุ่งเรืองธรรม 2521, 162 หน้า
- _____ ศิลปะเบื้องต้น เอกสารประกอบการเรียน คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัย
 วิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 148 หน้า
- วิรัตน์ พิษฐ์ไพบูลย์ ความเข้าใจศิลปะ ไทยวัฒนาพานิช 2521, 230 หน้า
- วิรุณ ตั้งเจริญ ศิลปะการศึกษา วัฒนาอาร์ต 2526, 126 หน้า
- _____ รายงานการวิจัยเรื่องวิวัฒนาการศิลปะศึกษา และสุนทรียภาพของเด็กไทย
 ในปัจจุบัน 2527, 240 หน้า
- วิโรจน์ ชาทอง เทคนิคและวิธีสอนศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถม โอเคียนสโตร์
 2517, 80 หน้า
- ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัย วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร 2528, 275 หน้า
- ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ส่วนท้องถิ่น 2520,
 442 หน้า
- _____ คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จงเจริญการพิมพ์ 2520,
 144 หน้า
- _____ แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กุรุสภา 2526,
 461 หน้า

สันศักดิ์ ตันพนันท์ สำรวจความสามารถในการอ่านภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ ก.ม.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เอกสารการสอน ชุดวิชา พฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 8 - 15 สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช 2525, 460 หน้า

อนุমানราชชน, พระยา ผู้แปล ศิลปสงเคราะห์ บรรณาการ 2515, 296 หน้า

อารี รังสินธุ์ กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ภาควิชาการแนะแนวและ จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ม.ป.ป., 174 หน้า

อารี สุทธิพันธ์ ศิลปศึกษา สารศึกษการพิมพ์ 2515, 149 หน้า

อำนาจ เย็นสบาย ทัศนะวิจารณ์ เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 257 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ม.ป.ป., 315 หน้า

Guilford, Joy Paul. Foundamental Statistics in Psychology and Education. 2nd.ed., New York, McGraw-Hill, 1950. 633 p.

Haber, Norman Ralph. and Mourice Hershenson. The 'Psychology of Visual Perception. New York, Rinehart and Winston, Inc., 1973. 398 p.

Herlock, Elizabeth B. Child Development. p.333-334, New York, McGraw-Hill Book Company Inc., 1957

Linderman, Earl W. and Donal W. Herberholz. "Developing Artistic and Perceptual," Awareness : Art Practice in the Elementary Classroom. , Brown, William C. Co., 1977. 345 p.

Lowenteld, Viktor. Creative and Mental Growth. New York, The Macmillan Co., 1977. 364 p.

Maclean, W.P. "A Comparison of Colored and Uncolored Pictures," Educational Screen. p. 196 - 199, September, 1930.

Ragan William B. Foundation of American Education.
New York, Harper & Row, 1966. 308 p.

Rudisill, Mabel. "Children's Preferences for Color V.S.
Other Qualities in Illustration," Elementary School
Journal. p. 444 - 451, April, 1952.

Torrance, Ellis Paul. Guilding Creative Talent. Englewood
Cliffs, Prentice-Hall, 1962. 278 p.

Turnbull, Arthur T. and Russell N. Baird. The Graphics of
Communication : Typography Layout Design. 2nd.ed.,
New York, Holt Rinehart and Winston, Inc., 1968. 395 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบทดสอบการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพ
ระบายสี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบทดสอบการแสดงออกทางศิลปะในการเขียนภาพระบายสี

1. คร.มะลิจันทร์ เอื้ออานันท์	ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. อาจารย์ชัชวาลย์ ข่อใส	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์วินัย โสภักดิ์	ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. อาจารย์อุไร กรีธวัช	ผู้อำนวยการโรงเรียนสายน้ำทิพย์
5. อาจารย์ณกุล พรหมบุญ	วิทยาลัยครู สวนกุหลาบ
6. อาจารย์สุรเดช วันทยา	โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
7. อาจารย์วันฉา ทองงาม	โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
8. อาจารย์วิรัช คุณคำ	โรงเรียนวัดศรีสุข กรุงเทพมหานคร
9. คุณวาทิน ปิ่นเฉลียว	แผนกสถาปัตยกรรม กรมชลประทาน กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบการแสดงผลออกโดยการเขียนภาพระบายสี

- แบบทดสอบการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ
- แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสีและสี
- แบบทดสอบงานสร้างสรรค์ในการเขียนภาพ

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการแสดงผลออกโดยการเขียนภาพระบายสี

แบบทดสอบการเขียนภาพคน

คำอธิบาย

ให้นักเรียนเขียนภาพคนลงในกระดาษที่แจกให้โดยเขียนภาพคนทั้งตัว ในลักษณะท่าทางอย่างไรก็ได้ แล้วระบายสีให้สวยงาม พร้อมทั้งตั้งชื่อภาพด้วย

โรงเรียน
 ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบการเขียนภาพคน

ครั้งที่

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการเขียนภาพคน

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการเขียนภาพคน พิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. ภาพคนที่เขียนเป็นเพศชาย หรือเพศหญิง
2. ภาพคนที่เขียนเป็นภาพเด็ก ผู้ใหญ่ หรือคนชรา
3. ภาพคนที่เขียน นักเรียนตั้งชื่อว่าอะไร (พิจารณาจากการตั้งชื่อภาพ)
4. ลักษณะของภาพคนอยู่ในพัฒนาการทางศิลปะขั้นใด

ขั้นขีดเขียน - ไม่มีรูปคน ใช้สีไม่มีความหมาย

ขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย - ใช้วงกลมเป็นสัญลักษณ์ มีเส้นแทนแขน ขา
ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าตา ใช้สีตามอารมณ์

ขั้นการเขียนภาพได้คล้ายของจริง - ใช้เส้นเรขาคณิต รูปสามเหลี่ยม
สี่เหลี่ยม และเส้นตรง เป็นสัญลักษณ์ เน้นส่วนที่ตนคิดว่าสำคัญ และตัดส่วนที่คิดว่า
ไม่สำคัญออก ใช้สีตามความเป็นจริง แต่ยังใช้สีซ้ำกันอยู่

ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง - แสดงให้เห็นความแตกต่างในเรื่อง
เพศ โดยเน้นที่เสื้อผ้า เครื่องแต่งตัว แต่ยังเขียนผิดความจริงเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว
ของคน ใช้สีตามความจริงและความรู้สึก

ขั้นการใช้เหตุผล - ภาพคนมีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริง เสื้อผ้า
ท่าทาง มีการเคลื่อนไหว ใช้สีตามความเป็นจริงและความรู้สึก เอาใจใส่เรื่องแสง
และเงา

แบบทดสอบการ เขียนภาพสัตว์

คำอธิบาย

ให้นักเรียนเขียนภาพสัตว์ ลงในกระดาษที่แจกให้ โดยเขียนภาพสัตว์ทั้งตัว ในลักษณะท่าทางอย่างไรก็ได้ แล้วระบายสีให้สวยงาม พร้อมทั้งตั้งชื่อภาพด้วย

โรงเรียน

ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบการเขียนภาพสัตว์

ครั้งที่

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการเขียนภาพสัตว์

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการเขียนภาพสัตว์ พิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. ภาพสัตว์ที่เขียนเป็นสัตว์อะไร (พิจารณาจากการตั้งชื่อภาพ)
2. ภาพสัตว์ที่เขียนเป็นสัตว์ประเภทใด สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ

หรือสัตว์เลื้อยคลาน

3. ลักษณะของภาพสัตว์อยู่ในพัฒนาการทางศิลปะขั้นใด

ขั้นซิกแซ็ก - ไม่มีรูปสัตว์ ไข่สีไม่มีความหมาย

ขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย - ใช้วงกลมเป็นสัญลักษณ์ มีเส้นแทนส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าตา ไข่สีตามอารมณ์

ขั้นการเขียนภาพได้คล้ายของจริง - ใช้เส้นเรขาคณิต รูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และเส้นตรง เป็นสัญลักษณ์ เน้นส่วนที่ตนคิดว่าสำคัญ และตัดส่วนที่คิดว่าไม่สำคัญออก ไข่สีตามความเป็นจริง แต่ยังไข่สีซ้ำกันอยู่

ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง - เน้นรูปร่างของสัตว์ แต่ยังเขียน การเคลื่อนไหวของสัตว์ผิดความจริง ไข่สีตามความจริงและความรู้สึก

ขั้นการใช้เหตุผล - ภาพสัตว์มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริง ท่าทางมี การเคลื่อนไหว ไข่สีตามความเป็นจริงและความรู้สึก เอาใจใส่เรื่องแสงและเงา

แบบทดสอบการเขียนภาพอิสระ

คำอธิบาย

ให้นักเรียนเขียนภาพลงในกระดาษที่แจกให้ จะเป็นภาพอะไรก็ได้ที่นักเรียนชอบ
หรือที่นักเรียนสนใจ แล้วระบายสีให้สวยงาม พร้อมทั้งตั้งชื่อภาพด้วย

โรงเรียน

ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบการ เขียนภาพอิสระ

ครั้งที่

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการเขียนภาพอิสระ

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการเขียนภาพอิสระ พิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. ภาพที่เขียนเป็นภาพอะไร

2. ภาพมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใด เรื่องส่วนตัว เรื่องในสังคม เรื่องอาชีพต่าง ๆ

เรื่องของธรรมชาติ

3. ลักษณะของภาพอิสระอยู่ในพัฒนาการทางศิลปะขั้นใด

ขั้นขีดเขียน - ภาพและสีไม่มีความหมาย ไม่มีช่องไฟและการออกแบบ

ขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย - ใช้วงกลมและเส้นเป็นสัญลักษณ์แทนรูปที่ต้องการเขียน ไม่มีรายละเอียดของภาพ ใช้สีตามอารมณ์ วาดรูปโดยไม่คำนึงถึงช่องไฟ ไม่มีการออกแบบ

ขั้นการเขียนภาพได้คล้ายของจริง - ใช้เส้นเรขาคณิต รูปสามเหลี่ยม สีเหลี่ยม และเส้นตรง เป็นสัญลักษณ์ของภาพที่ต้องการเขียน เน้นส่วนที่สำคัญของภาพ และตัดส่วนที่คิดว่าไม่สำคัญทิ้งไป เขียนภาพตามความต้องการของตนเอง ใช้สีตามความเป็นจริงตามธรรมชาติ แต่ยังใช้สีซ้ำอยู่ รู้จักช่องไฟ แต่ยังไม่มีภาพการออกแบบ

ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง - รูปคนในภาพจะเน้นให้เห็นความแตกต่างในเรื่องเพศจากเครื่องแต่งกาย ลักษณะภาพยังไม่มีเส้นเคลื่อนไหว ใช้สีตามความเป็นจริง และตามความรู้สึกที่ตนมีต่อสิ่งนั้น มีการใช้เส้นฐานและช่องไฟ มีการออกแบบในรายละเอียดของภาพที่เขียน

ขั้นการใช้เหตุผล - เขียนภาพตามลักษณะที่ตนมองดูและรับรู้หรือเขียนภาพตามความรู้สึกหรือประสบการณ์ของตนเอง ภาพมีการเคลื่อนไหว เห็นความแตกต่างของสีและเงา สำหรับช่องไฟ รู้จักเส้นระดับและระยะใกล้ไกล แสดงออกถึงสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ มักเขียนภาพแบบ 3 มิติ ใช้สีตามความเป็นจริงและตามอารมณ์ที่ตนรู้สึก

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ

ในการประเมินแบบทดสอบการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ ผู้วิจัยจะ
ประเมินจากลำดับขั้นพัฒนาการทางการเขียนภาพ ตามทฤษฎีของ โลเวนเฟลด์

(Lowenfeld. 1970 : 89 - 221) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) ได้ 1 คะแนน

ขั้นที่ 2 ขั้นการเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage)
ได้ 2 คะแนน

ขั้นที่ 3 ขั้นการเขียนภาพใกล้เคียงของจริง (Schematic Stage)
ได้ 3 คะแนน

ขั้นที่ 4 ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง (The Drawing Realistic)
ได้ 4 คะแนน

ขั้นที่ 5 ขั้นใช้เหตุผล (The Stage of Reasoning) หรือขั้นวาดภาพ
เหมือนของจริง (Pseudo Realistic) ได้ 5 คะแนน

แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี

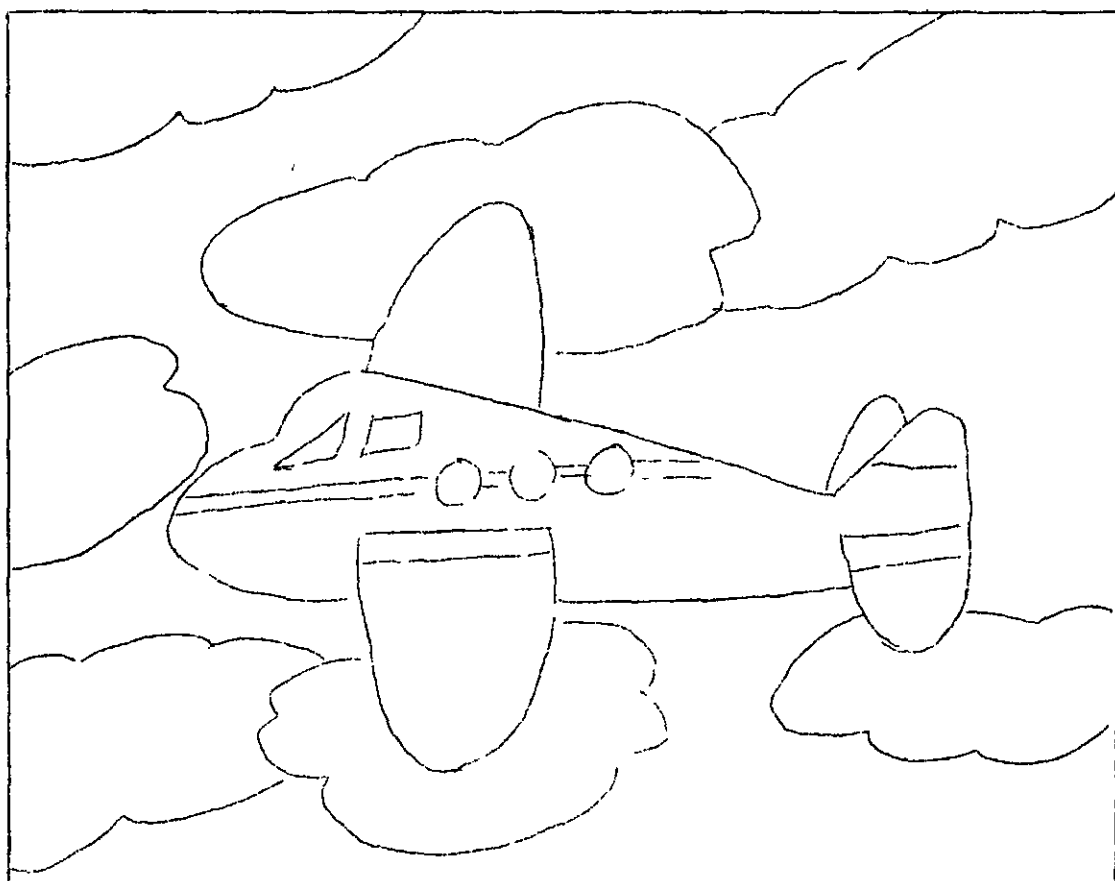
คำอธิบาย

ให้นักเรียนเลือกใช้สีประเภทที่นักเรียนชอบมากที่สุด ระบายลงในภาพที่กำหนดให้

โรงเรียน

ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบการเลือกใจประเภทของสี
ครั้งที่

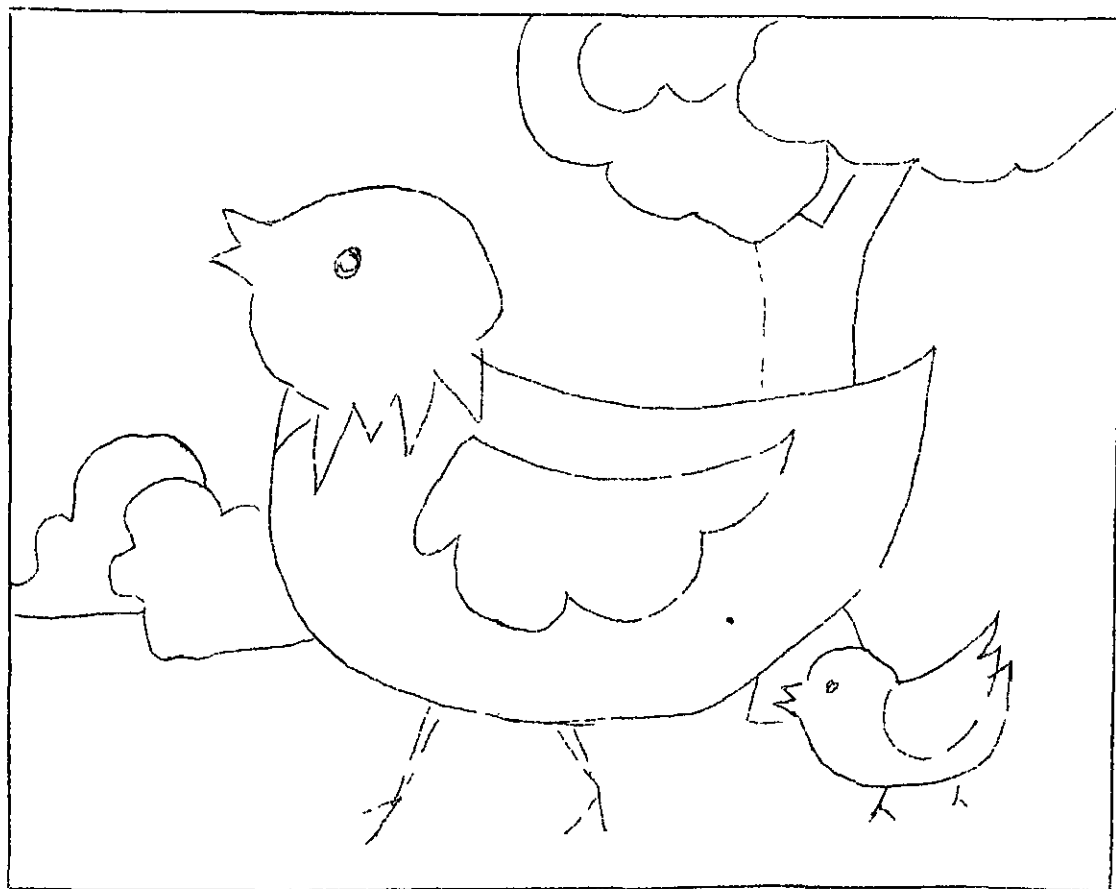

โรงเรียน

ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี

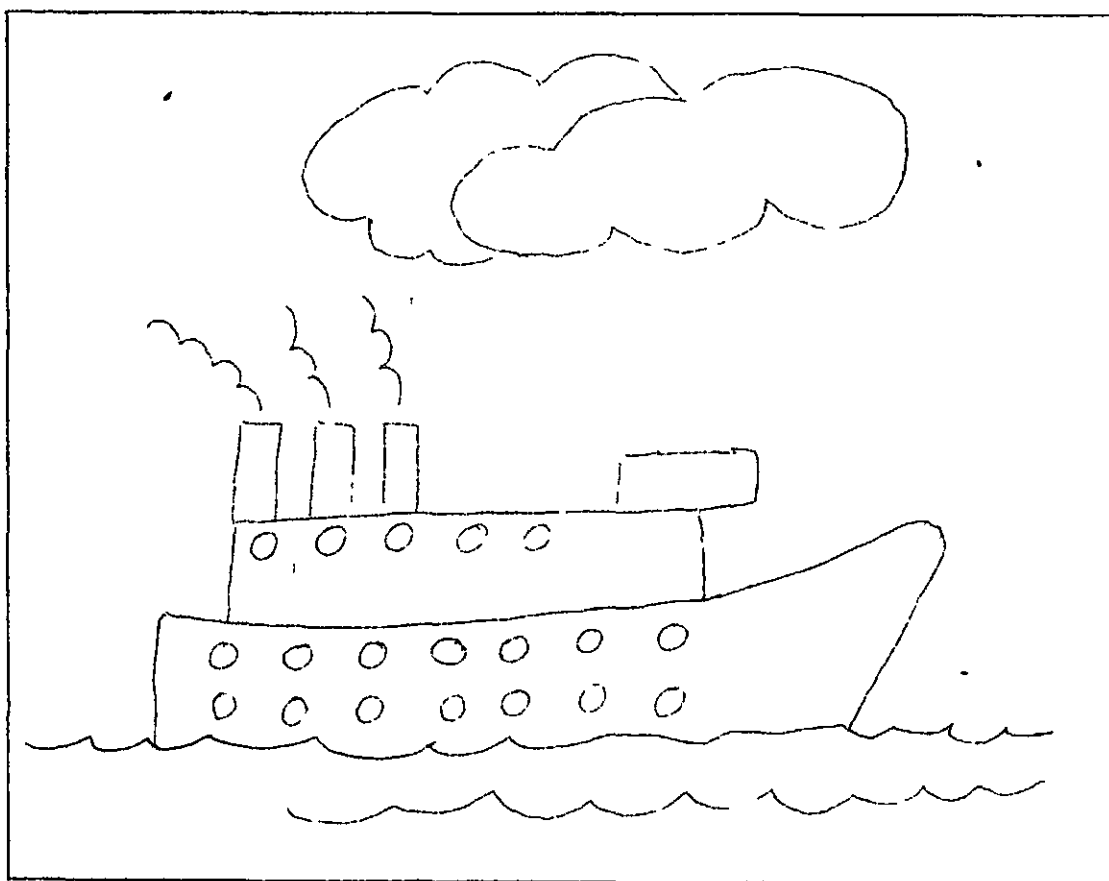
ครั้งที่

โรงเรียน

ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบการเลือกใช้ประเภทของสี
ครั้งที่

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการ เลือกใช้ประเภทของสี

พิจารณาว่า

1. ครั้งที่ 1 นักเรียนใช้สีประเภทใด
2. ครั้งที่ 2 นักเรียนใช้สีประเภทใด
3. ครั้งที่ 3 นักเรียนใช้สีประเภทใด
4. ในการทดสอบทั้ง 3 ครั้ง นักเรียนใช้สีประเภทใดมากที่สุด

แบบทดสอบการ เลือกใช้สี

คำอธิบาย

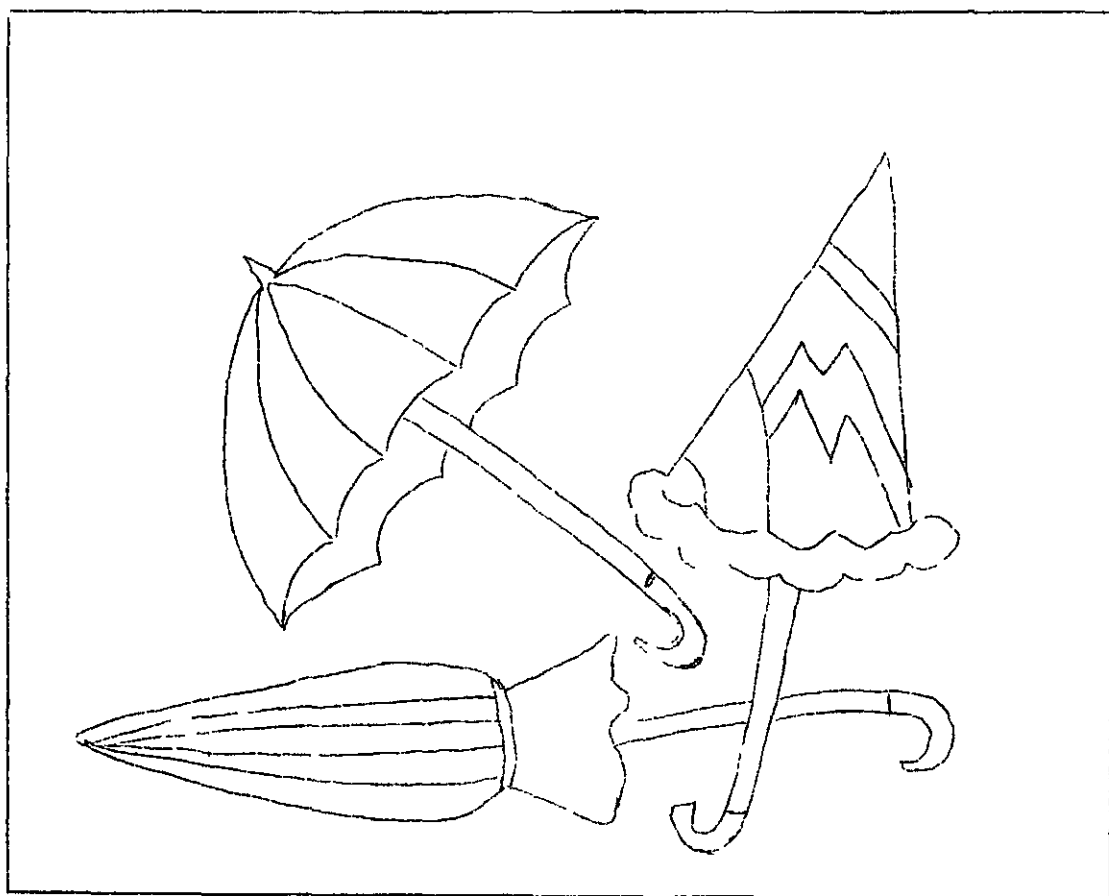
ให้นักเรียนเลือกระบายสีที่นักเรียนชอบมากที่สุด ลงในภาพที่กำหนดให้

โรงเรียน

ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบการเลือกใช้สี

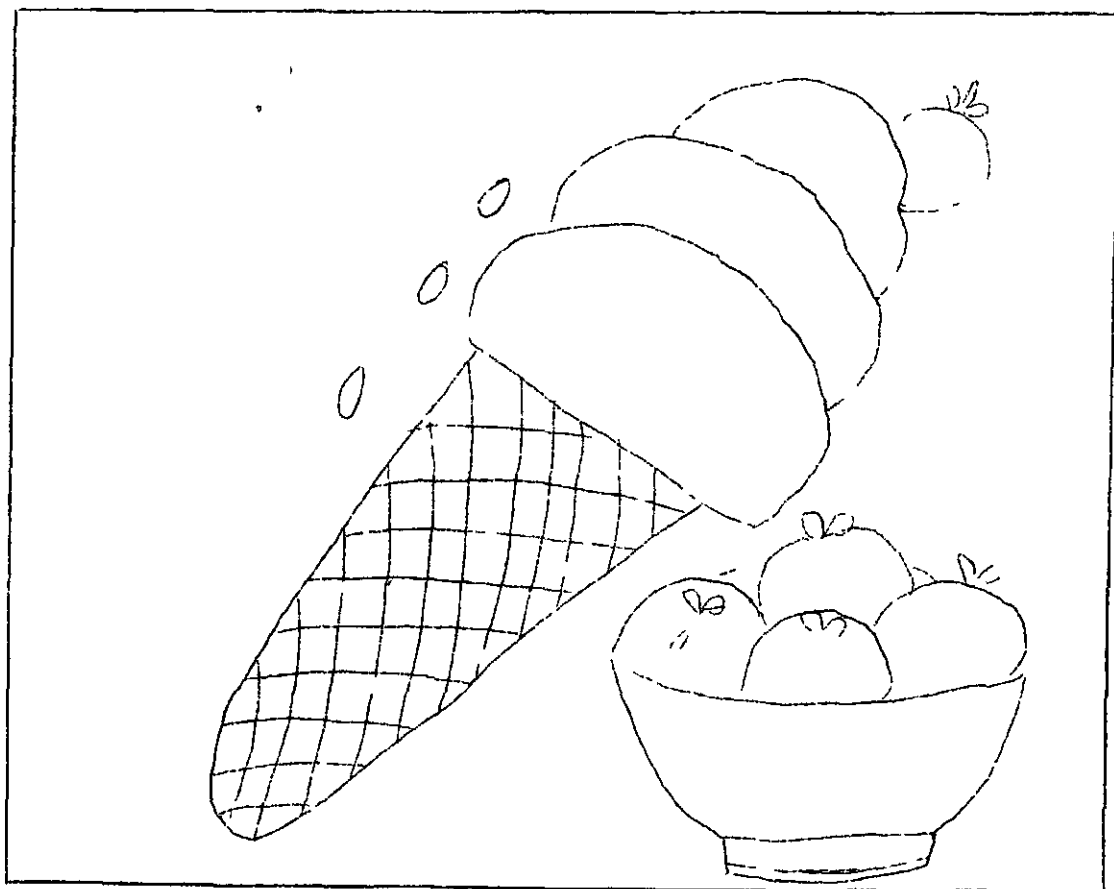
ครั้งที่

โรงเรียน

ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบการเลือกใจดี
ครั้งที่

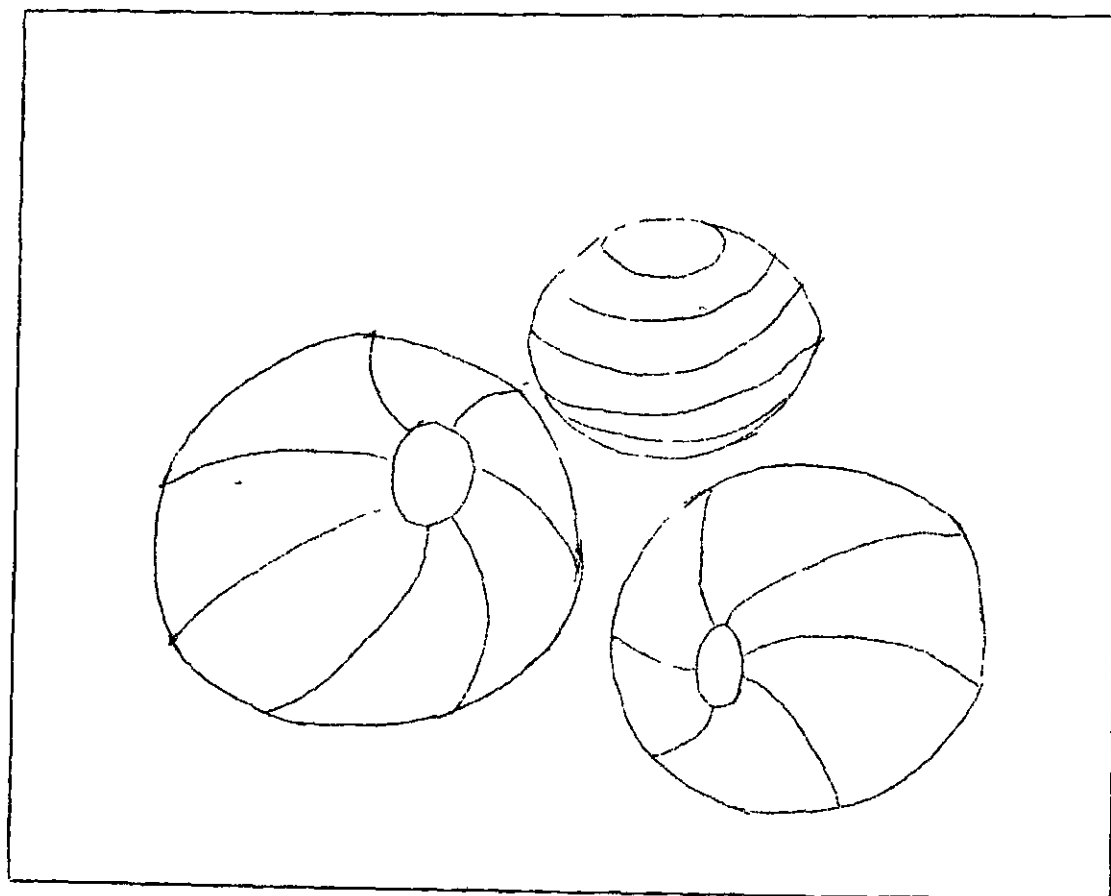

โรงเรียน

ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบการเลือกใช้สี

ครั้งที่

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบการเลือกใช้สี

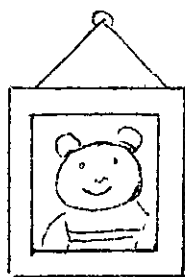
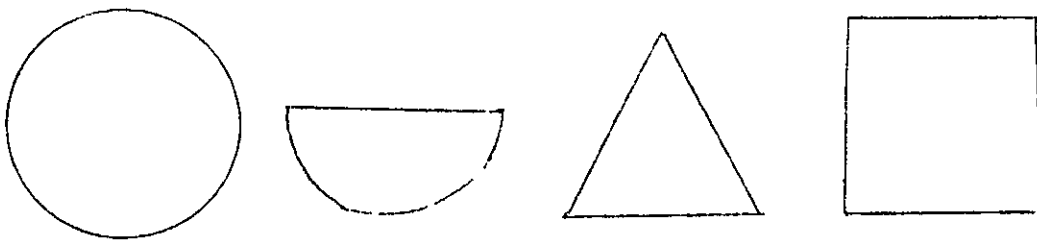
พิจารณาว่า

1. ครั้งที่ 1 นักเรียนเลือกใช้สีอะไร
2. ครั้งที่ 2 นักเรียนเลือกใช้สีอะไร
3. ครั้งที่ 3 นักเรียนเลือกใช้สีอะไร
4. ในการวัดทั้ง 3 ครั้ง นักเรียนเลือกใช้สีอะไรมากที่สุด

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพ

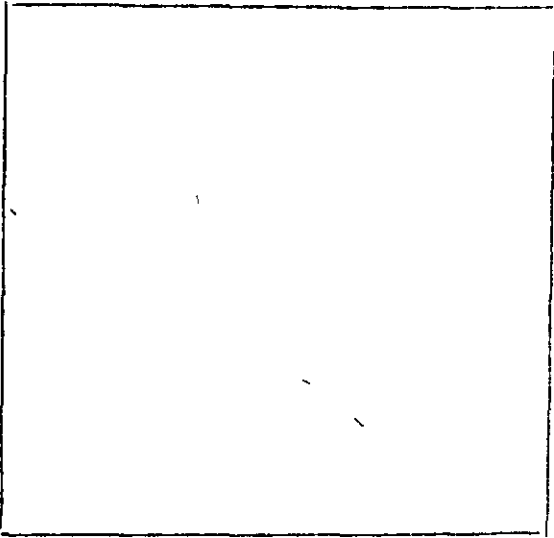
คำอธิบาย

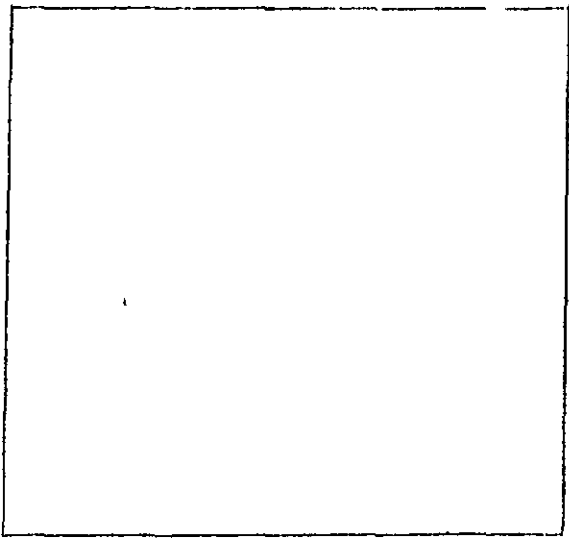
ให้นักเรียนนำรูปภาพที่กำหนดให้มาจัดวางให้เป็นภาพใหม่ที่มีความหมาย และ
ระบายสีให้สวยงาม ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในเวลาที่กำหนด โดยสามารถ
เปลี่ยนแปลงขนาดของภาพที่กำหนดให้เล็กหรือใหญ่ได้ตามใจชอบ พร้อมทั้งตั้งชื่อภาพ
ทุกภาพด้วย

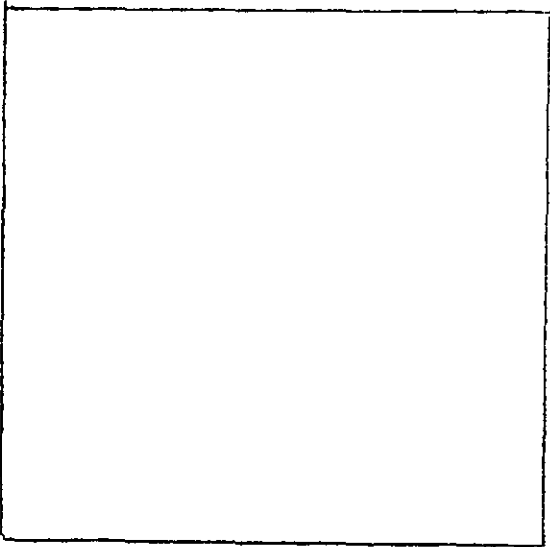

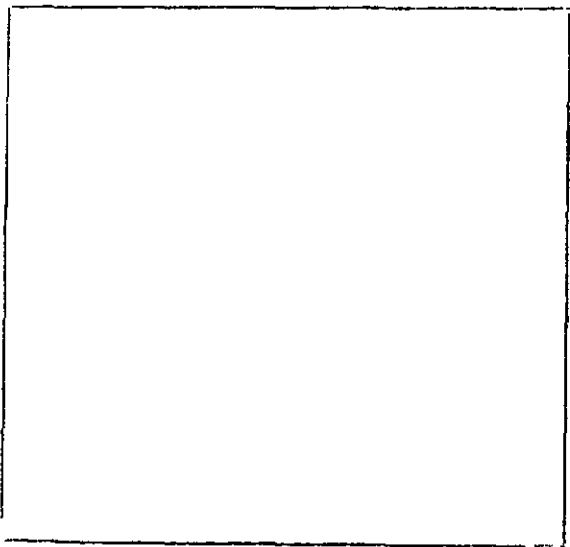
โรงเรียน
ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพ

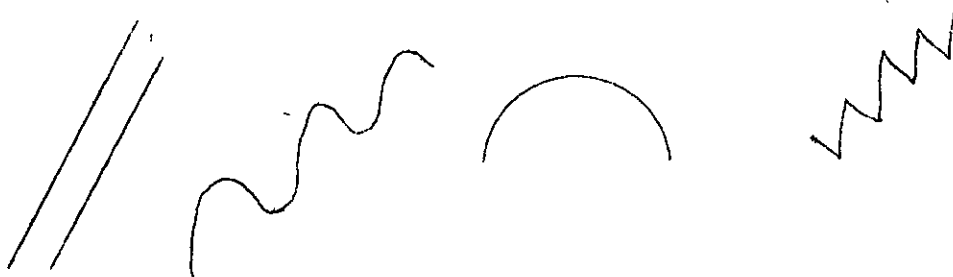

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพ

คำอธิบาย

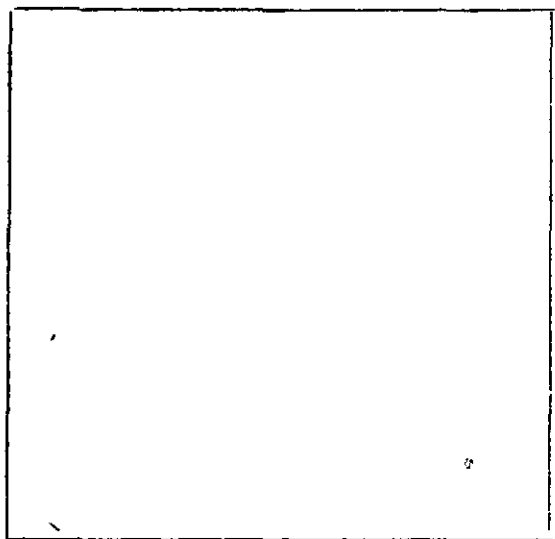
ให้นักเรียนนำเส้นที่กำหนดให้มาจัดวาง และสร้าง เป็นภาพใหม่ที่มีความหมาย และระบายสีให้สวยงาม ให้ได้มากภาพที่สุดเท่าที่จะทำได้ในเวลาที่กำหนด โดยสามารถเปลี่ยนแปลงขนาดของ เส้นที่กำหนดให้สั้นหรือยาว เล็กหรือใหญ่ได้ตามใจชอบ พร้อมทั้งตั้งชื่อภาพทุกภาพด้วย

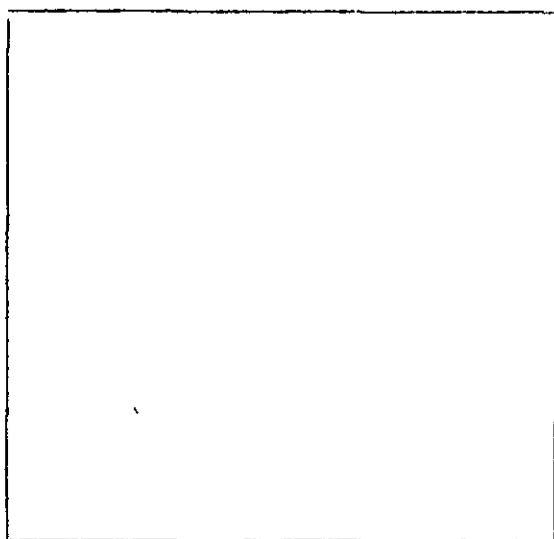

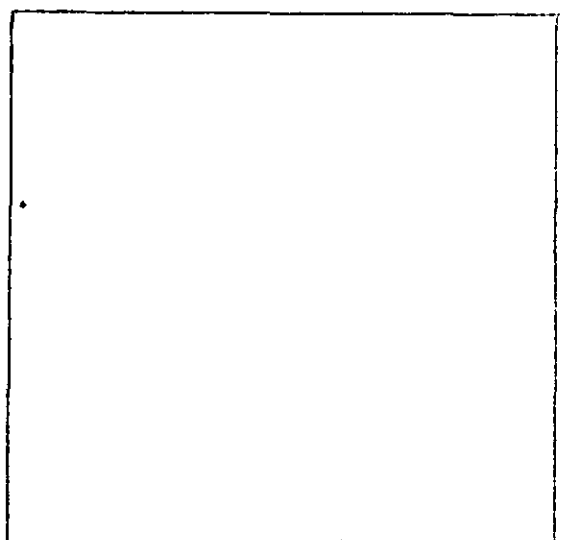
โรงเรียน

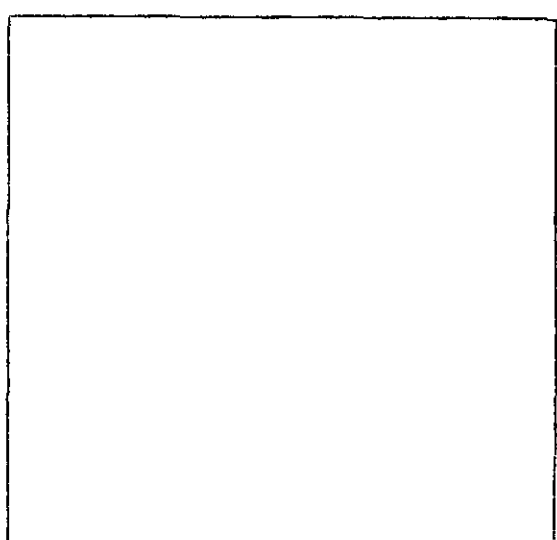
ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพ

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพ

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพ ให้คะแนนดังนี้

1. นภาพหรือเส้นมาจัดวางแล้ว เขียนเป็นภาพใหม่ที่มีความหมาย

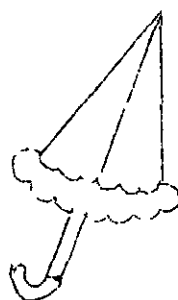
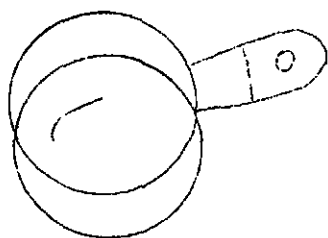
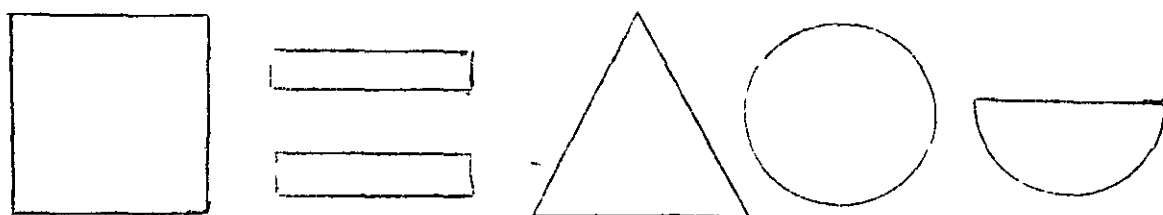
ได้ 1 คะแนน

2. ระบายสีภาพนั้น ได้ 1 คะแนน

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและคัดลอกภาพ

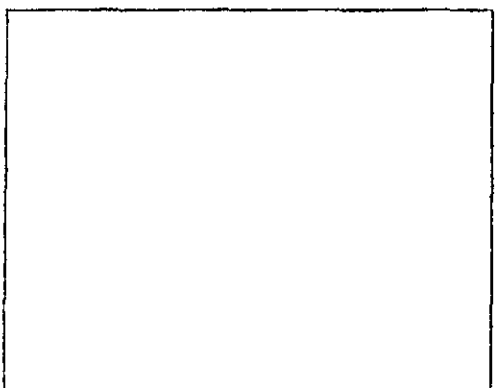
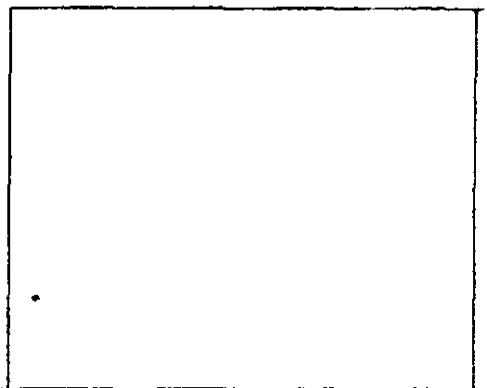
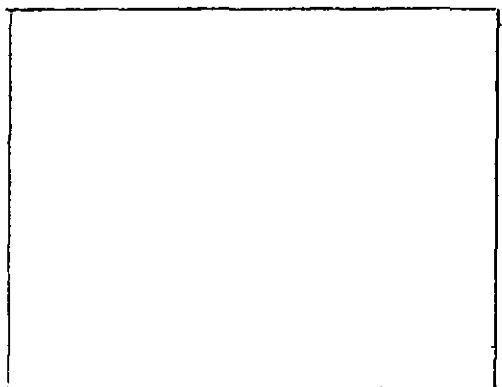
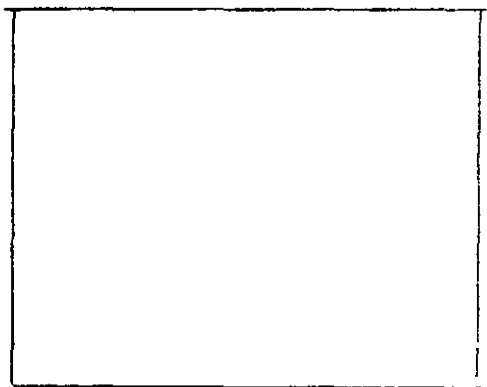
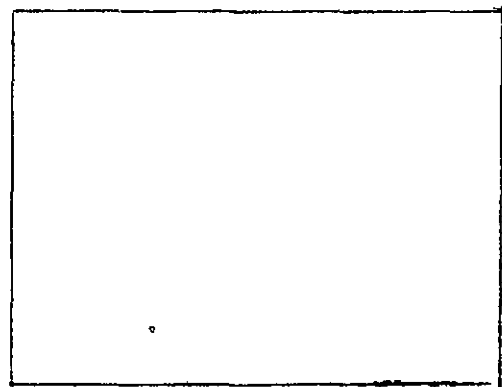
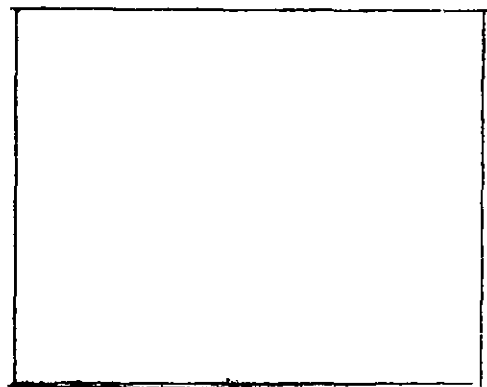
คำอธิบาย

จงเพิ่มเติมส่วนประกอบอื่น ๆ ลงในภาพที่กำหนดให้เป็นภาพใหม่ที่มีความหมาย
แล้วระบายสีให้สวยงาม พร้อมทั้งตั้งชื่อภาพด้วย ทำให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

โรงเรียน
ชื่อ ชั้น

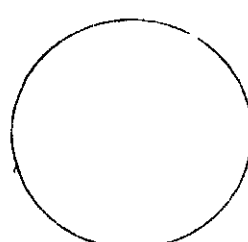
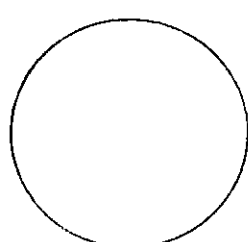
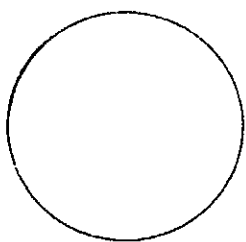
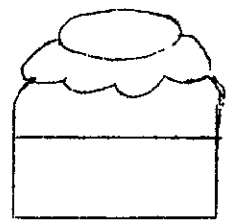
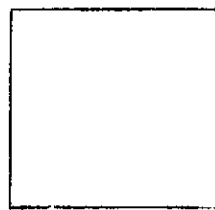
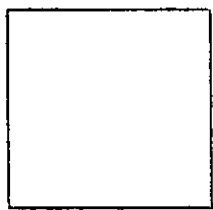
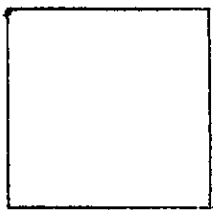
แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพ

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพ

คำอธิบาย

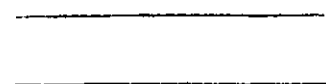
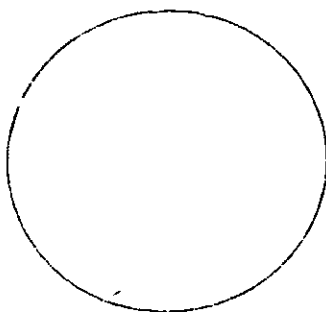
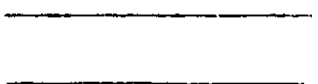
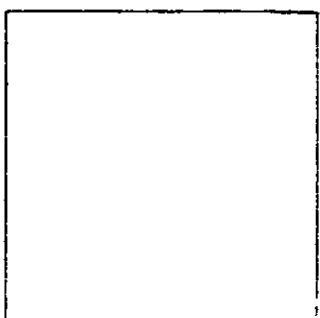
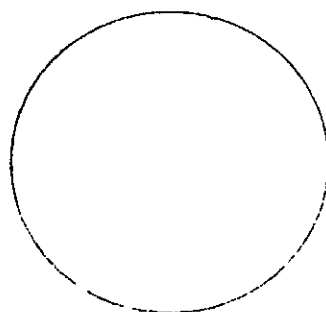
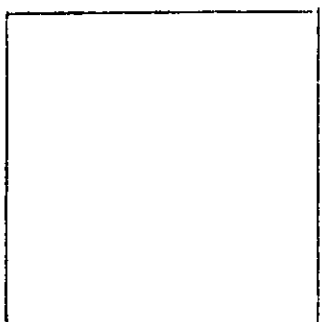
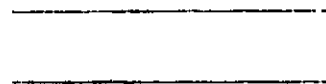
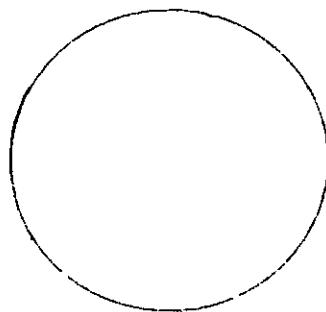
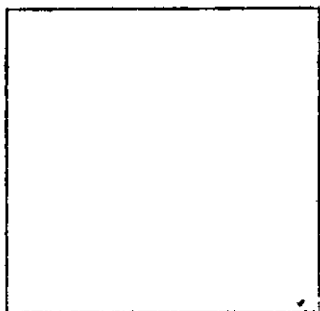
จงตัดทอนภาพที่กำหนดให้เป็นภาพใหม่ที่มีความหมาย แล้วระบายสีให้สวยงาม พร้อมทั้งตั้งชื่อภาพด้วย ทำให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

โรงเรียน

ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพ

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพ

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพ ให้คะแนนดังนี้

1. เพิ่มเติมส่วนประกอบอื่น หรือตัดทอนภาพที่กำหนดจนเกิดภาพใหม่ที่มีความหมาย

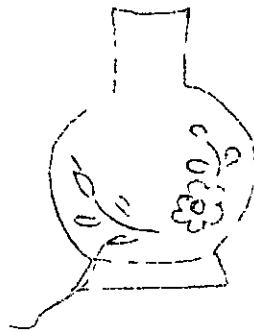
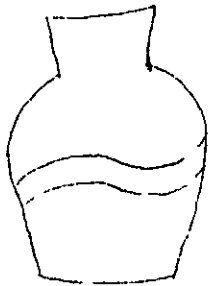
ได้ 1 คะแนน

2. ระบายสีภาพนั้น ได้ 1 คะแนน

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ

คำอธิบาย

ให้นักเรียนเขียนภาพแจกันให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายในเวลาที่กำหนด โดยแจกันแต่ละใบจะต้องไม่ซ้ำกันเลย แล้วระบายสีให้สวยงาม

โรงเรียน

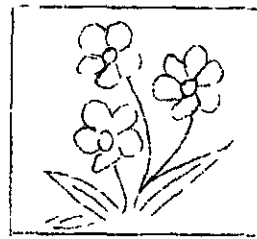
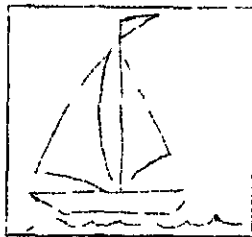
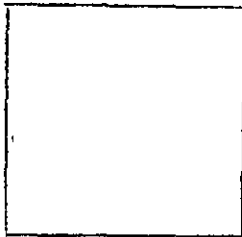
ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ

คำอธิบาย

ให้นักเรียนเขียนภาพลงในรูปสี่เหลี่ยมที่กำหนดให้ และระบายสีให้สวยงาม พร้อมทั้งตั้งชื่อภาพด้วย ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายในเวลาที่กำหนด

โรงเรียน

ชื่อ ชั้น

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ

เกณฑ์การตรวจแบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ

แบบทดสอบงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ ให้คะแนนดังนี้

1. แจกกันแต่ละใบที่นักเรียนเขียนมีลักษณะไม่ซ้ำกันเคย ได้ 2 คะแนน สำหรับ
แจกกันแต่ละใบถ้าเขียนซ้ำกับลักษณะเดิม ไม่ได้คะแนน ถ้าเขียนซ้ำลักษณะเดิมแต่มีรายละเอียด
ต่างกับแจกกันใบแรกที่เขียนในลักษณะนั้น จะได้ 2 คะแนน แต่ใบต่อไปจะได้เพียง 1 คะแนน
2. ถ้าระบายสีแจกกันจะได้ 1 คะแนน
3. ภาพที่เขียนลงในรูปสี่เหลี่ยม ถ้ามีความหมายได้ 1 คะแนน
4. ถ้าระบายสีภาพที่เขียนในรูปสี่เหลี่ยมนั้น ได้ 1 คะแนน

ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ

แบบทดสอบชุดที่ 1	มี 3 ฉบับ	ฉบับละ 60 นาที
แบบทดสอบชุดที่ 2	มี 2 ฉบับ	ฉบับละ 40 นาที
แบบทดสอบชุดที่ 3	มี 3 ฉบับ	ฉบับละ 60 นาที

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง แสดงการเขียนภาพคนของนักเรียน

ลักษณะภาพ	เพศ				รวม	ร้อยละ
	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ		
1. เพศชาย	32	49	9	14	41	31.50
2. เพศหญิง	8	13	37	57	45	35.00
3. เด็ก	10	15	11	17	21	16.00
4. ผู้ใหญ่	15	23	8	12	23	17.50
5. คนชรา	-	-	-	-	-	-
	65	100	65	100	130	100

ตาราง แสดงการ เขียนภาพสัตว์ของนักเรียน

ลักษณะภาพ	เพศ				รวม	ร้อยละ
	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ		
1. สัตว์บก	32	49	33	51	65	50.00
2. สัตว์น้ำ	17	26	16	24	33	25.00
3. สัตว์ปีก	6	9	5	8	11	8.50
4. สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ	10	16	11	17	21	16.50
5. สัตว์เลื้อยคลาน	-	-	-	-	-	-
	65	100	65	100	130	100

ตาราง แสดงการ เขียนภาพอิสระของนักเรียน

ลักษณะภาพ	เพศ				รวม	ร้อยละ
	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ		
1. เรื่องส่วนตัว	6	9	7	11	13	10
2. เรื่องในสังคม	30	46	15	23	45	34.50
3. เรื่องอาชีพ	8	12	5	8	13	10
4. เรื่องของธรรมชาติ	21	33	38	58	59	45.50
รวม	65	100	65	100	130	100

ตาราง พัฒนาการขั้นต่าง ๆ ในการเขียนภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระของนักเรียน

เพศ	ความถนัดของนักเรียนชาย					ความถนัดของนักเรียนหญิง				
	ครั้งที่ 1 ภาพ คน	ครั้งที่ 2 ภาพ สัตว์	ครั้งที่ 3 ภาพ อิสระ	รวม	ร้อยละ	ครั้งที่ 1 ภาพ คน	ครั้งที่ 2 ภาพ สัตว์	ครั้งที่ 3 ภาพ อิสระ	รวม	ร้อยละ
ชั้น ปีที่ 1	1	1	-	2	1.00	-	3	-	3	1.50
ชั้น ปีที่ 2	14	15	38	67	55.00	9	24	24	57	32.00
ชั้น ปีที่ 3	39	40	23	102	52.00	34	32	26	92	49.50
ชั้น ปีที่ 4	11	9	4	24	12.00	22	6	15	43	17.00
ชั้น ปีที่ 5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	65	65	65		100	65	65	65		100

ตาราง การเลือกใช้สีประเภทต่าง ๆ ของนักเรียน

ประเภทของสี	เพศ									
	ชาย					หญิง				
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม	ร้อยละ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม	ร้อยละ
1. กีนดอสี	25	15	20	60	31	40	41	42	123	63
2. สีเมจิก	34	41	38	113	58	22	23	20	65	33
3. สีเทียน	6	9	7	22	11	3	1	3	7	4
รวม	65	65	65		100	65	65	65		100

ตาราง การเลือกใช้สีต่าง ๆ ในการระบายภาพของนักเรียน

สีที่นักเรียน ชอบใช้	เพศ									
	ชาย					หญิง				
	สี คราม 1	สี น้ำเงิน 2	สี เขียว 3	รวม	ร้อยละ	สี คราม 1	สี น้ำเงิน 2	สี เขียว 3	รวม	ร้อยละ
1. สีแดง	24	17	14	55	28	17	15	15	47	24
2. สีเหลือง	10	5	11	26	13	9	10	7	26	13
3. สีนํ้าเงิน	15	14	10	39	20	8	7	3	15	9
4. สีเขียว	7	11	11	29	15	11	12	7	30	16
5. สีส้ม	5	5	7	17	9	4	6	8	18	9
6. สีม่วง	1	1	3	5	3	1	3	3	7	4
7. สีชมพู	-	3	2	5	3	8	6	10	24	12
8. สีฟ้า	1	4	2	7	3	6	5	9	20	10
9. สีนํ้าตาล	2	3	5	10	5	1	1	3	5	3
10. สีเทา	-	2	-	2	1	-	-	-	-	-
11. สีขาว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. สีดำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	65	65	65		100	65	65	65		100

ตาราง คะแนนสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

คะแนน	X_1	Y_1	X_2	Y_2	X_3	Y_3
14 - 16	35	31	18	29	38	35
11 - 13	18	20	17	22	15	16
8 - 10	4	9	17	7	8	10
5 - 7	5	3	9	5	3	3
2 - 4	3	2	4	2	1	1
	65	65	65	65	65	65

X_1 แทน ความถี่ของคะแนนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพของนักเรียนชาย

Y_1 แทน ความถี่ของคะแนนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์โดยการสลับตำแหน่งภาพของนักเรียนหญิง

X_2 แทน ความถี่ของคะแนนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพของนักเรียนชาย

Y_2 แทน ความถี่ของคะแนนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพของนักเรียนหญิง

X_3 แทน ความถี่ของคะแนนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพของนักเรียนชาย

Y_3 แทน ความถี่ของคะแนนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพของนักเรียนหญิง

ตาราง คะแนนเฉลี่ยงานสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

พัฒนาการทางศิลปะ	ชาย (65)		หญิง (65)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การสลับตำแหน่งภาพ	12.60	16.52	12.30	16.09
2. การเพิ่มและตัดทอนภาพ	10.75	12.92	11.93	13.42
3. การเขียนภาพ	12.92	16.98	12.50	16.32